

Eestikeelne väljaanne

Teave ja teatised

64. aastakäik

26. märts 2021

Sisukord

I Resolutsioonid, soovitused ja arvamused

RESOLUTSIOONID

Regioonide komitee

Interactio — kaugistung — Euroopa Regioonide Komitee täiskogu 142. istungjärk, 3.2.2021–5.2.2021

2021/C 106/01 Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon teemal „COVID-19 pandeemia vaksineerimiskampaania“ . 1

ARVAMUSED

Regioonide komitee

Interactio — kaugistung — Euroopa Regioonide Komitee täiskogu 142. istungjärk, 3.2.2021–5.2.2021

2021/C 106/02 Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalset õiglust ja vastupanuvõimet toetav Euroopa oskuste tegevuskava“ 3

2021/C 106/03 Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Noorte tööhõive toetus: töösild järgmise põlvkonna jaoks. Noortegarantii tugevdamine“ 7

2021/C 106/04 Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Piiriülesed avalikud teenused Euroopas“ 12

2021/C 106/05 Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Agroökoloogia“ 19

2021/C 106/06 Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Võrdõiguslikkuse liit: romade võrdõiguslikkust, kaasamist ja osalemist käsitlev ELi strateegiline raamistik“ 25

2021/C 106/07 Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Uus Euroopa teadusruum teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks“ 31

III Ettevalmistavad aktid**Regioonide komitee****Interactio — kaugistung — Euroopa Regioonide Komitee täiskogu 142. istungjärk, 3.2.2021–5.2.2021**

I

(Resolutsioonid, soovitused ja arvamused)

RESOLUTSIOONID

REGIOONIDE KOMITEE

INTERACTIO — KAUGISTUNG — EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE TÄISKOGU
142. ISTUNGJÄRK, 3.2.2021–5.2.2021

Euroopa Regioonide Komitee resolutsioon teemal „COVID-19 pandeemia vaksineerimiskampaania“

(2021/C 106/01)

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. toetab ELi vaktsiinistrateegiat kui solidaarsuse, ühtsuse ja tõhususe väljendust ning kui protsessi, mis põhineb sellistel põhimõtetel nagu kõigi ELi kodanike võrdne juurdepääs vaktsiinidele, nende taskukohasus ja ohutus. Komitee taunib nn vaktsiininationismi, mis on nende põhimõtetega vastuolus;
2. tunneb heameelt teadusuuringute ja innovatsiooni alal tehtud läbimurde üle, mille tulemuseks tänu ülemaailmsele koostööle on ohutute ja tõhusate vaktsiinide väljatöötamine rekordiliselt lühikese ajaga. Komitee on seisukohal, et vaksineerimine on pöördelise tähtsusega, võimaldades meil väljuda kurnavast pandeemiast ja üle saada selle drastilisest mõjust sotsiaal- ja majanduselule ning vaimsele tervisele ELis. Ent vaksineerimine üksi ei ole piisav ja nakatumiste arv peab kiiresti vähenema enne seda, kui meieni jõuavad viiruse uued variandid, mille puhul ei ole praeguste vaktsiinide toimivust veel tõestatud;
3. nõuab, et COVID-19 vaktsiinidele loa andmise protsess ja läbirääkimised nende kättesaadavuse üle peavad olema läbipaistvad ning loodab, et käimasolevad ja järgnevad vaktsiinidooside ostud on ELi tasandil jätkuvalt hästi koordineeritud ja neist teavitatakse asjakohaselt. Komitee julgustab liikmesriike hoiduma vaktsiinide käsitlemisel sellisest käitumisest nagu pandeemia alguses, mil mõned liikmesriigid ei näidanud üles solidaarsust, mis tõi kaasa kaitsevahendite, maskide ja hingamisaparatuuride nappuse;
4. toetab ELi, Maaailma Terviseorganisatsiooni ja liikmesriikide vaksineerimiskampaaniaid ning nõuab vaktsiinide tootmise ja tarnemahtude suurendamist, vaksineerimise kiirendamist ning ulatuslikuma teabe esitamist, et ELi kodanikud saaksid vaksineerimisaja võimalikult kiiresti lihtsa ja ühtlustatud menetluse alusel ja olenemata nende geograafilisest asukohast;
5. võtab murega teadmiseks COVID-19 viiruse jätkuva leviku ning ülemaailmselt ja Euroopas ilmnenud probleemid pandeemia kontrolli alla saamisel ja piiravate meetmete tsüklil väljumisel. Komitee on samuti mures praeguse vaktsiinide tootmise ja jaotamise pärast ELis, kuna mõned vaktsiinitootjad on märkimisväärselt vähendanud tarneid, sundides sellega riikide ametiasutusi oma vaksineerimiskavasid ümber vaatama. Komitee peab seetõttu oluliseks, et ELi institutsioonid võtaksid asjakohaseid meetmeid tagamaks, et tootjad täidaksid lepinguid;
6. rõhutab, et paljudel kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on pädevus tervishoiuküsimustes ja nad on valmis toetama vaktsiinide kasutuselevõttu – eelkõige logistika osas – ning osalema kampaaniates ja teavitustegevuses, et suurendada kodanike usaldust ja heakskiitu ning kiirendada vaksineerimisprotsessi. Komitee kutsub seepärast liikmesriike üles kaasama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi aktiivselt oma kampaaniatesse ja vaktsiinistrateegiate kiiresse rakendamisse;

7. tunneb muret selle pärast, et pandeemia lõppemiseks peab vaktsineeritud olema 70 % rahvastikust, ent vähem kui pool Euroopa elanikkonnast on valmis laskma end 2021. aastal vaktsineerida. Peaaegu kolmandik elanikkonnast seitsmes liikmesriigis on vaktsineerimisele täielikult vastu ja peaaegu kaks kolmandikku eurooplastest on seisukohal, et vaktsiinid on välja töötatud liiga kiiresti⁽¹⁾;
8. on veendunud, et oluline on kinnitada üldsusele, et kasutatav tehnoloogia on ohutu ja et kiire tootmine tuleneb vaktsiinide väljatöötamiseks kasutatud rahaliste ja inimressursside keskmisest kõrgemast tasemest, ning on seisukohal, et riigi tasandist madalama tasandi juhid saavad kõige paremini sisendada seda kindlustunnet;
9. hoiatab valeduudiste ja väärinfo tagajärgede eest, mis võivad pärssida kiire massilise vaktsineerimise väljavaateid, ning nõuab suurema tähelepanu pööramist võimalikele pettustele vaktsineerimiskampaaniates. Komitee on seisukohal, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamine võib oluliselt aidata võidelda vaktsineerimisega seotud väärinfo ja ebakindluse vastu;
10. kutsub üles koostama Euroopa tulemustabeli, mis võimaldaks jälgida vaktsiinide kasutuselevõttu ja jaotamist piirkonniti, parandades seeläbi läbipaistvust ja koordineerimist ning aidates tuvastada võimalikke lünki. Komitee on veendunud, et üldsust tuleks COVID-19 vaktsiinide heakskiitmisest, kättesaadavusest ja kasutuselevõtust põhjalikult teavitada;
11. pakub Euroopa Komisjonile ja liikmesriikidele Euroopa Regioonide Komitee ja selle liikmete abi vaktsineerimiskampaaniate toetamisel parimate tavade vahetamise ja teabe levitamise kaudu;
12. toetab nõukogu kavatsust luua standarditud ja riskasutatav meditsiiniline vaktsineerimistöönd, arvestades et vaktsineerimise tõendamise on meditsiiniliselt vajalik;
13. rõhutab, et Euroopa Liidul on juhtiv roll vaktsiinidele juurdepääsu lihtsustamisel kogu maailmas;
14. nõuab, et Euroopa Liidu, liikmesriikide ning piirkondade ja omavalitsusüksuste reageerimist COVID-19 pandeemia puhkemisele hinnataks põhjalikult ja et selle põhjal tehtaks asjakohased järeldused meditsiinilisest, majanduslikust, ühiskondlikust, halduslikust ja kompetentsiõiguslikust vaatenurgast.

Brüssel, 5. veebruar 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁾ Euroopa Komisjoni (DG COMMA3) uuring „Public Opinion on COVID-19 Vaccination in the EU“, detsember 2020.

ARVAMUSED

REGIOONIDE KOMITEE

INTERACTIO — KAUGISTUNG — EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE TÄISKOGU
142. ISTUNGJÄRK, 3.2.2021–5.2.2021

Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalsel õiglust ja vastupanuvõimet toetav Euroopa oskuste tegevuskava“

(2021/C 106/02)

Raportöör:	Csaba BORBOLY (RO/EPP), Harghita maakonna volikogu esimees
Viitedokumendid:	„Teatis jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalsel õiglust ja vastupanuvõimet toetav Euroopa oskuste tegevuskava kohta“ COM(2020) 274 final „Ettepanek: nõukogu soovitus jätkusuutlikku konkurentsivõimet, sotsiaalsel õiglust ja vastupanuvõimet toetava kutsehariduse ja -õppe kohta“ COM(2020) 275 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Põhisõnumid

1. toetab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ja liikmesriikide olulise rolli tunnustamist ja austamist ELi peamistes poliitikavaldkondades, aga ka oskuste valdkonnas, sest neile kuulub oluline taristu, nad on ELi fondidest eraldatavate vahendite ning riikliku ja piirkondliku toetuse saajad ning peamine kanal kohalike ja piirkondlike kogukondadeni jõudmiseks. Komitee peab samas kahetsusväärseks, et Euroopa Komisjoni praeguses teatises ei ole seda rolli tunnustatud;
2. rõhutab vajadust teavitada energiamahukate sektorite töötajaid rohe- ja digipöördega kaasnevatest väljakutsetest ja võimalustest ja neid vastavalt toetada;
3. väljendab heameelt Euroopa uue pakti algatamise üle, et edendada ühismeetmeid, mille eesmärk on maksimeerida olemasolevate oskuste täiendamisse (täiendusõpe) ja uutesse oskuste omandamisse (ümberõpe) tehtavate investeeringute mõju. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tuleks pakti kaasata, tehes koostööd ja võttes selge kohustuse tagada koolitus kõigile tööealistele inimestele kogu Euroopa Liidus;
4. Soovitab piirkondlikes territoriaalsetes strateegiates ja rohelise kokkuleppega seotud paktides viidata oskuste arendamise poliitikale ja investeeringutele, mida piirkond vajab. Ka piirkondlikest oskustega seotud vajadustest ja võimalustest on vaja paremini aru saada, neid tuleb analüüsida seoses iga asjaomase valdkonnaga, rõhutades vähese CO₂ heitega tehnoloogiaid ja kestlikkust, seda eriti autotööstuse, ehitussektori, hoonetega seotud teenuste, disaini- ja loomesektori, farmatseutika, IKT ning toiduainesektori valdkonnas;
5. rõhutab, et enamikus liikmesriikidest on kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel hariduse ja oskuste arendamisega seotud meetmete rahastamisel väga suur roll. Komisjon peaks rakendama meetmeid otsesidemete loomiseks nende kohalike ja piirkondlike omavalitsustega, kes on huvitatud ELi rahaliste vahendite edastamise kiirendamisest pilootprojektide kujul, kohalike ja piirkondlike strateegiate ja tegevuskavade koostamisest ning uute algatuste suuremast rahastamisest, et tegevusi saaks ellu viia ka siis, kui puuduvad keskpikaks perioodiks sõlmitud partnerluskokkulepped;

6. märgib, et enamik haridussüsteemidest on praeguse pandeemia ajal kiiresti ja paindlikult uutele väljakutsetele reageerinud ning mõned liikmesriigid on ruttu kiirendanud hariduse digiteerimise protsessi. Ehkki piirkondades leidub tõelisi edulugusid, soovib komitee keskenduda

- a. kõigile uutele hariduse ja koolituse vormidele võrdse juurdepääsu tagamisele, keskendudes eriti kõige haavatavamatele lastele ja teismelisele;
- b. keeleliste takistuste, sh rahvusvähemuste ning kurtide ja viipekeelt kasutavate vaegkuuljate keeleõigustega seotud takistuste kõrvaldamisele;
- c. tagamisele, et uutel algatustel ja hariduse vormidel oleks positiivne mõju hariduse ja koolituse kõigile kättesaadavaks tegemisele, vähendades digilõhet ja juurdepääsuga seotud probleeme, et tagada kogu elanikkonnale täielik juurdepääs koostöövahenditele, olenemata inimeste asukohast;
- d. meetmed digitaalse ühendatuse edendamiseks, iseäranis hõredalt asustatud piirkondades, näiteks digiõppele juurdepääsu võimaldav tehnoloogia;

7. tuletab meelde, et Euroopa Komisjoni 17. septembri suunised riiklike taaste- ja vastupidavuskavade rakendamise kohta taasterahastu „NextGenerationEU“ raames hõlmavad ühe juhtalgatusena ümber- ja täiendusõpet ning haridussüsteemide kohandamist, et toetada digioskusi ning kutseharidust ja -koolitust igas vanuses. See eeldab uut finantsperspektiivi liikmesriikidele ning seega ka piirkondlikele ja kohalikele omavalitsustele;

Poliitilised soovitused

8. märgib, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused seisavad silmitsi uute väljakutsetega, iseäranis COVID-19 pandeemia kontekstis. Ent iga päev käivitatakse ka palju uusi algatusi vastuseks neile väljakutsetele. Kõige silmapaistvamad näited on hariduse ja kohaliku ettevõtluse digiteerimine. Komisjon peaks analüüsima, kas tal on võimalik luua valikut häid tavasid hõlmav Euroopa platvorm, mis oleks kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele ligipääsetav ning mis toetaks kohanemis- ja vastupanuvõime suurendamise strateegiate ning tegevuskavade väljatöötamist, inspireerides looma uusi kohalikke ja piirkondlikke algatusi. Komitee ja selle liikmed kiidaksid kõik seesugused algatused heaks ning toetaksid neid;

9. rõhutab, et nii kutse- kui tehnikahariduses on vaja praktikat ning need on kõige rohkem seotud kohtade ja haridusasutustega, palju rohkem kui digi-, keele- ja teiste pehmete oskuste omandamine. Me peaksime hakkama välja selgitama piirkondade häid tavasid, mida saaks teistes piirkondades inspiratsioonina kasutada;

10. palub komisjonil teatistes kirjeldatud lähenemine uuesti üle vaadata ning arvestada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste olulist rolli liikmesriikide oskuste arendamisega seotud taristu toetamisel ning arendamisel, kuna kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused täidavad haridus- ja koolituspoliitika vallas tähtsaid ülesandeid ning neil on oluline roll nii noorsoo- kui ka tööhõivepoliitikas;

11. toonitab, et kriisiperioodid, nagu COVID-19 pandeemia, häirivad haridus- ja koolitussüsteeme ning neile järgneb sageli suure töötuse ning majandusliku ebakindluse periood. Samal ajal vajavad madala kvalifikatsiooniga täiskasvanud lisaks muutustele tööturul, mis tulenevad rohe- ja digipöördest, pakiliselt toetust tööturule sisenemiseks või seal püsimiseks⁽¹⁾. Sellega seoses on väga vaja kavandatud oskuste arendamise ning kutsehariduse ja -õppe algatusi, et tagada Euroopa sotsiaaloiguste samba esimese põhimõtte (õigus kvaliteetselle ja kaasavale haridusele, koolitusele ja elukestvatele õppele) rakendamine;

⁽¹⁾ Euroopa Kutseõppe Arenduskeskuse andmetel oli 2016. aastal 23 % 25–64aastastest ELi elanikest madala haridustasemega, omades põhiharidust või sellest madalamat haridustaset (ISCED 2), [https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/statistics-and-indicators/statistics-and-graphs/33-how-many-adults-have-low-level-education#:~:text=%202016%2C%2023.0%25%20of%20people,followed%20by%20Portugal%20\(53.1%25\)](https://www.cedefop.europa.eu/en/publications-and-resources/statistics-and-indicators/statistics-and-graphs/33-how-many-adults-have-low-level-education#:~:text=%202016%2C%2023.0%25%20of%20people,followed%20by%20Portugal%20(53.1%25),),

12. ootab huviga, et ELi haridusministrid kiidavad peagi heaks „Osnabrücki deklaratsiooni“, et ajakohastada Euroopa kutseharidust ja -koolitust ning süvendada piiriülest koostööd Euroopa haridusruumis, ⁽²⁾ ning näevad seda vahendina tugevdada soovitusel vabatahtlikku olemust. Komitee rõhutab sellega seoses, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tuleb täielikult kaasata täiskasvanuharidust käsitlevate riiklike strateegiate väljatöötamisse ja rakendamisse;

13. rõhutab COVID-19 kriisi valguses vajadust parandada digitaalseid koolituslahendusi ja kaugõpet, sh ka kutsehariduse ja -koolituse valdkonnas, ning rõhustada kutsehariduse ja -koolituse lõpetanute jälgimist, kus see on asjakohane ja kus sellega ei kaasne ebavajalikku halduskoormust. Komitee juhib lisaks tähelepanu vajadusele suurendada kutsehariduse ja -koolituse atraktiivsust ning tagada sidusus ja sünergia kutsehariduse ja -koolituse sektori ning üldise haridussüsteemi vahel. Lisaks kutsus komitee üles vaatama läbi kvaliteetse ja tõhusa õpipoisiõppe Euroopa raamistiku, et tagada kvaliteetne, mitmekesine ja kohandatud õpipoisiõpe. Samuti rõhutab komitee seda, kui oluline on kõigi töötajate võrdne juurdepääs ja õigus koolitusele;

14. märgib, et olukord on ELi piirkondades väga erinev ning et see on hariduse ja koolituse vallas uute standardite ja meetodite väljatöötamisel ning rakendamisel üks peamistest väljakutsetest. Need piirkondade vahelised erinevused on tingitud oskuste puudumisest ning nende mittevastavusest tööturu vajadustele ELis ning erinevused suurenevad tõenäoliselt veelgi, kui kohalikud ja piirkondlikud meetmed on halvasti välja töötatud või neid rahastata vastavalt. Komitee kordab seetõttu oma nõuet läheneda uue oskuste tegevuskava ning kutsehariduse ja -õppe poliitika rakendamise edenemise hindamisele piirkonnakeskselt;

15. on arvamusel, et igasugune strateegiline sekkumine peab olema kooskõlas piirkondliku kontekstiga ja et kõigile sama lahenduse kohandamine ei toimi. Kohalikus ja piirkondlikus poliitikas tuleb lahendusi vastavalt kohandada;

16. märgib, et tegeleda tuleb sotsiaalselt tõrjutud ja haavatavatele inimestele kvaliteetsele haridusele ja koolitusele juurdepääsu tagamise küsimusega, kindlustamaks, et võrdne juurdepääs ei oleks üheski liikmesriigis takistatud;

17. pooldab Euroopa haridusruumi rakendamise kiirendamist, et tagada kvaliteetne haridus kõigile. EL peaks edendama, toetama ja täiendama haridussüsteemide ning kodanike vajadustele vastavate erinevate õppekavade vahelist koostööd ja kogemuste vahetamist pädevuste jaotuse raames ning austades subsidiaarsuse põhimõtet ning ühtlustamise keeldu;

18. rõhutab, et rohepöördel ja pandeemial võib olla negatiivsem mõju vähemustele, naistele, lastele, teismelistele, noortele ning vähemkindlustatud kogukondade liikmetele, seda eeskätt äärepoolsemates, hõredamalt asustatud või mägipiirkondades, kus elanikud seisavad silmitsi oluliste takistuste ja raskustega juurdepääsul kvaliteetsele koolitusele ja haridusele. Selliste probleemidega tuleks tegeleda tõendus põhisel viisil, mis on suunatud nende elanikkonnarühmade konkreetsete vajaduste rahuldamisele kõigis piirkondades; seda silmas pidades teeb komitee ettepaneku lisada puuetega inimesed eespool kirjeldatud probleemide tõttu eriti ebasoodsas olukorras olevate rühmade hulka;

19. on arvamusel, et võttes arvesse STEM-erialade (teadus, tehnoloogia, inseneeria ja matemaatika) uute oskuste tähtsust, peaksid need olema kättesaadavad kõigis piirkondades, kõigil haridustasanditel ja järgides soolist tasakaalu ning kaksikpöörde edendamisel on oluline tutvustada ISCED 2. ja 3. taseme õpilastele, kes teevad karjäärivalikuid, nende valdkondade olulisust tulevasel tööturul ja võimalusi, mida need pakuvad tulevastele töötajatele. Eesmärk on suunata nende tulevast koolitust ja haridust nende valdkondade suunas, pidades silmas keeleõigusi ja nende uute oskuste kättesaadavust kõigile põlvkondadele ning elanikkonnarühmadele;

20. juhib tähelepanu asjaolule, et kohalike ja piirkondlike algatuste toetamiseks tuleks eelistada riiklike ülikoole, ning et uute oskustega seotud võimaluste edendamiseks tuleks leida era- ja avaliku sektori investeeringuid. Nendes valdkondades kohalikul ja piirkondlikul tasandil tehtav teadustöö peaks aga keskenduma uute oskuste kasutuselevõtule kõigis Euroopa piirkondades;

21. soovib rõhutada, et Euroopa oskuste ja kutsekoolituse alane koostöö peaks olema kohaliku ning piirkondliku fookusega, suunatud kohalikele ja piirkondlikele omavalitsustele ning juurdepääsu stabiliseerimisele koolidele ja koolituste pakujatele. Need platvormid ei tohiks olla suunatud mitte ainult liikmesriikidele ja juba kaasatud osalejatele;

⁽²⁾ <https://www.eu2020.de/eu2020-en/news/article/eu-education-ministers-karliczek-osnabrueck/2384182>

22. peab väga rõõmustavaks, et oskuste tegevuskava 7. meede hõlmab sotsiaalmajanduse pakutavate ärivõimaluste edendamist, nagu kohalike kogukondade abistamine, kohalike ökoloogiliste kokkulepete sõlmimine ja haavatavate rühmade ulatuslikum osalemine. Sellega seoses soovib komitee kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused rohkem Euroopa Komisjoni poolt 2021. aastaks välja kuulutatud sotsiaalmajanduse tegevuskava koostamisse;
23. on arvamusel, et ELi haridusprogrammil Erasmus+ on olnud kultuuridevaheliste ja mitmekeelsete oskuste omandamisel äärmiselt suur tähtsus. Pandeemia tõttu ei pruugi paljud üliõpilased, õpilased ja õpipoisid saada seda võimalust kasutada. Seetõttu tuleb kiiresti leida uutele oludele kohandatud lahendused, mis võimaldaksid jätkata programmi Erasmus+ eesmärkide täitmist, toetades samal ajal sotsiaalse kaasamise vaimus üliõpilasi, õpilasi ja õpipoisse, kes Erasmus+ programmi pakkumistes siiani samavõrra ei osalenud;
24. jääb kindlaks arvamusele, et pandeemia, roheline kokkuleppe ja digiüleminek on kõige tähtsamad Euroopa majandust muutvad tegurid. Sihipäraseid keskkonnakaitse ja Euroopa majanduse arengu parandamise alaseid tulemusi esile kutsuvad muudatused on teretulnud. Töötajatel peab olema uuel keskkonnasõbraliku ja digitaliseeritud majanduskasvu ajastul juurdepääs uutele oskustele, et suurendada oma vastupanuvõimet kooskõlas uute esilekerkivate ja kasvavate sektoritega, võimaldades tegeleda kõigi probleemidega, mis tulenevad oskuste mittevastavusest tööturu vajadustele. Töötajaid tuleb töökohal toetada sihipärase, kohaldatud juhendamise ja uusi tööväimalusi otsivad inimesed on kõige enam valmis uusi oskusi omandama; samas tuleb ettevõtteid toetada personali kvalifikatsiooni alase nõustamise juures;
25. rõhutab, et kõigis piirkondades on vaja majanduse taastamise, vastupanuvõime suurendamise ning hariduse ja koolitusega seotud uute oskuste rahastamise ja toetamise asjus kriitilist massi, muu hulgas tuleb kõigis valdkondades ning kõigil haridustasemetel õpetajaid koolitada. Eelöeldut silmas pidades nõuab komitee, et nende ELi programmide eelarvet, millest tehakse otseinvesteeringuid haridusse ja oskuste arendamisse, iseäranis Erasmus+ ja ESF+, ei tohi kärpida;
26. toonitab, et kiiresti digiteerivas haridus- ja koolitusmaailmas on õpetajatel, koolitajatel, üliõpilastel ja õpilastel vaja uusi IKT-põhiseid tegevusoskusi ja samal ajal ka käitumuslikke oskusi, mis on seotud digikirjaoskuse ning meedia- ja infopädevusega⁽³⁾. Piirkonnad ja linnad peavad koguma kohalikul ja piirkondlikul poliitikal põhinevaid tõendeid, mis näitavad, kas õpetajatel ning koolitajatel on vajalikud oskused ja nad on uue olukorraga kohanenud, ning toovad esile võimalikud kitsaskohad ja ebakõlad, mis nõuavad spetsiaalselt välja töötatud, koordineeritud lahendusi õpetajate koolituskavades ja nende oskuste pidevas parandamises;
27. toetab mõtet, et tulevases programmis „Euroopa horisont“ peavad olema näha tõendus põhised tulemused, uute oskuste tuvastamise, internetipõhiste digiteeritud õppetöö meetodite, kõigile, sealhulgas keelevähemustele, rahvusrühmadele ja tõrjutud rühmadele põhioskuste andmise ning oskustega seotud poliitikavaldkondade mitmetasandilise valitsemise alased rakendusüraeringud ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste aktiivne osalus;
28. leiab, et kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, eksperdirühmade, tööandjate esindajate, hariduse ja koolituse pakkujate moodustatud kohalikud ja piirkondlikud partnerlused võivad aidata paremini mõista, kuidas piirkondlikul tasandil oskuste omandamine kõige tõhusamalt ja kiiremini toimub. Need partnerlused võivad aidata selles vallas kohalikul ja piirkondlikul tasandil muudatusi ellu viia, suurendades teadmiste baasi, mõistmist ning usaldust ja kaasates ka kõik erinevad asjaomased osalejad.

Brüssel, 5. veebruar 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

(³) Teadusuuringute Ühis keskuse tehnilised märkused: „Mapping Digital Competence: Towards a Conceptual Understanding“, Kristi Ala-Mutka ([https://urldefense.com/v3/_https://www.researchgate.net/publication/340375234_Mapping_Digital_Competence_Towards_a_Conceptual_Understanding_!!DOxrgLBm!Ssv4eS9vsX107evUE!gj30!gp1m2SsUJXFdmQZ9v-VumZQddMTA9IL-DyCxq7bWEpAivQeuRWGuz!cRg\\$](https://urldefense.com/v3/_https://www.researchgate.net/publication/340375234_Mapping_Digital_Competence_Towards_a_Conceptual_Understanding_!!DOxrgLBm!Ssv4eS9vsX107evUE!gj30!gp1m2SsUJXFdmQZ9v-VumZQddMTA9IL-DyCxq7bWEpAivQeuRWGuz!cRg$)).

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Noorte tööhõive toetus: töösild järgmise põlvkonna jaoks. Noortegarantii tugevdamine“

(2021/C 106/03)

Raportöör: Romy KARIER, Clervaux' vallavolikogu liige (LU/EPP)

Viitedokumendid: komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Noorte tööhõive toetus: töösild järgmise põlvkonna jaoks“

COM(2020) 276 final

Ettepanek: nõukogu soovitus töösilla kohta, millega tugevdatakse noortegarantiiid ja asendatakse nõukogu 22. aprilli 2013. aasta soovitus noortegarantii loomise kohta

COM(2020) 277 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

- väljendab heameelt kavandatud nõukogu soovituse üle noortegarantii tugevdamise kohta, mis tugineb kogemustele, mis on saadud pärast algse noortegarantii vastuvõtmist 22. aprillil 2013, tehes seega vahendisse olulisi parandusi, nagu uus ja sidusam struktuur, mis on jagatud neljaks eraldi etapiks, tugevam keskendumine pikaajaliselt mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele (NEET-noored) ning selle vahendi kaasavate elementide tõhustamine. Ettepanek on eriti oluline seoses COVID-19 kriisiga, millel on ebaproportsionaalselt suur mõju noortele;
- tervitab komisjoni ettepanekut laiendada noortegarantii toetusesaajate vanusevahemikku noortele vanuses 25–29, hõlmates seega suuremat arvu noori. See viib ettepaneku paremini kooskõlla enamikus liikmesriikides kohaldatavate rakenduseeskirjadega ning muudab selle ka kaasavamaks, tunnistades, et COVID-19 pandeemiast tingitud majanduslanguse ajal suureneb töötus 15–29-aastaste noorte hulgas COVID-19 pandeemiast tingitud majanduslanguse tõttu veelgi järsult, ja vaja on tugiteenuseid⁽¹⁾. Komitee rõhutab, et pärast pakkumise saamist või kui pakkumise esitamise neljakuuline tähtaeg on läbi, tuleks noori edasi toetada, tagades, et nende motiivatsiooni, oskusi ja võimeid saaks jätkuvalt tugevdada, eriti haavatavamate noorte puhul, kes vajavad tööturule edukaks integreerimiseks pikaajalisemat toetust;
- rõhutab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste olulist osa tööhõive-, koolitus-, haridus- ja noortepoliitikas ning teeb ettepaneku, et partnerlustesse noortegarantii kõigis etappides oleksid kaasatud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused. Iseäranis puudutab see kaardistamis- ja teavitustegevuse etappi, kus kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused võiksid olla sillaks erinevate sidusrühmade, nt sotsiaalpartnerite, haridusasutuste, noorteorganisatsioonide, riiklike tööturuasutuste ning kohaliku ja piirkondliku ettevõtlussektori vahel;
- väljendab heameelt komisjoni ettepaneku üle, mille kohaselt kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peaksid olema õpipoisiõppe edasiviivaks jõuks kohalikus ettevõtluskeskkonnas. Sellega tunnustatakse nende otsustavat rolli majandusarengu edendamisel partnerluste kaudu ning Euroopa Regioonide Komitee varasemaid seisukohti selles küsimuses⁽²⁾. Õpipoisiõppet tuleks julgustada kui noorte töötuse vastu võitlemise olulist vahendit, mis ühendab intellektuaalsed ja tehnilised oskused töökogemusega. Seetõttu on oluline suurendada seda tüüpi koolituse pakkumist ja kvaliteeti, pöörates erilist tähelepanu digitaalsele koolitusele;

⁽¹⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=CELEX%3A52012XR2562>.

⁽²⁾ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/ALL/?uri=CELEX:52012AR1186> ja <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/?uri=celex:52013AR0789>.

5. kohalikel omavalitsustel on oluline roll noorte teadlikkuse suurendamisel noortegarantiist ning samuti teavitustegevuses, nt tagades kava nähtavuse riiklikes tööturuasutustes ja rakendades partnerlusel põhinevat lähenemisviisi kõigi asjaomaste sidusrühmadega, kes töötavad noortega;

6. juhib tähelepanu kohalike ja piirkondlike omavalitsuste sotsiaal-, tervishoiu-, tööhõive- ja noorsooteenuste tähtsusele osana varajase hoiatamise süsteemidest ning rõhutab nende seirevõimekust, et tuvastada noored, kellel on risk sattuda mittetöötavate ja mitteõppivate noorte hulka, aidates samal ajal ära hoida noorte haridus- ja koolitussüsteemist varakult lahkumist, iseäranis ELi kõrgeimate koolist väljalangemise määradega piirkondades;

7. tunneb heameelt komisjoni rõhuasetuse üle teavitusmeetmetele, eelkõige seoses pikaajaliste NEET-noortega, kuid rõhutab, kui oluline on soovitada noorte endi poolt kasutatavate tehnoloogiate kasutamist ja mõõdetavaid eesmärke, motiveerides nii noortegarantii pakkujaid suurendama oma teavitustrateegiade tulemuslikkust ja tõhusust. Lisaks on komitee arvamusel, et noori, kes sellest kavast kasu saavad, tuleks teavitada, et tegemist on Euroopa algatusega – paljud praegused toetusesaajad ei ole sellest teadlikud;

8. toetab mõtet edendada tööturu jaoks olulisi oskusi ning nõustub rõhuasetusega digitaaloskustele, juhtimisoskustele, ettevõtlikkusele ja sõltumatusel ning keskkonnahoidlikuks üleminekuks vajalikele oskustele. Komitee rõhutab siiski vajadust edendada keeleoskust prioriteedina, et suurendada noorte võimalusi tööturule integreeruda, iseäranis piirkondades, kus keeleoskus on eriti oluline, nagu piiriülestes piirkondades ja piirkondades, mille majandus sõltub suurel määral turismist. Komitee peab kahetsusväärseks, et seda ei ole uude ettepanekusse lisatud;

9. peab oluliseks määratleda selged ja täpsed siduvad kriteeriumid noortegarantii töö-, haridus-, koolitus- ja õpipoisiõppe pakumiste kvaliteedi kohta. Seda on võimalik saavutada, hinnates pakutavate teenuste vastavust osaleja profiilile, tagades, et pakumises austatakse noorte tööhõive- ja sotsiaalseid õigusi, ning kindlustades, et pakumine võimaldab jätkusuutlikku integreerumist tööturule, ning lisades pakumiste kvaliteedi noortegarantii järelevalve- ja andmekogumisprotsessidesse⁽³⁾;

10. rõhutab, kui oluline on edendada tugevdatud noortegarantii kaudu tööjõu liikuvust liikmesriikide ja piirkondade vahel, arvestades rände olulist rolli tööturu võimaluste kujundamisel. Komitee peab seetõttu kahetsusväärseks, et kõnealust algset noortegarantiis sisaldunud sätet ei ole uues ettepanekus säilitatud, kuigi paljud riigid täiendasid oma noortegarantiid piirkondlike või rahvusvaheliste liikuvusprogrammidega, ning nõuab ka noortegarantii sidumist kvaliteetsete praktika-kohtadega ja Euroopa solidaarsuskorpusega;

11. nõustub ideega, et erilist tähelepanu tuleks kaardistamise etapis pöörata piirkondliku tööturu iseärasustele ja takistustele, millega maapiirkondades, äärealadel, äärepoolseimates piirkondades või ebasoodsas olukorras olevates linnapiirkondades ja vähem arenenud piirkondades elavad või keelevähemustesse kuuluvad noored silmitsi seisavad. See lähenemisviis peaks hõlmama ka konkreetseid tugimeetmeid tugevdatud noortegarantii raames, et tagada kõnealustes piirkondades elavatele noortele juurdepääs samadele võimalustele ja teenustele nagu mis tahes muus piirkonnas;

12. soovib edendada kohalikul ja piirkondlikul tasandil peetavat sotsiaaldialoogi, et saavutada töötute noorte jaoks paremaid tulemusi, edendades seeläbi kaasavat majanduskasvu, eelkõige kõrvalistes piirkondades ja äärealadel, ning luua tõhusad strateegiad õiglase ülemineku kavade jaoks kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

13. peab kahetsusväärseks, et ESF+ programmitöö perioodil 2021–2027 ei ole noortegarantii toetamiseks eraldatavat osa oluliselt suurendatud hoolimata COVID-19 pandeemia põhjustatud kriitilisest olukorrast, kus noorte töötus on kõikjal Euroopa Liidus juba järsult kasvanud. Komitee rõhutab seetõttu vajadust suurendada märkimisväärselt rahalist toetust nendele liikmesriikidele ja piirkondadele, eelkõige suure töötuse ja vaesuse määraga piirkondadele, nagu vähem arenenud, hääbuva tööstusega ning äärepoolseimad piirkonnad ja äärealad, kus lisaks kõrgele noorte töötute määrale kehtivad praegu

⁽³⁾ https://www.eca.europa.eu/Lists/ECADocuments/SR17_5/SR_YOUTH_GUARANTEE_ET.pdf.

ranged eelarvepiirangud, et tegeleda noortegarantii ebaühtlase tõhususega Euroopa Liidu lõikes. Komitee peab kahetsusväärseks, et noorte tööhõive jaoks ettenähtud ELi vahendeid ei saa enam suunata piirkondlikult noorte tööhõive algatuse kaudu, ning nõuab, et riikide valitsused eraldaksid vahendid noorte tööhõive tarvis piirkondadele, kus neid kõige enam vajatakse, tagades ühtlasi, et ELi vahendid ei asendaks riiklikke rahastamisvahendeid noorte tööhõivega seonduvate meetmete tarvis;

14. leiab, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on oluline roll tugevdatud noortegarantii teavitus- ja kaardistamisetaapis ning seetõttu on vaja nii liikmesriikide kui ka ELi eelarvest eraldatavaid asjakohaseid rahalisi vahendeid, et saavutada haavatavate noorte tõeline integreerimine kiiresti muutuvale tööturule. Samuti on tarvis, et riikide valitsused pühenduksid jõuliselt kohaliku ja piirkondliku tasandi kaasamisele poliitikameetmete rakendamisse. Euroopa Sotsiaalfond+ peaks olema kesksel kohal uute kvaliteetsete töökohtade loomise toetamisel ning sotsiaalse kaasatuse ja sotsiaalse innovatsiooni edendamisel. Maksimaalse tõhususe saavutamiseks on siiski ka väga oluline piisavate riiklike vahendite eraldamine poliitikameetmete rakendamiseks tugevdatud noortegarantii raames ning sünergia ühtekuuluvuspoliitikaga järgmises mitmeaastasest finantsraamistikust;

15. tunneb heameelt tugevdatud noortegarantii ja Euroopa sotsiaalõiguste samba vahelise seose üle. Tugevdatud noortegarantii peab tagama osalevatele noortele üldise juurdepääsu sotsiaalkaitsele, et vältida vaesusriski ja ebakindlate töösuhete osakaalu suurenemist;

16. leiab, et paljud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused ei ole täielikult teadlikud kõigist kanalitest, mille kaudu võib nendeni jõuda ELi toetus noorte töötuse vastu võitlemiseks. seetõttu kutsub komitee Euroopa Komisjoni üles korraldama koostöös komiteega teabekoosoleku selle olukorra parandamiseks. Tulemused võiks avaldada komitee veebilehel, et kõigil huvitatud sidusrühmadel oleks neile juurdepääs;

17. on seisukohal, et praktika ja õpipoisiõpe peaksid andma noortele eelkõige õppimiskogemuse, mis aitaks neil otsustada oma tulevase karjääri üle ja arendada oskusi alalise töökoha saamiseks. Komitee rõhutab, et õppekava või kutsehariduse raames toimuv praktika ja õpipoisiõpe peaksid sisaldama selgeid eesmärke, kvaliteetset õppesisu ja professionaalset juhendamist. Komitee toonitab, et lisaks neile õppimiskriteeriumidele on vaja lisaeeskirju, et tagada head töötingimused praktika ja õpipoisiõppe jaoks avatud tööturul ning osana aktiivsest tööturupoliitikast (ALMP), ning rõhutab, et avatud tööturul ja osana aktiivsest tööturupoliitikast toimuv tasustamata praktika võib viia tavatöökohtade asendamiseni, kujutab endast noorte õigusi rikkuvat ärakasutamise vormi ja vähendab vaesema sotsiaal-majandusliku taustaga noorte võimalusi. Komitee toetab seetõttu Euroopa Parlamendi püüdlusi tagada juurdepääs sotsiaalkaitsele ja õiglase tasu praktika ja õpipoisiõppe eest avatud tööturul ja osana aktiivsest tööturupoliitikast, et tagada noorte juurdepääs kvaliteetsetele võimalustele;

18. märgib, et kohalikud noortegarantii pakkujad võiksid oma kavadesse kaasata noori, kes osalevad lühikestel koolituskursustel või töötavad osalise tööajaga, kuid otsivad samal ajal täistööajaga tööd, sest neil noortel puudub tugev side tööturuga ning nad saaksid kasu noortegarantii toetusest ja ametlikest pakkumistest;

19. kiidab heaks Euroopa Komisjoni rõhuasetuse vajadusele käsitada ettevõtlusalast haridust, täiendusõpet, ümberõpet ja koolitust ning ettevõtlusalaste teadmiste ja oskuste parandamist noorte tööhõivevõimaluste suurendamise vahendina. Komitee on siiski seisukohal, et tugevdatud noortegarantiiis võiks õigustatult tunnustada ka sotsiaalse ettevõtluse ja üldisemalt sotsiaalmajanduse positiivset rolli noorte töötuse vähendamisel;

20. nõustub vajadusega eristada uues ettepanekus pikaajaliselt ja lühiajaliselt mittetöötavaid ja mitteõppivaid noori, arvestades, et noortegarantii tulemused valmistasiid suurt pettumust esimese rühma jaoks. Tugevdatud noortegarantii nelja etapi jaoks soovitatud meetmete eristamist võiks siiski veelgi tõhustada, et tuua paremini esile toetusmeetmed, mis on konkreetselt suunatud pikaajaliselt mittetöötavatele ja mitteõppivatele noortele;

21. väljendab heameelt selle üle, et Euroopa Komisjoni pöörab erilist tähelepanu kaasavusele. Uus ettepanek on praegusest süsteemist kaasavam sellistes küsimustes nagu puue, sotsiaalne taust ja etniline kuuluvus ning selles asetatakse erilist rõhku soolisele mõõtmele, tunnistades seega, et sooline ebavõrdsus NEET-noorte seas on viimastel aastatel suurenenud. Sellegipoolest võiks ettepanekus veelgi selgemalt väljendada tööturul esineva diskrimineerimise muude vormide, näiteks etnilise päritolu, rassi, seksuaalse sättumuse või rändetausta alusel toimuva diskrimineerimise hukkamõistmist;

22. tunneb heameelt varajasele sekkumisele omistatud tähtsuse üle kõige suuremas osus olevate noorte väljaadeete muutmisel ning teeb ettepaneku, et uued ettepanekud võiksid sisaldada täpsemaid soovitusi ja prioriteete tööturu- ja haridusametuste jaoks, et paremini tuvastada registreerimata NEET-noored ning motiveerida ja julgustada neid haridus-, tööhõive- või koolitus-, ümberõppe ja täiendusõppe süsteemi naasma. Komitee rõhutab noorte kaardistamise olulisust kohalikul ja piirkondlikul tasandil, et määratleda kohalike noorte iseärasused ja toetus, mida nad vajavad;

23. nõustub sellega, et noortele noortegarantii pakkumise lähtepunkt peaks olema nende registreerimine tööturuametuses, kuid nende NEET-noorte puhul, kelleni ei ole lihtne jõuda ja kes tõenäoliselt ei registreeri end tööturuametuses, tuleks ettepanekus kaaluda võimalust määrata kindlaks muud kanalid noortegarantii rakendamiseks sama neljakuulise ajavahemiku jooksul. Sama oluline on vähendada noorte tööotsijate halduskoormust ja hoida kontaktpunktide arv võimalikult väiksena. Sel eesmärgil tuleks ettepanekus soovitada, et standardmenetlus oleks veebipõhine registreerimine spetsiaalsete noortegarantii e-platvormide kaudu. Samal ajal peavad ametiasutused tagama, et need rühmad, kelleni ei jõuta digitaalsete kanalite vahendusel, saaksid asjakohast toetust, ning tuleks teha jõupingutusi, et ennetavalt registreerida noortegarantii jaoks kõne alla tulevad noored. Teadlikkust kõnealusest kavast tuleks edendada ka hariduses või koolituses osalevate noorte seas. Sellega seoses tehakse ettepanek, et selleks, et hõlbustada noorte osalemist noortegarantii pakkumistes, peaks haridus- ja koolitusvaldkonna osalejatel olema võimalik anda riiklikele tööhõivetalitustele märku haavatavatest noortest, kellel võib minna vaja lisatoetust töö saamiseks pärast õpingute lõppu, samuti on vaja automaatsemat teabevahetust haridusametuste ja riiklike tööhõivetalituste vahel, et ennetavalt suunata ja registreerida haridus- või koolitussüsteemist lahkuvaid noori;

24. nõustub Euroopa Komisjoni soovitustega haridussüsteemist varakult lahkunute ja madala haridustasemega noorte kohta ning konkreetsemalt vajadusega luua paindlikud võimalused haridus- ja koolitussüsteemi naasmiseks või teise võimaluse haridusprogrammides osalemiseks, mis pakuvad õpikeskkonda, mis vastab nende konkreetsetele vajadustele ja võimaldab neil omandada kvalifikatsioone. Komitee rõhutab siiski vajadust pöörata sellega seoses rohkem tähelepanu kutsenõustamise olulisusele;

25. on seisukohal, et noortegarantii raames võetavate meetmete eesmärk peaks olema selliste oskuste ja kompetentside edendamine, mis aitavad lahendada praegusi oskuste tööturu nõudlusele mittevastavuse probleeme, eelkõige ELi digiülemineku ja rohelise kokkuleppega seonduvates valdkondades. Samuti tunnustab komitee lisaväärtust, mis kaasneb paremate sotsiaalsete oskustega, näiteks suhtlusvõime ja enesekindluse parandamise meetoditega;

26. nõustub Euroopa Komisjoni soovitustega palgavälise töötajate vähendamise kohta, nagu sihipärased ja hästi kavandatud palga- ja värbamistoetused, maksusoodustused ja puudetoetused, et julgustada töoandjaid looma noortele uusi võimalusi või hoidma alles juba tööle võetud noored. Digiülemineku kiirenemist arvestades on samuti väga olulised ettevõtluse alustamise stiimulid, eriti digitehnoloogia sektoris, ning seetõttu võiks neid ettepanekus selgemalt rõhutada;

27. soovib kasutada täiel määral ära uue sotsiaalsete muutuste ja innovatsiooni programmi võimalusi, et koguda heade tavade näiteid noortegarantii kohta riigi, piirkondlikul ja kohalikul tasandil;

28. soovib tõhustada kõigi noortegarantii kavade raames võetud meetmete hindamist, et oleks võimalik välja töötada rohkem tõenditel põhinevaid poliitikastrateegiaid ja -meetmeid selle põhjal, mis toimib kus ja miks, tagades seeläbi ressursside tulemusliku ja tõhusa kasutamise;

29. on seisukohal, et kui neljas etapp on saavutatud ja pakkumine vastu võetud, peaks noortegarantii pakkuma suuniseid ja teavet, et hõlbustada nende noorte oskuste täiendamist ja ümberõpet, kel on kõige suurem oht töötuks jääda. See tagab ka noortele võimaluse teha karjääri, isegi kui nad alustavad seda madalat kvalifikatsiooni nõudvate töökohtadel ja lihtsamaid töid tehes;

30. leiab, et noortegarantii tõhusa rakendamise tulemusel peaks tekkima stabiilseid ja jätkusuutlikke töökohti. Seda on võimalik saavutada ka tugevate partnerluste, solidaarsuse ja koordineerimise kaudu noortegarantii peamiste pakkujatena toimivate riiklike tööturuametuste ning kõigi muude sidusrühmade, sh kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vahel;

31. toonitab, et noorte tööhõive tulemuslikuks käsitlemiseks pandeemia valguses tuleks tugevdatud noortegarantiid täiendada eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastu (TERA) pikendamise ja laiendamisega, lisades noorte tööhõivet puudutavad meetmed riiklikesse taaste- ja vastupidavuskavadesse, eelkõige luues noorte jaoks kvaliteetsed tööhõivevõimalusi ning viidates selgelt noorte paremale sotsiaalkaitsele ja võideldes noorte ebakindlate töösuhete vastu Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamise tulevases tegevuskavas. Komitee hoiatab meetmete eest, millega püütakse osana kriisijärgsest taastumisest edendada noorte tööhõivet, õõnestades samas noorte õigust õiglasele tasule ja sotsiaalkaitsele juurdepääsule.

Brüssel, 5. veebruar 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Piiriülelised avalikud teenused Euroopas“

(2021/C 106/04)

Raportöör: Pavel BRANDA (ECR/CZ), Rádlo abivallavanem**I. ÜLDISED MÄRKUSED**

Peaaegu üks kolmandik ELi kodanikest elab ja töötab Euroopa piirialadel. Piirid mõjutavad nende elu otseselt ja kaudselt. Piirialadel elavad inimesed puutuvad sageli kokku eripäraste väljakutsetega, nagu töökoha leidmine või juurdepääs tervishoiule ja muudele avalikele teenustele ning igapäevane pendelränne ja haldusprobleemide ületamine. Piiriülene koostöö on osutunud kõige tõhusamaks takistava mõju ja piiride eraldava rolli ületamise ning piirialade territoriaalse ühtekuuluvustunde tugevdamise vahendiks.

Piirialadel, eriti seal, kus on suur rahvastikukadu, on juurdepääs avalikele teenustele sageli rohkem piiratud kui tsentraalsetes ja pealinnapiirkondades. Eriti terav on see olukord piirkondades, mis seisavad silmitsi ka demograafiliste probleemidega. Ometi on juurdepääs avalikele teenustele tähtis inimeste elukvaliteeti määrav tegur. Piiriüleste avalike teenuste osutamine ei oleks pelgalt kodanikele kasulik, vaid ka kasumlikum, kuna need teenused muutuksid laiemalt kättesaadavaks ja kulutõhusamaks.

Piiriüleste avalike teenuste edukas osutamine võib suurendada ka naabrite vahelist vastastikust mõistmist ning tugevdada äärmiselt vajalikku usaldust. Nendel teenustel oleks vahetu mõju sellele, kuidas Euroopa Liitu nähakse, ning need aitaksid tugevdada Euroopa identiteeti.

Laiemalt kättesaadavad piiriülelised avalikud teenused aitaksid vähendada piiri negatiivseid mõjusid ja suurendaksid piirialadel elavate kodanike elukvaliteeti. Kui EL tegeleks piisavalt praeguse avalike teenuste vajadusega meie sise- ja välispiiridel, näitaks see miljonitele nendest teenusest kasu saavatele kodanikele selgelt ühenduse lisandväärtust.

Euroopa territoriaalse arengu ja ühtekuuluvuse vaatlusõrgu (ESPON) kvaliteetne sihtanalüüs⁽¹⁾ annab esimese ülevaate piiriüleste avalike teenuste teemast. Selles antakse olukorrast ülevaade ja esitatakse mõned soovitusel. Selles keerulises olukorras, milles me praegu oleme ja milles on vaja probleemide lahendamiseks koordineeritud lahendusi, peaks komitee tegema arvamuse koostamise kaudu poliitilise algatuse, et toetada piiriüleste avalike teenuste küsimust ja anda kohalike ja piirkondlike omavalitsuste seisukohast poliitikasoovitusi ning määrata kindlaks edasised sammud, mida ELi institutsioonid ja muud sidusrühmad peaksid astuma, et muuta piiriüleste avalike teenuste osutamine tulevikus tõhusamaks ja laialdasemaks.

II. POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. on arvamusel, et piiriüleste avalike teenuste edukaks, tõhusaks ja laiemaks osutamiseks on kindlasti vaja kolme vahendit/tingimust: õigusraamistik, struktuurid ja rahastamine. Pidades silmas nende teenuste euroopalikku olemust, peaks EL mängima nende vahendite/tingimuste tagamisel aktiivset juhtivat rolli. Vajalik on riigi keskvalitsuse ning piirkondlike ja kohalike omavalitsuste partnerluse põhimõttele vastav koostöö, et kaotada ja/või vähendada piiriülesest kontekstist tulenevaid kulusid;

⁽¹⁾ Euroopa territoriaalse arengu ja ühtekuuluvuse vaatlusõrgu 14. jaanuari 2019 piiriüleste avalike teenuste sihtanalüüs.

ELi õigusraamistik

ELi õigusraamistiku lisandväärtus

2. rõhutab, et ELi õigusraamistik peab võimaldama tõhusalt luua ja hallata piiriüleseid avalikke teenuseid, mis vastaksid meie piirialadel elavate kodanike vajadustele. See kujutaks endast selget ELi lisaväärtust, kuna olemasolevate raamistikega kaasnevad sageli liiga suur halduskoormus ja kulud, mistõttu paljud kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused loobuvad oma plaanidest;

3. toetab sellega seoses kindlalt Euroopa piiriülest mehhanismi, mida käsitlev ettepanek on praegu Euroopa Liidu Nõukogus blokeeritud. Seepärast kutsub komitee eesistujariiki Portugali üles selle vastuvõtmist ruttu kiirendama;

4. on arvamusel, et piiriülene koostöö ja piiriüleste avalike teenuste osutamine on subsidiaarsuse põhimõtte kohaselt euroopaliku olemusega ning sellega saab kõige tõhusamalt tegeleda ELi tasandil, tiheda koostöö kaudu riiklike keskvalitsuste, piirkondlike ja kohalike omavalitsustega (partnerluse põhimõtte);

ELi õiguse rakendamine piiriülesteid aspekte arvestades

5. kutsub Euroopa Komisjoni kui ELi õigusaktide rakendamise jälgimise eest vastutavat institutsiooni ning veelgi enam liikmesriike ja seadusandliku võimuga piirkondi üles koordineerima koos naaberriikide ja -piirkondadega direktiivide ülevõtmist, et vähese koordineerituse tõttu ei tekiks uusi õiguslikke takistusi; kutsub samal ajal liikmesriike ja seadusandlike volitustega piirkondi üles uurima oma riiklike või piirkondlike õigusraamistikke seoses nende mõjuga piirialadele;

6. juhib tähelepanu asjaolule, et mõjuhindangud võivad anda väga head teavet ELi õigusaktide mõjude kohta, ning kutsub Euroopa Komisjoni ning ka liikmesriike ja seadusandlike volitustega piirkondi üles välja töötama meetodeid, mis võimaldaksid läbi viia tõhusaid piiriülesteid mõjuhindanguid;

Piiriülesed kontaktpunktid Euroopa Komisjoni peadirektooraatides

7. kutsub Euroopa Komisjoni üles võtma oma poliitika kujundamisel kõigis valdkondades arvesse piirialade olukorra küsimust ja määrama kõigis peadirektooraatides piiriülesed kontaktpunktid, mis saaksid vajaduse korral tegeleda piiriüleste küsimustega, eriti keskkonna, hädaabiteenuste, riskijuhtimise, transpordi, tervishoiu, hariduse, ruumilise planeerimise, digiülemineku, teabevahetuse, kultuuri, turismi, majandusarengu ja tööhõive vallas (?). Uutes ja läbivaadatud ELi õigusaktides tuleks kaaluda piiriüleste avalike teenuste osutamist nendes asjaomastes valdkondades, et toetada nende rakendamist;

Riiklikud piiriülesed kontaktpunktid

8. kutsub liikmesriike ja seadusandliku võimuga piirkondi üles looma riiklike piiriülesteid stabiilseid, alalisi ja asutustevahelisi kontaktpunkte, mis vahetaksid kogemusi ning räägiks väljakutsetest, millega kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused konkreetsel piiril silmitsi seisavad, koordineeriks ELi õigusaktide rakendamist ja piiritõkete süstemaatiliseks eemaldamiseks tehtavat tööd (ka seoses piiriüleste avalike teenuste loomise ja osutamisega). Need kontaktpunktid võivad olla Euroopa piiriülese mehhanismi määruses välja pakutud organid, juhul kui need asjaomases piirkonnas luuakse, ent laiemate kohustustega. Sellistes kontaktpunktides tuleks määrata vastutavaks ametnikuks isik, kes valdab asjaomaste piirialade ametlike keeli. Nende kontaktpunktide töö peaks kaasa tooma kohalike ja piirkondlike osalejate tuvastatud takistuste kõrvaldamise. Nad võiksid hinnata olukorda piirialadel ja pakkuda välja ühiseid lähenemisviise ja tegevusi, mis võimaldaks osutada kodanikele paremaid teenuseid ning kasutada mõlemal pool piiri olemasolevaid ressursse optimaalselt, ning määrata kindlaks mehhanismid nende koordineerimiseks piiriüleste programmide ja teiste ELi programmidega. ELi piirikeskus peaks toetama koordineerimise osas, pakkuma metodoloogilist tuge ja hõlbustama Euroopa piirialade heade tavade vahetamist;

(?) Euroopa territoriaalse arengu ja ühtekuuluvuse vaatlusvõrgu (ESPON) analüüsis välja toodud poliitikavaldkonnad, milles luuakse enamik piiriüleste avalikest teenustest

9. kutsub liikmesriike üles suhtuma piiriüleste teenuste osutamise soovivatesse kohalikesse ja piirkondlikesse omavalitsustesse paindlikumalt, sest asjaomaste riiklike osalejate paindlikkus, sihtotstarbelised lahendused ja kiire reageerimine piiriüleste avalike teenuste rakendamiseks ja töös hoidmiseks võivad pakkuda lühiajalisi lahendusi probleemidele, mis vajavad pikaajalisi jätkusuutlikke lahendusi. Piiriüleste avalike teenuste osutamist võib stimuleerida ka valitsustevaheliste kokkulepete, näiteks hiljutise Aacheni leppe kasutamine;

Piirikeskus (DG REGIO)

10. rõhutab oma toetust DG REGIO piirikeskusele ja nõuab selle tegevuse suuremat inimressurssidega toetamist, pidades silmas selle potentsiaalset uut rolli riiklike kontaktpunktide ja erinevate peadirektoraatide kontrollpunktide koordineerijana;

Euroopa piiriülene mehhanism

11. usub, et EL peaks ELi õigusaktide rakendamise küsimuses piiridel koordineeritud lähenemist toetama. Juhul, kui see ei ole olnud edukas, ja kui koostöö ei ole riiklike seadustega lubatud, peaks EL võimaldama piiriüleste avalike teenuste osutajatel valida Euroopa lahenduse/raamistiku;

12. rõhutab seetõttu tungivalt vajadust võtta vastu uus Euroopa Komisjoni pakutud vahend, Euroopa piiriülene mehhanism,⁽³⁾ ehk alt-üles õiguslik vahend, mis pakuks tõenäoliselt piisava lahenduse õiguslike ning halduslike takistuste ületamiseks ja looks piiriüleste avalike teenuste spetsiifiliseks osutamiseks sobiva õigusliku raamistiku;

13. kordab, et Euroopa Komisjoni poolt piiriüleste läbivaatamise käigus tehtud olemasolevate piiritakistuste analüüs ja sellele järgnenud piirilahenduste (b-solutions) projektid viitavad selgelt kohaliku tasandi vajadusele seesuguse õigusliku vahendi järele. Enam kui ühe kolmandiku puhul 43 analüüsitud piirilahenduste⁽⁴⁾ juhtumist oleks Euroopa piiriülene mehhanism sobiv vahend, mis aitaks takistused lahendada. Sellest oleks nimelt abi juhul, kui väljapakutud lahendus nõuaks piiriala poolset kehtiva õigusliku või haldusraamistiku muutmist;

14. kutsub selles kontekstis kohalikke ja piirkondlikke sidusrühmasid üles tugevdama oma võimekust, et nad suudaksid Euroopa piiriüleste mehhanismi raames väljapakutud lahenduste „algatajatena“ mängida tugevamat ja tõhusamat rolli. Selleks, et mehhanismi korralikult rakendada, peavad kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused takistustest piisavalt aru saama ja suutma seega selgelt piiritleda rakendavaid õiguslikke ja halduslikke lahendusi;

15. märgib, et kavandatav Euroopa piiriüleste mehhanismi määrus võib olla keskse tähtsusega mitte ainult piiriüleste teenusepakkujate jaoks, vaid ka üldise piiriüleste koostöö tuleviku jaoks, kuna see võib aidata kõrvaldada praegused takistused ning vallandada ELi piirialade täieliku majandusliku potentsiaali;⁽⁵⁾

16. soovib tungivalt, et Euroopa Ülemkogu alustaks uuesti Euroopa piiriüleste mehhanismi alaseid arutelusid ning võtaks kiiremas korras vastu oma arvamuse ettepaneku kohta, et määruse saaks kiiresti vastu võtta;

17. kutsub liikmesriike üles lisama piiririikide tippkohtumiste ja mis tahes muude kõrgetasemeliste piiriüleste koostöö foorumite päevakorda arutelu teemal „Mehhanism õiguslike ja haldustakistuste kõrvaldamiseks piiriüles kontekstis“. Euroopa Komisjoni välja pakutud vahendi analüüsimine otsuseid tegevatel foorumitel peaks veenma liikmesriike selle kasulikkuses paljude ELi piiridel püsivate õiguslike ja haldustakistuste kõrvaldamise ning seega piiriüleste avalike teenuste loomise jaoks;

18. teeb Euroopa Komisjonile, huvitatud liikmesriikidele, seadusandliku võimuga piirkondadele ning kohaliku ja piirkondliku tasandi piiriülestele struktuuridele ettepaneku katsetada kavandatava Euroopa piiriüleste mehhanismi põhimõtete ja protseduuride rakendamist konkreetsete projektide puhul, et saada paremini aru, kuidas seda vahendit konkreetsetes tingimustes paremini kasutada. Sellest võib olla abi ka olemasolevate õiguslike ja halduslike takistuste ületamisel. Paljud piiriülesed alad on minevikus toimunud piiriüleste koostöö laboritena ja andnud piiriüleste küsimuste lahendamisel häid tulemusi;

⁽³⁾ Määrus COM/2018/373 final – 2018/0198 (COD).

⁽⁴⁾ <https://www.b-solutionsproject.com>

⁽⁵⁾ Euroopa Komisjoni teatise „Majanduskasvu ja ühtekuuluvuse edendamine ELi piirialadel“ väidetakse, et ainuüksi 20 % olemasolevate takistuste eemaldamine piirialadel tooks kaasa nende piirkondade SKP suurenemise 2 % võrra. [...], mis tähendaks umbes ühte miljonit uut töökohta (COM (2017) 534, lk 4).

Piiriülesed struktuurid

19. märgib, et EPSONi analüüs on näidanud, et enamiku jaoks piiriülestest avalikest teenustest on vaja uue piiriülese struktuuri või organi loomist, mis ei ole üldjuhul uus juriidiline isik. Väga sageli kasutati või kohandati ümber juba olemasolevaid struktuure. Uute piiriüleste struktuuride loomise korral kasutati selleks olemasolevaid riikidevahelisi kokkuleppeid, siseriiklikku õigust või Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse määrust;

20. rõhutab, et piiriüleste avalike teenuste efektiivsel väljatöötamisel on eelised oma personali ja eelarvega püsivatel piiriülestel struktuuridel, mille ainus eesmärk on toetada piiriülest koostööd, näiteks euroregioonidel, töökogukondadel ja teistel samalaadsetel struktuuridel;

21. rõhutab Euroopa territoriaalse koostöö rühmituste⁽⁶⁾ kasutegureid ja mitte veel täielikult kasutatud potentsiaali, mida saaks kasutada täiuslike piiriüleste avalike teenuste haldamise organitena, eriti juhul, kui on vaja ühist eelarvet ning ühist personali ja kui riigiasutused ei ole peamised teenusepakkujad. Komitee ETKRi platvormi jõupingutusi teadlikkuse suurendamiseks tuleks tugevdada ja keskendada need konkreetselt ETKRi kasutamisele piiriüleste avalike teenuste osutamisel;

22. rõhutab asjaolu, et ehkki Euroopa territoriaalse koostöö rühmitused on osutunud piiriüleses koostöös väga kasulikeks, on neil teatud õiguslikke piiranguid, mille tõttu need ei saa täielikult ära kasutada tugevdatud piiriülese koostöö potentsiaali. See on eriti ilmne piiriüleste avalike teenuste ja taristuprojektide puhul. Seda Euroopa instrumenti saaks eespool mainitud õigusraamistiku tõhustamise korral palju laiemalt kasutada;

Rahastamisvahendid

23. nõuab piiriüleste avalike teenuste arendamise kui rahastamiskõlbliku tegevuse äramärkimist ühtekuuluvuspoliitikas, eriti Interregi programmi raames (ilma programmi muid osi vähendamata), ning samuti muudes rahastamisvahendites, mis on ette nähtud järgmises mitmeaastases finantsraamistikus ja COVID-19 pandeemia reageerimiseks koostatud taasterahastus „NextGenerationEU“; Rahastamisprogrammide atraktiivsuse suurendamiseks on vaja lisaks vähendada nende toetusvahendite taotlemise ja väljamaksmisega seotud halduskoormust;

24. nõuab, et kõik piirialade korraldusasutused rahastaksid piiriüleseid tegevusi/meetmeid/projekte oma peamiste piirkondlike programmide (ERF ja ESF) raames, et täiendada ja süvendada Interregi programmide meetmeid;

25. rõhutab Interregi programmi tähtsust piiriülestele piirkondadele viimase 30 aasta jooksul. Interreg on toetanud koostööd, mis on võimaldanud piiriüleste eri piirkondade valitsuste ja omaavalitsuste lähenemist ja dialoogi, nihutanud kaugemale piiriülese koostöö piire ja toetanud projekte, millel on olnud vahetu mõju piiriüleste avalike teenuste loomisele;

26. mainib Euroopa Komisjoni piirilahenduste projektide väga häid kogemusi. Nende projektide eesmärk on kõrvaldada piiritõkked, sealhulgas piiriülestele avalikele teenustele suunatud tõkked. Need projektid näitasid, et ka piiratud rahaliste vahenditega on võimalik saavutada väga häid tulemusi;

27. kordab uuesti oma sügavat pettumust Interregi programmile järgmiseks finantsperspektiiviks tehtud ettepanekutes kavandatud eelarve üle, millest ei piisa üldises mõttes Euroopa territoriaalse koostöö ja konkreetselt piiriülese koostöö vajaduste rahuldamiseks. Viimatinimetatud koostöö on ühtekuuluvuspoliitika ning Euroopa integratsiooniprotsessi üks põhielement. Interregi programmi väiksema eelarve tõttu jäävad kasutamata paljud võimalused, sest juba eelmise rahastamisperioodi eelarve oli suuresti ebapiisav;

28. soovib, et liikmesriigid eraldaksid ühiselt osa oma algatuse REACT-EU kaudu saadud lisaressurssidest piiriülestele koostööprogrammidele, milles nad osalevad, võimaldades seeläbi pärast COVID-19 kriisi piiriülese koostöö tõhusat taaskäivitamist ja tugevdamist, toetades muu hulgas piiriüleste avalike teenuste või sanitaarkoridoride arendamist; Seejuures tuleks analüüsida koostoimeid, mida on võimalik saavutada päästeteenistuste ühise kasutamisega;

⁽⁶⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuli 2006. aasta määrus (EÜ) nr 1082/2006 Euroopa territoriaalse koostöö rühmituse (ETKR) kohta (ELT L 210, 31.7.2006, lk 19).

29. toetab kindlalt katseprogrammi „COVID-19 puhanguga silmitsi seisvad piiriülesed piirkonnad: võimalus taaselustada ühine reageerimine kriisidele ja ühisarendus“, mille üle hääletati Euroopa Parlamendi täiskogu novembri istungil ja mille eesmärk on parandada kodanike elu piirialadel, toetades ühtsemaid ja toimivamaid piiriüleste alaseid. See katseprojekt aitab piirialadel tulevaste kriisidega paremini toime tulla ning edendada uut, ühisarendusel ja paremal mitmetasandilisel valitsemisel põhinevat mudelit avaliku poliitika, sealhulgas avalike teenuste väljatöötamiseks piirialadel. Katseprojekti on seega ühendatud lühiajaline ja keskpikk lähenemisviis, et pakkuda praktikutele ja otsustajatele konkreetseid vahendeid ja meetodeid, mida saab otse ellu viia, kodanike jaoks käegakatsutavalt rakendada ja kohaldada kõigil Euroopa piiridel;

30. märgib, et ehkki EL on oma kavade kaudu mõnede piiriüleste avalike teenuste loomist toetanud, ei ole pikaajaline rahastamine jätkusuutlik. Liikmesriigid ning kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused peaksid otsima täiendavaid pikaajalisi ja piisavaid rahastamisvõimalusi, näiteks riiklikke või piirkondlikke ressursse, ning avaliku ja erasektori partnerlusi, mille piiriüleste toimumist ja toimimist tuleks samuti soodustada, vähemalt Euroopa Majanduspiirkonna raames;

E-teenused

31. juhib tähelepanu sellele, et piirialadel toimub praegune digiüleminek kolmest vaatenurgast: esiteks tootmisstruktuuri, teiseks kodanikele teenuseid osutavate valitsuste ja avaliku sektori asutuste ning kolmandaks kodanike endi vaatenurgast. Sellega seoses võivad e-teenused avada väga huvitava arenguvaldkonna seoses avalike teenuste piiriüleste osutamisega. Näiteks kui kasutada masintõlke liidest, on võimalik ületada keelebarjäär, mis on üks peamisi takistusi piiriüleste koostöö puhul üldiselt ja eelkõige avalike teenuste piiriüleste osutamise puhul. Samuti oleks piirialade kodanikele piiriüleste avalike teenuste kasutamist võimaldavate e-kaartide loomine oluline samm nende piirkondade elanike elukvaliteedi parandamise suunas. E-menetluste laialdasem kasutamine toob kaasa haldussätete vajaliku ühtlustamise, mis kõrvaldab omakorda hea hulga takistusi. Samuti võiks tehinitellektil põhinevate süsteemide arendamine veelgi edendada teenuste üleeuroopalist osutamist.

Erasektori roll

32. kutsub otsustajaid üles pöörama erilist tähelepanu väikestele ja keskmise suurusega teenusepakkujatele. Erasektori osalejad on teatud teenuste osutamisel ja/või teatud riikides keskse tähtsusega. Väikeste ja keskmise suurusega praktiseerijate piiriüleste ühisettevõtteid võivad olla näiteks Euroopa äriühingu (*) kaudu piiriüleste avalike teenuste osutamiseks paremal positsioonil;

Piiriülene ühendatus

33. kutsub üles toetama piiriüleste ühenduvust. Mõnedel piirialadel on kodanikel keeruline pääseda teisele poole piiri kas looduslike piiride tõttu (mäed või jõed), kus kahe poole vahel ei ole füüsilist ühendust, nagu maanteed või sillad, või siis sobivate korrapäraste ühistranspordi teenuste puudumise tõttu. Ühendatuse parandamine suurendaks suhtlemist, tuues kaasa piirialade kodanike suurema integratsiooni;

34. kutsub ELi institutsioone ja liikmesriike üles taasalustama läbirääkimisi teenuste osutamise loa (e-kaardi) kasutusele võtmise teemal, mis võimaldaks väikestel ja keskmise suurusega ettevõtetel piiriüleste teenuste osutada, ilma et neile kaasneks seoses sellega välisriigi reguleerivate asutuste poolt täiendavat halduskoormust;

Piiriüleste avalike teenuste tõhusam edendamine ja jälgimine

35. rõhutab asjaolu, et valdavat enamust kõigist tuvastatud piiriüleste avalikest teenustest (64 %) (8) osutatakse vanade ELi liikmesriikide vahelistel piiridel ja väga väheseid uute liikmesriikide vahel;

36. kutsub Euroopa Komisjoni ja liikmesriike koos kohalike ja piirkondlike omavalitsuste ja Euroopa Regioonide Komiteega viima liikmesriikides läbi teavituskampaania, et näidata piiriüleste avalike teenuste kasutegureid ja võimalusi. Need sidusrühmad peaksid ka rohkem investeerima olemasolevate piiriüleste avalike teenuste jälgimisse ja edendamisse, kuna paljud neist on laiemale avalikkusele endiselt tundmatud (näiteks luues piiriüleste avalike teenuste katalooge);

(*) Nõukogu, 8. oktoobri 2001. aasta määrus (EÜ) nr 2157/2001 Euroopa äriühingu (SE) põhikirja kohta (ELT L 294, 10.11.2001, lk 1).

(8) Euroopa territoriaalse arengu ja ühtekuuluvuse vaatlusõrgu 14. jaanuari 2019 piiriüleste avalike teenuste sihtanalüüs.

37. on valmis täitma suuremat rolli Euroopas piiriüleste avalike teenuste jälgimisel ja edendamisel, võttes arvesse oma väga häid kogemusi Euroopa Regioonide Komitee Euroopa territoriaalse koostöö rühmituste platvormi kaudu Euroopa territoriaalse koostöö rühmituste jälgimisel ja edendamisel. Kuna mõned Euroopa territoriaalse koostöö rühmitused osutavad juba piiriüleste avalike teenuste, tuleks Euroopa territoriaalse koostöö rühmituste platvormi ülesandeks teha ka piiriüleste avalike teenuste jälgimine ja arendamine ning nende edendamine koos Euroopa territoriaalse koostöö rühmitustega kui sobiva vahendiga nende rakendamiseks;

38. kutsub piirialasid ning täpsemalt euroregioone, Euroopa territoriaalse koostöö rühmitusi, töökogukondi ja teisi piiriüleste struktuure üles rääkima oma kodanikega teenustest, mida ei ole nende arvates piirkonnas piisavalt või mida saaks parandada, ning tegelema nende vajadustega ja töötama potentsiaalselt välja uued või paremad piiriüleste ühishuviteenused;

Piiriüleste avalike teenuste edendamine ELi välispiiridel maal ja merel

39. viitab ETKRi määruse rakendamisel saadud kogemustele, mis on näidanud, et on võimalik luua viljakas ja paremini struktureeritud koostöö kolmandate riikidega, nagu on tehtud iseäranis Šveitsi ja Ukraina puhul;

40. rõhutab, et 17 % kõigist tuvastatud piiriüleste avalike teenustest on loodud ELi ja ELi-väliste riikide vahel, mis viitab selle koostöö vajadusele ja potentsiaalile ka väljaspool ELi nii maal kui ka merel asuvaid välispiire. Õiguslik raamistik, struktuurid ja rahastamine peaksid võimaldama luua neid teenuseid koos ELi-väliste riikidega, mis oleks nende piirialade kodanike huvides;

COVID-19 kogemus: piiride sulgemine koostöö vastu

41. kordab uuesti võimalusi, mille liikmesriigid on hiljutise COVID-19 pandeemia ajal instinktiivselt ja ühepoolselt piire sulgedes kasutamata jätnud, mõtlemata ELi sisepiiridel piirialadel elavatele kodanikele tervishoiu- ja hädaabiteenuste osutamisel jõudude ühendamisele. Koos töötades ning eksperditeadmisi ja ressursse jagades oleks saanud kriisile paremini reageerida. Seda võib aga vaadelda õppetunnina, mis tõestab veel kord vajadust piiriüleste avalike teenuste ning ühiste probleemide lahendamisele ühenduseülesest koordineeritud lähenemise järele. Seejuures tuleb rõhutada, et piiriüleste koostöö tervishoiu- ja päästeteenuste valdkonnas on ka väljaspool kriisiaega väga oluline aspekt elanikkonna eest hea hooldamise juures ja seda tuleb edendada.

42. juhhib tähelepanu asjaolule, et piiride sulgemisel naaberriikidega ning ka piirialade kohalike ja piirkondlike omavalitsustega kooskõlastamata ja konsulteerimata ei olnud hävitav mõju mitte ainult olemasolevale piirialasele koostööle, vaid eelkõige piirialadel elavate inimeste elule, sest puudusid kokkulepped inimeste ja kaupade erakorralise liikumise tagamiseks. See aga avaldas omakorda negatiivset mõju muu hulgas piiriüleste avalike teenuste osutamisele.

43. näeb vajadust määratleda peamine piirialase koostöö miinimumtase, mida tuleb säilitada ka kriisi ajal, et tagada piirialaste avalike teenuste, eriti kriisiohjega seotud teenuste osutamine;

44. kiidab heaks Euroopa Regioonide Komitee, Euroopa Komisjoni ja juhtivate piiriüleste küsimustega tegelevate liitude (MOT, Euroopa Piirialade Ühendus ja CESCO) COVID-19 kriisi ajal loodud partnerluse. Selle kogemuse tulemusena moodustati Euroopa Piirialade Kodanike Liit;

45. rõhutab, et vaatamata piiride sulgemisele on paljud piirialad ja -linnad leidnud praegusel raskel ajal võimalusi koostöö tegemiseks ning ressursside jagamiseks. See tõestas veel kord, et piiriüleste koostöö on nendes piirkondades elavate inimeste jaoks loomulik ja mõistlik viis oma kogukondade edendamiseks;

Soovitused tuleviku jaoks

46. kinnitab, et on valmis piirialade kogemustest õppima ning esitama Euroopa Regioonide Komitee poolt Euroopa tuleviku teemalises konverentsil kõikehõlmavad piiriüleste koostöö soovitused;

47. kavatseb neis asjus esitada konverentsil spetsiifilised soovitud kahes küsimuses:
- Esimene on Euroopa Liidu piiriülese koostöö tuleviku pikaajaline visioon, mis keskendub konkreetsetele ettepanekutele, mille rakendamist Euroopa Regioonide Komitee ja piirialad 2050. aastaks nõuaksid. Piiriülesed avalikud teenused on selle visiooni osa.
 - Teine küsimus on taotlus koostada õigusakt, mis tagaks ELi-ülese ja/või kohaliku tasandi kriisi korral minimaalsed piiriülese koostöö standardid, et säilitada avalike teenuste osutamise piisav tase, võimaldada piirialadel elavatel kodanikel tegutseda, tagada ühtse turu takistamatu toimimine ja säilitada Euroopa integratsiooni tempot.

Brüssel, 5. veebruar 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Agroökoloogia“

(2021/C 106/05)

Raportöör: Guillaume CROS (FR/Rohelised)
Piirkondliku tasandi valitsuse liige: Oksitaania piirkonna volikogu

I. ÜLDISED MÄRKUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Taust

1. on seisukohal, et COVID-19 pandeemia näitab meie toidusüsteemide tähtsust ja haavatavust Euroopas, ning tuletab meelde vajadust vastupanuvõimeliste ja sõltumatute toidusüsteemide järele, mille jaoks on hädavajalik, et maapiirkonnad oleksid majanduslikult elujõulised;
2. rõhutab, et globaalse soojenemise, bioloogilise mitmekesisuse hävimise ja mulla degradeerumise ohtudest lähtuvalt süvendab kõnealune pandeemia Euroopa Liidus tungivat vajadust võtta kasutusele uued agronoomilised, sotsiaalsed ja territoriaalsed lähenemisviisid, millega kaitstaks loodusvarasid, säilitataks tervist, soodustataks põllumajandusettevõtete uuendamist ja loodaks territoriaalset ühtekuuluvust;
3. tuletab meelde, et kasvuhoonegaaside heitkoguste vähendamine põllumajanduses on tänapäeval ainuvõimalik tee;
4. meenutab, et püsirohumaad moodustavad ELi põllumajandusmaast kolmandiku ja neil on oluline osa orgaaniliste ainete mullas talletamisel ja elurikkuse toetamisel;
5. märgib vajadust minna põllumajanduses kaevandamisloogikalt üle ringloogikale – eriti süsiniku-, fosfori- ja lämmastikuringe osas – ning liikuda ressursside mõistliku ja kestliku haldamise poole;
6. tuletab meelde, et seemnete homogeensus ja ühtlustamine läheb vastuollu elurikkusega;
7. märgib, et rahvatervis, globaalne soojenemine ja loomade heaolu kohustavad meid muutma loomakasvatustavasid selliste tootmismeetodite suunas, mis täidavad kasulikku keskkonnanafunktsiooni, eelkõige karjamaade säilitamise ja metsaalade puhastamise kaudu, ega ohusta põllumajandustootjate ja kodanike tervist ning kohtlevad loomi lugupidavalt. On võimalik vähendada liha tarbimist ja samas tegeleda kestliku loomakasvatusega;
8. on seisukohal, et kasvatajate elukvaliteeti ja loomade heaolu tuleb käsitleda üheskoos ja et need väärivad teistsugust lähenemist loomakasvatusele, mille puhul kasvataja ei müü enam kahjumiga ja austab oma loomi;
9. märgib, et spetsialiseerunud põllumajandusettevõtted, kes soetavad suures mahus sisendeid (nafta, väetised, pestitsiidid, antibiootikumid jne), on oma suurte tootmiskulude, tarneahelas eespool asuvatest ettevõtetest sõltuvuse ja suurema majandusriskidele avatuse tõttu majanduslikult enam nõrgenenud;
10. tunneb heameelt Euroopa Komisjoni esitatud strateegiatega „Talust taldrikule“ ja „Bioloogiline mitmekesisus“ üle, mis nõuavad põllumajanduspoliitikas oluliste muudatuste tegemist;
11. märgib, et keeruline juurdepääs maale, olgu rentimise või omandamise teel, takistab uusi põllumajandustootjaid väikestel ja keskmise suurusega aladel tegevust alustamast;

Agroökoloogiline lähenemisviis

12. märgib, et ettepanek vähendada 2030. aastaks märkimisväärselt keemiliste väetiste ja pestitsiidide ning antibiootikumide kasutamist ja suurendada ökoloogilise kasutuseesmärgiga alasid eeldab põllumajanduslike tootmismeetodite süsteemset ümberkujundamist;

13. rõhutab, et neid ülesandeid saab lahendada agroökoloogia abil, mille puhul ökosüsteeme kasutatakse tootmistegurina maksimaalselt ära, säilitades samas nende uuendamisevõime;
14. rõhutab, et FAO võtab agroökoloogia kokku kümne vastastikuselt sõltuvuses oleva elemendina: mitmekesisus, koosloomine ja teadmiste jagamine, koostoime, tõhusus, ringlussevõtt, vastupanuvõime, inimlikud ja sotsiaalsed väärtused, toidukultuur ja -traditsioonid, vastutustundlik juhtimine, ringmajandus ja solidaarne majandus;
15. rõhutab vajadust käsitleda jäätmeid ressursina, nagu olulise toitainesisaldusega taaskasutusvesi, mida saab kasutada veepuuduse all kannatavate piirkondade niisutamiseks, või põhik, mida käsitatakse tootliku varana loomakasvatuses, keskkonnasäästlikus ehituses ja multši tootmisel;
16. rõhutab, et agroökoloogia vähendab põllumajanduse CO₂ jalajälge, soodustab bioloogilise mitmekesisuse taastamist, tagab või taastab mulla viljakuse, hoiab ära õhu- ja veereostuse, suurendab põllumajandusettevõtete majanduslikku vastupanuvõimet ja taastuvust ning tagab tervisliku ja kättesaadava toidu;
17. rõhutab, et agroökoloogia ei ole tagasipöördumine minevikku, et see on keerulisem kui kemikaalidel ja naftal põhinevad põllumajandustavad ning et arukas põllumajanduses on ühendatud nii keskkonna- ja majandusala ning sotsiaalne tulemuslikkus kui ka uuenduslikest katsetest, oskusteabest ning avaliku sektori teadusuuringutest tulenevad agronoomilised ja sotsiaalsed tavad;
18. rõhutab, et agroökoloogia abil arendatakse põllumajandust nii loodusega käsikäes kui ka looduse rüpes;
19. märgib, et agroökoloogia aitab luua elujõulist pinnast, mis soodustab taimede head tervist ja seob palju süsinikku ja vett, olles vastupanuvõimelisem kuivusele ja kõrgetele temperatuuridele;
20. rõhutab, et agroökoloogia võtab tootmise, sortide, tõugude ja ajakava valimisel arvesse agrokliimaatilisi tingimusi ja kohalikku ajaloolist tausta, et optimeerida põllumajandusettevõtete vastupanuvõimet ohtude suhtes;
21. märgib, et agroökoloogia raames arendatakse loomakasvatust, mis on inimlikes mõõtetes, toimib võimalikult suures osas välistingimustes ning püüab loomade söötmisel jääda sõltumatuks;
22. on seisukohal, et agroökoloogia hõlmab lisaks:
- a) väikseid või keskmise suurusega põllumajandusettevõtteid, kes aitavad peatada põllumajanduse tööhõive langust ja elavdada noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamist,
 - b) põllumajandusettevõtete vastastikuse abi võrgustikke,
 - c) seotust ülejäänud elanikkonnaga rohkemate lühikeste tarneahelate ja toodete ulatuslikuma kohaliku töötlemise kaudu;
23. on seisukohal, et digiteerimine võib hõlbustada teatavate tootmis- ja turustamistavade haldamist. Komitee märgib siiski, et automatiseeritud ja ühendatud põllumajandusmasinate laialdase arengu tõttu tekib andmesuveräänsuse küsimus, mis võib põllumajandustootjate kontrolli alt välja jääda. Komitee on seisukohal, et põllumajandustootja ei pea täpseid teadmisi oma ettevõtte kohta väljast tellima ja tal peab säilima õigus oma masinaid remontida;

Agroökoloogilist üleminekut toetavad poliitikameetmed

24. märgib, et agroökoloogias ei arvestata mitte ainult toidu tootmist, vaid kogu toidusüsteemi, sealhulgas õiglasi töötingimusi;
25. juhib tähelepanu sellele, et praegu läbiräägitava ühise põllumajanduspoliitika reformi põhisisu ei vasta küll probleemidele, ent sellega pakutakse siiski liikmesriikidele ja nende piirkondadele teatavaid vahendeid agroökoloogia toetamiseks;
26. kiidab heaks Euroopa Komisjoni 2020. aasta oktoobri teate Euroopa Ülemkogule, milles määratletakse neli võimalikku ökosüsteemi vahendit, sealhulgas agrometsanduse ja agroökoloogia süsteemid;
27. kinnitab, et väikeste ja keskmiste põllumajandusettevõtete süsteemil põhinev agroökoloogia ei saa välja areneda, kui ühise põllumajanduspoliitika otsetoetusi jagatakse jätkuvalt hektari, mitte põllumajandusettevõttes aktiivselt tegeva inimese kohta;
28. märgib, et agroökoloogilise lähenemisega tuleb siduda ja ühildada teised Euroopa poliitikavaldkonnad (põllumajandusturud, väliskaubandus, kliima, seemned, vesi, mullad, teadustöö jne);

29. peab agroökoloogiat kestliku maaturismi juhtimise vahendiks;
30. kinnitab, et avaliku sektori teadusuuringud peavad agroökoloogiat intensiivsemalt toetama;
31. rõhutab, et uuenenud ja 21. sajandi probleemidega kohanenud väikeste ja keskmise suurusega põllumajandusettevõtete võrgustiku edendamise ning linna- ja maaettevõtjate ühendamise kaudu tänu lühikeste tarneahelate kasutuselevõtule ning mahe- ja kohalikule ühiskondlikule toitlustamisele on agroökoloogia tugev edasiviiv jõud, mille abil piirkondi taaselustada ning tugevdada maa-, linnalähi- ja linnapiirkondade ühtekuuluvust;
32. peab oluliseks tugevdada põllumajandusproduktide positsiooni toiduainete väärtusahelas, eelkõige tootjarühmade ning väikeste ja keskmise suurusega põllumajandusettevõtete kohalike rühmade kaudu, mis suudavad saavutada mastaabisäästu, et nad saaksid oma töö eest õiglasemat tasu, ja aidata sellega kaasa kohaliku majanduse dünaamilisusele;

II. POLIITILISED SOOVITUSED

Ühise põllumajanduspoliitika reform

33. teeb ettepaneku edendada tulevase ühise põllumajanduspoliitikaga veelgi selliseid agroökoloogilisi tavasid nagu
 - a) põllukultuuride mitmekesistamine, mis muudab põllumajandusettevõtteid looduslike või valdkondlike ohtude suhtes vähem haavatavaks,
 - b) pikad rotatsioonid ja taimekooslused, mis loovad põllumajanduslikke eeliseid,
 - c) puud, hekid, tiigid, kivised alad põldude ümber / põldudel,
 - d) liblikõielised taimed, mis seovad loomulikult teel mulda lämmastikku,
 - e) liikide ja sortide segu ühel põllul,
 - f) piisav ja pidev muldade katmine, et takistada erosiooni teket,
 - g) kohalike talunike kasvatatud – pinnase ja kliimaga paremini kohanenud – seemnete ja kohalike loomatõugude kasutuselevõtmine põllumajandusproduktide poolt,
 - h) kombineeritud põllukultuuride ja karjakasvatuse,
 - i) põllukultuuride integreeritud kaitsel põhineva lähenemisviisi kasutuselevõtmine keemilise lähenemisviisi asemel;
34. soovib, pidades silmas oma ühist põllumajanduspoliitikat käsitlevas arvamuses tehtud ettepanekuid, et järgmise ühise põllumajanduspoliitika ökomeetmete rakendamisel järgitaks strateegia „Talustaldrikule“ järgmisi kvantifitseeritud eesmärgi: vähendada toitainete kadu vähemalt 50 %, väetiste kasutamist vähemalt 20 %, keemiliste pestitsiidide ja antimikroobikumide kasutamist ja nendega kaasnevat ohte 50 %, muutes 10 % aladest ökoloogilise kasutuseesmärgiga maa-aladeks ning viljeledes 25 %-l aladest mahepõllumajandust;
35. kutsus Euroopa Parlamenti ja Euroopa Ülemkogu üles rakendama tulevast ühist põllumajanduspoliitikat käsitleva kolmepoolse koostamise raames ellu rohelise kokkuleppe eesmärgid ning teeb ettepaneku, et vähemalt 30 % esimese samba eelarvest peaks Euroopa tasandil olema fikseeritud iga riikliku strateegiakava ökomeetmete jaoks;
36. märgib, et kõigi põllumajandusettevõtete tingimused keskkonnasäästlikkuse osas ei ole ühesugused. Riiklike ökomeetmete kaudu peaks rangemate keskkonnametmetega kaasnema piisav rahastamine ja koostamine, mis määratakse kindlaks iga põllumajandusettevõtte keskkonna eripära alusel;
37. soovib, nagu on märgitud komitee arvamustes ühise põllumajanduspoliitika ja karjatamise kohta, laiendada kõigi põllumajandusettevõtete puhul tingimuslikkust, nii et see hõlmaks põllumajandustöötajate õiguste austamist (sotsiaalse tingimuslikkuse põhimõtte kehtestamine) ja loomkoormuse ülemmäära, ja seda tugevdada seoses loomade heaolu käsitlevate eeskirjadega;
38. teeb ettepaneku minna järk-järgult põhitoetuselt hektari kohta üle põhitoetusele, mis on seotud põllumajandusettevõtte töötavate inimeste arvuga, ning eraldada otsetoetusi esmajärjekorras väikestele ja keskmise suurusega põllumajandusettevõtetele ning agroökoloogiliste tavade rakendamisele;
39. teeb ettepaneku piirata märkimisväärselt otsetoetusi põllumajandusettevõtte kohta;

40. soovib liikmesriikidel agroökoloogilise ülemineku edendamiseks kehtestada uue ühise põllumajanduspoliitika ökomeetmete osana *bonus-malus* süsteem: näiteks lisatasu põllumajanduskultuuride mitmekesistamise eest, mida rahastatakse keemiliste väetiste ja pestitsiidide ning antibiootikumide kasutamise karistamise kaudu; lisatasu karjamaa-kasvatuse eest, mida rahastatakse kasvuhoonegaaside tekitamise karistamise kaudu proportsionaalselt kasvatatavate mäletsejaliste arvuga;
41. soovib, et liikmesriigid rakendaksid punktis 40 kirjeldatud *bonus-malus* süsteemi, võttes arvesse oma keskkonnaprioriteete;
42. soovib ühise põllumajanduspoliitika teise samba meetmetes eelistada järgmist:
- a) agroökoloogilised tootmismeetodid, sealhulgas agrometsandus, ja nende ühised lähenemisviisid (koostöö),
 - b) põllumajanduse keskkonna- ja kliimameetmete süsteem,
 - c) lühikesed tarneahelad,
 - d) mahe- ja kohalik tootlustamine,
 - e) agroökoloogia, agrometsanduse ja agrometsandusliku karjakasvatuse alane koolitamine ja nõustamine;
43. nõuab riiklike strateegiakavade määruse artikli 65 (teine sammad) muutmist, liikudes pinnaloolikalt agroökoloogilise lepingu loogika poole;
44. tuleb meelde oma arvamuses ühise põllumajanduspoliitika kohta esitatud ettepanekut seada investeerimistoetus sõltuvusse keskkonnanauditist ja piirata selle eelarvelised vahendid maksimaalselt 10 %-le teise samba vahenditest;
45. soovib Euroopa Komisjonil koostada juhend, mille eesmärk on pakkuda metoodilist tuge korraldusasutustele ja piirkondlikele osalejatele, et julgustada ühise põllumajanduspoliitika erinevate vabatahtlike meetmete kasutuselevõtmisel arvestama agroökoloogiliste projektidega;

Põllumajandustavad

46. teeb ettepaneku eelistada mäletsejaliste kasvatuses püsirohumaid, välja arvatud talveperioodid;
47. nõuab, et lihtmaoliste loomade (sead, kodulinnud) tööstuslik maapinnast kõrgemal pidamine, mis põhjustab tervishoiu ja keskkonna seisukohast palju negatiivseid välismõjusid, liiguks järk-järgult loomade täielikult või osaliselt välipidamise suunas, seades piirmäära põllumajandusettevõtte loomade arvule hoone ja loomade söödamaa hektari kohta;
48. nõuab loomade puuris kasvatamise lõpetamist, nagu nõutakse hiljutises kodanikualgatuses ja nagu palus komitee oma arvamuses ühise põllumajanduspoliitika kohta;
49. teeb loomade heaolu huvides ettepaneku arendada välja kohapeal tapmine ja väikesed kohalikud tapamajad;
50. kutsub üles pikendama pärast 31. detsembrit 2020 erikorda, mille alusel võimaldatakse vastavalt Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusele (EÜ) nr 853/2004⁽¹⁾ kodulindude ja küülikute tootjatel kohaliku turustamise eesmärgil tappa ja töödelda oma toodangut farmis;
51. teeb ettepaneku tugevdada eesistujariigi Saksamaa ettepanekut luua loomade heaolu käsitlev Euroopa märgis;
52. soovib Euroopa munade märgistamise süsteemi eeskujul kasutusele võtta ka selge ja kohustusliku loomakasvatuse meetodi märgistuse, mis hõlmaks kogu looma elutsüklit, sh tema transport, et tootjaid saaks tunnustada tavade täiustamise eest ja tarbijatel oleks võimalik valida oma soovidele vastavaid tooteid;

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 29. aprilli 2004. aasta määrus (EÜ) nr 853/2004, millega sätestatakse loomset päritolu toidu hügieeni erieeskirjad (ELT L 139, 30.4.2004, lk 55).

Muud poliitikavaldkonnad

53. soovib kestlike toidusüsteemide uues seaduses, mis on välja kuulutatud strateegias „Talust taldrikule“, kehtestada ELi tõelist agroökoloogilist üleminekut alustama kohustav õigusraamistik, millega suunatakse toidunõudlust toitumise muutmist soodustava keskkonna kaudu, pidurdatakse kasvavat rasvumist, vähendatakse liha tarbimist, lühendatakse tarneahelaid, suurendatakse hooajaliste toodete tarbimist ja vähendatakse oluliselt toidu raiskamist;

54. palub komisjonil edendada lühikeste ahelate väljaarendamist,

a) kohandades hügieenieeskirju ja -standardeid toodete töötlemisele põllumajandusettevõttes ning – üldisemalt – kohaldades väiketootjatele kohandatud toidualaseid õigusakte ja märgistamisnõudeid;

b) toetades kohalikke ja kollektiivseid projekte, mis on seotud esiteks kohalikuks töötlemiseks vajalike seadmetega (väiketapamaja, liikuv tapamaja, köögivilja töötlemise ala, avalik köök, kohaliku turu taristud, näiteks turuhooned või talukauplused jne) ja teiseks väikeste kohalike koostööpõhiste tootmis-, töötlemis- ja turustusrühmade moodustamisega;

55. teeb ettepaneku, et EL rakendaks ellu soovitud, mille Euroopa Parlament esitas oma 2017. aasta algatusraportis ⁽²⁾ põllumajandusmaa koondumise kohta ELis, eelkõige soovitusel luua Euroopa põllumajandusmaa seireteenistus. Komitee teeb ettepaneku, et EL rakendaks veedirektiivi eeskujul ELi direktiivi vormis ellu maa majandamise vabatahtlikud suunised, ⁽³⁾ mille võttis 2012. aastal vastu FAO, et tagada paremini ligipääs maale ja seega soodustada noorte põllumajandustootjate tegevuse alustamist;

56. kutsub Euroopa Komisjoni üles tegema ettepaneku võtta vastu uus Euroopa direktiiv põllumajandusmuldade kohta, et vältida orgaaniliste ainete sisalduse vähenemist, peatada muldade erosioon ja tõsta pinnase elurikkus põllumajanduslikes tavades esmatähtsaks kohale;

57. soovib tugevdada veedirektiive, välistades erandid (nitraatide direktiiv);

58. soovib tõhustada ringmajanduse ja biomajanduse rakendamist loomakasvatuse jäätmete käitlemisel, et kasutada neid põllumajanduses (kompost ja orgaanilised väetised);

59. soovib kooskõlas oma arvamusega põllumajanduse geneetiliste ressursside kohta, et uue Euroopa seemneõigusega võimaldataks kohalike põllumajandustootjate seemnete kasutamist ja turustamist, lisades eelkõige mahepõllumajanduse uues määruses kavandatud muudatused mahepõllumajanduslike seemnete kataloogi kandmiseks;

60. nõuab, et ELi õigusaktides välistataks bioloogilise mitmekesisuse edendamiseks geneetiliselt muundatud või mutageneesi teel toodetud seemned;

61. nõuab, et agroökoloogia pakutav ühiskondlik lisaväärtus ja positiivne välismõju kajastuksid tootjate jaoks majanduslikult, et nad selles üleminekus osaleksid;

62. soovib järgmisi meetmeid, et tagada kõigile elanikele õigus agroökoloogilisele toidule:

a) mahe-, kohalike ja hooajaliste toodete käibemaksu vähendamine,

b) lähikonnatoodangu toidutalongid asjaomaste toodete jaoks,

c) mahe-, kohalike ja hooajaliste toodete märkimisväärne osakaal ühiskondlikus toitlustamises;

63. teeb ettepaneku hõlmata kaitstud päritolunimetuste ja kaitstud geograafiliste tähiste spetsifikatsioonidesse agroökoloogilised tavad;

64. nõuab, et EL lõpetaks selliste põllumajandustoodete impordi, mis ei järgi ELi sotsiaalseid ja keskkonnavalaseid tootmisstandardeid, sh strateegia „Talust taldrikule“ norme, ja konkureerivad ebaausalt Euroopa tootmisharudega, ning selliste ülejääkide eksportimise Euroopa tootmiskuludest madalamate hindadega, mis on kolmandate riikide tootjatele sageli laostava toimega;

⁽²⁾ Euroopa Parlament (2017), https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-8-2017-0197_ET.html.

⁽³⁾ <http://www.fao.org/3/a-i2801e.pdf>.

65. soovib, nagu ka oma arvamuses ühise põllumajanduspoliitika kohta, kehtestada õiglasemad ja solidaarsemad uued mitme- ja kahepoolsed põllumajanduse kaubanduseeskirjad, milles võetakse arvesse agroökoloogilist lähenemisviisi;

66. nõuab Euroopa tasandil lisatoetuse pakkumist sõltumatutele avalikele agroökoloogiat/agrometsandust käsitlevatele teadusuuringutele ja koostöös põllumajandustootjatest teadlastega tehtavatele osalusuuringutele, sealhulgas sotsiaalteaduste valdkonnas, kus uuritakse sotsiaal-tehnilise ülemineku dünaamikat; tunnustab komisjoni algatust agroökoloogiliste katsete võrgustiku edendamiseks ja koordineerimiseks;

Kohalik ja piirkondlik tasand

67. soovib kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi agroökoloogia rakendamisel väga aktiivselt toetada, eriti mis puudutab uute osalejate tehnilist koolitust, abi noortele põllumajandustootjatele tegevuse alustamisel, sõltumatut nõu põllumajandustootjatele, põllumajandustoodete lühikeste tarneahelate ja väikesemahulise töötlemise toetamist, põllumajandusmaa ja linnaplaneerimise eeskirju, kaitstud põllumajanduspiirkondade arendamist, agroökoloogia näidistalude loomist ning vahendeid agroökoloogilise ülemineku rakendamise jälgimiseks;

68. teeb ettepaneku sõlmida põllumajanduse tootlikkust ja kestlikkust käsitleva Euroopa innovatsioonipartnerluse vahendite raames põllumajandustootjate rühmade ja kohalike või piirkondlike omavalitsuste vahel pikaajalised lepingud agroökoloogilise innovatsiooni elluviimiseks;

69. kutsub ELi üles koordineerima ja juhtima – nagu tehti kliima- ja energiavaldkonda käsitleva linnapeade pakti puhul – selliste kohalike omavalitsuste võrgustikku, kes on kohustunud rakendama meetmeid vastupanuvõimeliste ja kestlike põllumajandus- ja toidusüsteemide edendamiseks.

Brüssel, 5. veebruar 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Võrdõiguslikkuse liit: romade võrdõiguslikkust, kaasamist ja osalemist käsitlev ELi strateegiline raamistik“

(2021/C 106/06)

Pearaportöör:	Jácint HORVÁTH (HU/PES), komitaadi õigustega linna Nagykanizsa volikogu liige
Viitedokumendid:	komisjoni teatis Euroopa Parlamendile ja nõukogule „Võrdõiguslikkuse liit: romade võrdõiguslikkust, kaasamist ja osalemist käsitlev ELi strateegiline raamistik“ COM(2020) 620 final Ettepanek: nõukogu soovitus romade võrdõiguslikkuse, kaasamise ja osalemise kohta COM(2020) 621 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

Üldised märkused – romad kui Euroopa etniline vähemus

1. tervitab komisjoni teatist, mis näitab jätkuvalt komisjoni ja Euroopa Ülemkogu pühendumust roma kogukondade integreerimisele⁽¹⁾ ning nende pühendumust romade diskrimineerimise ja tõrjutuse kaotamisele. Samuti kiidab komitee heaks nõukogu viimase sellekohase soovitusel ning rõhutab kohaliku ja piirkondliku tasandi teavitamise ja konkreetsete eesmärkide seadmise tähtsust. Selleks nõuab komitee tungivalt, et Euroopa Komisjon ja nõukogu tagaksid saavutatud tulemuste piisava järelevalve;
2. rõhutab, et romad on Euroopa peamine etniline vähemus. Paljud romad on endiselt põhiõigustest ilma jätud, elavad vaesuses ning kannatavad äärmusliku diskrimineerimise ja sotsiaalse tõrjutuse all. Kuna tegemist on Euroopa probleemiga ja need inimesed on Euroopa kodanikud, on seda šokeerivam, et liikmesriikide valitsustel ja ELil ei ole siiani õnnestunud rakendada edukat integratsiooni- ja kaasamispoliitikat, mis võimaldaks romadel teostada oma ELi kodakondsusega seotud õigusi ja kohustusi;
3. tuletab meelde, et võrdõiguslikkuse liitu, mis on üks Euroopa Komisjoni peamisi eesmärgi,⁽²⁾ ei ole võimalik Euroopas saavutada ilma roma kogukondade aktiivse osaluseta, kuna roma kogukonnad moodustavad hinnanguliselt 10–12 miljonit inimest;
4. kinnitab, et romade integreerimisel on viimase kümne aasta jooksul tehtud vähe edusamme. Mõnede teatistes määratletud valdkondlike prioriteetidega seoses on tehtud mõningaid edusamme, kuid üldiselt ei ole seatud eesmärged saavutatud. Seetõttu on tulevikus vaja üle vaadata sellele küsimusele eraldatavad vahendid ja vajadusel neid suurendada, arendada edasi integreeritud lähenemisviisi ja julgustada uuenduslike lahenduste kasutamist. Eelkõige tuleks rõhutada vajadust jätkata edukate programmide professionaalset ja rahalist toetamist, et saavutada pikaajalisi tulemusi;
5. märgib samuti, et võrdõiguslikkuse, sotsiaalse kaasatuse ja romade osalemise alaseid kohustusi tuleb uuendada ja tugevdada Euroopa, riiklikul, piirkondlikul ja kohalikul tasandil;

⁽¹⁾ Nagu ka komisjoni teatistes, hõlmab üldmõiste „roma“ käesolevas arvamuses kõige erinevamaid romasid, näiteks romad, sintid, kaaled, romaniidid ja bojašid/rudarid. Samuti hõlmab termin selliseid rühmi nagu askalid, egiptlased, jenišid, domid, lomid, romid ja abdalid ja rändrahvad, sealhulgas *traveller*’id ja haldusnimetusega „gens du voyage“ määratletud elanikkonnarühmad, samuti end mustlastena määratlevad inimesed, eiramata seejuures nende rühmade eripärasid.

⁽²⁾ ELi rassimivastane tegevuskava 2020–2025, COM(2020) 565 final.

6. arvestades, et diskrimineerimisest ja sotsiaalsest olukorrast tingitud haridus-, tööturu-, eluaseme- ja terviseprobleemide lahendamisel ei ole tulemused endiselt rahuldavad, kutsub liikmesriike üles neid jõupingutusi suurendama, sealhulgas suurendades kohalike ja piirkondlike omavalitsuste vastutust;

7. tunnistab, et roma kogukonnad on COVID-19 pandeemia mõjude suhtes äärmiselt haavatavad. Nende puhul süvendavad pandeemia ning selle sotsiaal-majanduslik ja tervise mõju veelgi olemasolevaid erinevusi ja suurendavad lõhet. Lisaks sellele tühistab pandeemia mõju osa seni saavutatud tulemustest. Seetõttu tuleks romadele eraldatavaid vahendeid suurendada osana taasteprotsessist;

8. märgib, et romade võrdõiguslikkuse ja integratsiooni edendamine ei ole oluline mitte ainult põhiõiguste seisukohast, vaid sellel on ka selge majanduslik tähtsus. Strateegia edukas rakendamine on oluline ka nende liikmesriikide majandustulemuste jaoks, kus romade osakaal nende elanikkonnas on suur (üle 1 %);

9. tervitab eelkõige Euroopa Parlamendi 2020. aastal vastu võetud raportit „Romasid käsitlevate riiklike integratsioonistrateegiade rakendamine: negatiivsete hoiakutega võitlemine roma taustaga inimeste suhtes Euroopas“,⁽³⁾ milles on esitatud konkreetsete meetmed ja eesmärgid. Samuti soovib komitee, et romasid käsitlevate riiklike strateegiliste raamistike koostamisel võetaks arvesse selle aruande prognoosivaid järeldusi;

10. toetab Euroopa Nõukogu liikmesriikide linnapeade ning kohalike ja piirkondlike valitud esindajate deklaratsiooni romavastasuse vastu⁽⁴⁾. Kutsub lisaks ELi institutsioone üles tihedamale koostööle Euroopa Nõukoguga romade olukorra parandamisel ning toetama selle raames vastloodud romade ja *gens du voyage*'i kaasamist käsitlevat Euroopa linnade ja piirkondade ühendust ning väga edukat Dosta! kampaaniat.

11. tervitab ja tunneb eriti heameelt asjaolu üle, et Lääne-Balkani riikide peaministrid, kelle elanikkonnas on suur romade osakaal, võtsid 2019. aasta juulis vastu deklaratsiooni romade integreerimise kohta ELi laienemisprotsessi⁽⁵⁾ kontekstis, milles nad kohustusid enne ühinemist romade olukorda konkreetselt parandama;

Romasid käsitlevad riiklikud strateegilised raamistikud, horisontaalsed eesmärgid

12. tervitab asjaolu, et teatistes võetakse arvesse eelmise raamistiku hindamise järeldusi, riiklike strateegiade rakendamise iga-aastaseid hinnanguid ja varasemate meetmete piiratud tõhususe põhjuste analüüsi ning et see põhineb ulatuslikel konsultatsioonidel;

13. rõhutab siiski, et teatistes ei esitata varasemate riiklike romasid käsitlevate strateegiade rakendamise positiivseid ja negatiivseid kogemusi. Selles ei tehta järeldusi, ei käsitleta parimaid tavasid ega mainita eri liikmesriikide võetud tõhusaid meetmeid, mida saaks mujal kehtestada või kasutusele võtta;

14. juhib tähelepanu sellele, et üks selle valdkonna edusammude võtmeelemente oleks nõuda liikmesriikidelt romasid käsitleva riikliku strateegilise raamistiku loomist; peab kahetsusväärseks, et eelmises tsüklis ei töötanud mitu liikmesriiki välja strateegilist raamistikku, kuna see oli vabatahtlik;

15. kinnitab oma toetust Euroopa Komisjoni jõupingutustele aidata ELi liikmesriike ja kandidaatriike tõhusate romasid käsitlevate riiklike strateegiade väljatöötamisel, avaldades suunised integratsioonistrateegiade kohta; märgib siiski, et ELi romade strateegia rakendamisel eelmise tsükli jooksul saadud paljudest negatiivsetest kogemustest õppimine oleks võimaldanud selle valdkonna lähenemisviisi praeguse strateegia väljatöötamise kontekstis sidusalt ümber mõtestada;

16. märgib murega, et Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) korraldatud uuringud kinnitavad, et diskrimineerimine tööturul ei ole murettekitav mitte ainult töö otsimisel, vaid ka tööl, kus 22 % vastanutest tundsid end olevat diskrimineeritud oma etnilise või sisserändaja tausta tõttu. Seoses juurdepääsuga kaupadele ja teenustele (avalik haldus, ühistransport, kauplused, restoranid jne) kogesid romad (28 %) kõrgeimat diskrimineerimise taset;

⁽³⁾ https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/A-9-2020-0147_ET.html

⁽⁴⁾ http://a.cs.coe.int/team81/congress_form/Inscriptions/Declaration_Against_anti_gypsyism.aspx

⁽⁵⁾ <https://www.romaeducationfund.org/wp-content/uploads/2019/07/Western-Balkans-Declaration-on-Roma-Integration-and-EU-enlargement.pdf>

17. komitee märgib lisaks, et teatise ei võeta arvesse kodanikuühiskonna organisatsioonide ja ekspertide võimalikku puudumist, mis on mõnes liikmesriigis suur edu takistus, peamiselt seetõttu, et see takistab valitsusväliste organisatsioonide toimimist. Lõppkokkuvõttes võib see mõjutada romade kaasamise võimalusi;

18. rõhutab, et romasid käsitlevad riiklikud poliitikaraamistikud peavad aitama kaasa ELi rassismivastase tegevuskava ja Euroopa sotsiaaloiguste samba rakendamisele ning ÜRO kestliku arengu tegevuskava 2030 ja kestliku arengu eesmärkide saavutamisele. Romasid käsitlevates riiklikes strateegilistes raamistikes tuleks eraldi nimetada seoseid nende erinevate dokumentidega, panust eesmärkide saavutamisse ja selle ulatust;

19. märgib, et oma teatise ja nõukogu soovitus eettepanekus seadis Euroopa Komisjon nii horisontaalsel kui ka valdkondlikul tasandil tõeliselt ambitsioonikad, kuid ka vajalikud, mitmekesised ja tasakaalustatud eesmärgid. Nende eesmärkide tõhusaks saavutamiseks 2030. aastaks tuleks romasid käsitlevate riiklike strateegiliste raamistike kavandamisse, rakendamisse, kontrolli ja järelevalvesse kaasata võimalikult suur hulk kohalikke ja riiklikke romade kodanikuühiskonna organisatsioone, kaasates tehtud eettepanekud ja võimaldades strateegia korrapärasest läbivaatamist;

20. juhib tähelepanu asjaolule, et teatise ei nähta ette olukorda, kus strateegilistes raamistikes sätestatud meetmed jäävad pelgalt sõnadeks. Eelmise tsükli kogemusi silmas pidades valmistab komiteele jätkuvalt tõsist muret võimalus, et mõned liikmesriigid ei rakenda riiklikke strateegilisi raamistikke; nõuab seetõttu tungivalt, et komisjon jälgiks tähelepanelikult edusamme liikmesriikide tasandil, jõustaks asjakohaste ELi õigusaktide kohaldamise ja hindaks kiiresti vajadust täiendavate õigusaktide järele, kuna sanktsioonide puudumine võib romade integratsiooni ja kaasamise protsessi veelgi edasi lükata; kutsus komisjoni üles kaaluma Euroopa nõuandekogu loomist, mis koosneks muu hulgas romasid käsitleva poliitika ekspertidest ning kuhu kaasataks ka kohalike ja piirkondlike omavalitsuste esindajad, kellel on konkreetseid kogemusi romadega seotud küsimustes kohapeal; rõhutab lisaks vajadust parandada romade esindatust romasid käsitlevate riiklike strateegiliste raamistike väljatöötamisel ja rakendamisel;

21. toetab edasist koostööd Euroopa Liidu Põhiõiguste Ametiga (FRA) romasid käsitlevate riiklike poliitikaraamistike perioodilise läbivaatamise raames. Piisavate andmete kättesaadavus on äärmiselt oluline nii olukorra hindamiseks kui ka edusammude mõõtmiseks. Sellele küsimusele tuleks pöörata nõuetekohast tähelepanu, kuna paljudel juhtudel on tekkinud probleem, et romade integreerimiseks ette nähtud vahendeid on kulutatud muudele sihtrühmadele kui romad;

22. rõhutab, et romasid käsitlevates riiklikes strateegilistes raamistikes sätestatud eesmärkides ja meetmetes tuleks arvesse võtta liikmesriikide ja ebasoodsas olukorras olevate mikropiirkondade territoriaalseid eripärasid, mis nõuavad erimeetmeid;

23. nõustub seisukohaga, et võrdsuse, sotsiaalse kaasatuse ja romade osalemise probleemid on väga erinevad, sõltudes roma kogukonna suuruselt ja selle osakaalust kogu elanikkonnast, samuti üldisest majanduslikust kontekstist ning tõrjutuse ja diskrimineerimise algpõhjusest. Samuti erinevad need sõltuvalt romade asukohast ja elustiilist (maa-, linna-, mobiilne, isoleeritud) ning konkreetsetest omadustest, nagu riikidevaheline liikuvus, ränne või perekonnaseisudokumentidega seotud küsimused;

24. rõhutab siiski, et riiklik strateegiline raamistik peab kajastama kohalikke ja piirkondlikke erinevusi, määratlema valdkonnad, kus esineb konkreetseid probleeme, ning aitama kaasa kohandatud lahenduste kasutuselevõtule;

25. tervitab komisjoni üleskutset suure roma elanikkonnaga liikmesriikidele lisada oma romasid käsitlevasse riiklikku strateegilisse raamistikku ambitsioonikamad kohustused, mis peaksid süvalaiendama romade võrdõiguslikkust ja kaasamist piirkondliku ja kohaliku tasandi poliitikasse;

26. toetab Euroopa Komisjoni nõudmist, et liikmesriigid esitaksid iga kahe aasta järel aruande riiklike reformikavade rakendamise kohta, mida täiendaksid kodanikuühiskonna ja FRA andmed; nõuab tungivalt, et Euroopa Komisjon töötaks selle nimel, et kaasata võimalikult ulatuslikult romade küsimustega tegelevaid kodanikuühiskonna organisatsioone ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi;

Märkused valdkondlike eesmärkide kohta

27. kinnitab, et neli peamist teemavaldkonda, mille Euroopa Komisjon oma sihtrühmade määratlemisel kindlaks määras, nimelt haridus, tööhõive, tervishoid ja elamud, täidavad romade integratsiooniprotsessis juhtrolli, nagu samuti sotsiaalteenused, iseäranis kohalikul ja piirkondlikul tasandil;

28. tuletab meelde, et ELi vähemuste ja diskrimineerimise teise uuringu (EU-MIDIS II)⁽⁶⁾ kohaselt jäävad roma lapsed kõikide haridusnäitajate poolest teistest lastest maha. Ainult umbes pooled (53 %) roma lastest vanuses neli aastat kuni kohustusliku koolimineku alguseni käivad koolieelsetes haridusasutustes. Keskmiselt 18 %-l 6–24-aastastest romadest õpib madalamates klassides kui nende vanusele vastaks. Koolist väljalangenute osakaal on ebaproportsionaalselt suur võrreldes üldelanikkonnaga. Komitee mõistab hukka koolide segregatsiooni, mis hoolimata seaduslikust keelust ja Euroopa Inimõiguste Kohtu hiljutisest kohtupraktikast mõnedes liikmesriikides ikka toimub;

29. tervitab Euroopa Nõukogu 2020. aasta juulis vastu võetud soovitus⁽⁷⁾ integreerida romade ja/või *gens du voyage*'i ajalugu koolide õppekavadesse ja õppematerjalidesse. See on eriti oluline suure roma elanikkonnaga liikmesriikide jaoks;

30. soovib lisada raamistiku eesmärkide hulka romade ajaloo ja kultuuri lisamise alg- ja keskkoolide õpikutesse ja näitajate kehtestamise selle kohta; Eesmärk on tagada, et eelkõige riikides, kus romad moodustavad rohkem kui 1 % elanikkonnast, puutuksid õpilased igal aastal kokku positiivsete ajalooliste, kirjanduslike ja kunstiliste teadmistega romade kohta; Romadevastase rassismi ennetamine hariduse kaudu peaks olema prioriteet kõigis liikmesriikides, olenemata romade osakaalust elanikkonnas;

31. märgib, et COVID-19 pandeemia tõttu kasutusele võetud digitaalsed haridusmudelid aitavad kaasa roma laste koolist väljalangemisele, kuna enamikul neist puuduvad vajalikud IT-vahendid ja juurdepääs kiirele internetile või nad ei suuda iseseisvalt tegeleda programmi teemadega ilma vanemate piisava toetuseta;

32. rõhutab seetõttu, et kui COVID-19 pandeemia tõttu hariduses kasutusele võetud piirangud on tühistatud, on hariduse järeleaitamisprogrammid äärmiselt olulised;

33. märgib, et ELi vähemuste ja diskrimineerimise teise uuringu (EU-MIDIS II)⁽⁸⁾ kohaselt on ainult veerand üle 16-aastastest romadest tööhõives või füüsilisest isikust ettevõtjad. Roma naiste tööhõive määr on oluliselt madalam kui meestel (16 % vs. 34 %). Kokkuvõttes näitab uuring, et 20–64-aastaste romade osakaal palgatöös on 43 %, mis on tunduvalt alla ELi keskmise (70 % 2015. aastal);

34. rõhutab, et eespool nimetatud Euroopa Liidu Põhiõiguste Ameti (FRA) uuringu kohaselt oli romade diskrimineerimine tervishoius kõige suurem (8 %), samas kui nende eeldatav eluiga on keskmisest lühem;

35. toetab Euroopa Parlamendi üleskutset liikmesriikidele tagada kõigile sundsteriliseerimise ohvritele tõhusad ja õigeaegsed õiguskaitsevahendid, sealhulgas tulemuslike hüvituskeemide loomise kaudu;

36. juhib tähelepanu asjaolule, et suur osa romadest elab leibkondades, kellel puudub juurdepääs vajalikele avalikele ja põhiteenustele. Seetõttu on nad tõsisel eluasemepuuduse ohus;

37. nõustub liikmesriikidele esitatud palvega tagada romadele juurdepääs piisavale segregatsioonita eluasemele ning lisada igasse romasid käsitlevasse riiklikku strateegilisse raamistikku eesmärk hoida ära sunniviisilised väljatõstmised ilma alternatiivse eluasemeta, nagu on sätestatud nõukogu soovituses ja teatise 1. lisas. Komitee kustub üles täitma seda eesmärki eelistatavalt raamistiku rakendamise hõlmatud ajavahemiku keskpaigaks, kuna suur hulk romasid ELis on kaotanud oma kodud väljatõstmise tõttu ja elab ebainimlikes tingimustes;

⁽⁶⁾ <https://fra.europa.eu/en/project/2015/second-european-union-minorities-and-discrimination-survey>

⁽⁷⁾ https://search.coe.int/cm/Pages/result_details.aspx?ObjectId=09000016809ee52f

⁽⁸⁾ <https://fra.europa.eu/en/project/2015/second-european-union-minorities-and-discrimination-survey>

Märkused institutsioonilise raamistiku kohta

38. rõhutab, et kui vahendite eraldamise meetodikat ning institutsioonilise ja kasutussuutlikkuse arendamist ei ole põhjalikult reformitud, ei ole võimalik ette näha olulisi muudatusi vahendite kasutamises. Järeleaitamisprogrammide tõhususe tagamiseks on vaja ka menetlusi ühtlustada ja lihtsustada ning muuta vahendusasutuste lähenemisviisi. Vaja on lihtsustada järeleaitamispoliitikat, muuta see selgemaks ja läbipaistvamaks ning tuua see kodanikele lähemale;

39. märgib, et tõrjutusest eriti mõjutatud romad, kes kasutavad oma õigust vabalt liikuda, et elada ja/või töötada teistes liikmesriikides, kogevad seal sageli diskrimineerimist ja ekspluateerimist. Komitee rõhutab riikidevahelise koostöö tähtsust riigi, piirkondlikul ja kohalikul tasandil, et ennetada piiriülelt organiseeritud ekspluateerimist;

40. kutsub üles kaaluma muude toetusmeetodite (prioriteetsed projektid, läbirääkimistega menetlused, üldised toetused, normatiivne toetus) eelistamist hankeprogrammidele, mis loovad integratsiooniprogrammide toetamisel ebavõrdsed tingimused;

41. teeb ettepaneku lõpetada ühise nimetuse „roma“ kasutamine, kuna selles ei tunnustata roma päritolu inimeste mitmekesisust. Komitee teeb selle asemel ettepaneku kasutada väljendit „roma identiteediga inimesed“;

42. soovib liikmesriikidel tagada lisaks asjakohastele kutsetagatistele ka edukate sotsiaalsete järeleaitamisalgatuste ja nendega seotud projektide pidev ja takistamatu rahastamine. On selgunud, et mitmetel projektidel, mis olid juba edukad, õnnestus saada uusi rahalisi vahendeid alles pärast seda, kui neid oli võimalik esitleda uute algatuste ja arengutena. Samuti on oluline tagada selliste tõhusate projektide jätkuv rahastamine, mida viivad ellu kodanikuühiskonna organisatsioonid, kellel puuduvad omavahendid, varad ja finantsreservid;

43. on seisukohal, et eriti oluline on, et integratsioonile pühendunud romade organisatsioonidel oleks võimalus järk-järgult suurendada oma suutlikkust kooskõlas järkjärgulise arengu ja majanduskasvu põhimõttega. Samuti peaks olema võimalik rakendada esialgseid projekte, mis nõuavad väga väikeseid summasid, et ka kõige ebasoodsamas olukorras olevad piirkonnad saaksid alustada romade integratsiooni teadlikku arengut. Seda protsessi tuleb hoogustada ja toetada projekti ettevalmistamise programmiga ning rakendada juhendajate toel;

44. rõhutab, et riiklike strateegiliste raamistike rahastamine nõuab ka integreeritud lähenemisviisi erinevatele arengufondidele. Tuleks rõhutada vajadust infrastruktuuri ja inimsuutlikkuse arendamise projektide tõhusama koordineerimise järele, et Euroopa Regionaalarengu Fondi (ERF) ja Euroopa Sotsiaalfondi (ESF) vahendid oleksid ühiselt kättesaadavad integreeritud arenguprogrammide kaudu keerukate projektide jaoks, mille eesmärk on tugevdada sotsiaalset ühte kuuluvust. Nende vahendite koordineerimiseks on vaja välja töötada asjakohased rakendusvahendid, mis toetavad strateegilist lähenemisviisi;

45. tervitab eelkõige Euroopa Komisjoni pühendumust ELi rassismivastases tegevuskavas aastateks 2020–2025 olla eeskujuks institutsioonina, võttes meetmeid oma töötajate esindatuse märkimisväärseks parandamiseks sihipärase värbamis- ja valikumeetmete abil. Nende meetmete rakendamisel tagab Euroopa Komisjon, et neid kohaldatakse ka romade suhtes, ning kutsub teisi ELi institutsioone üles tegema algatusi mitmekesisuse ja töökohal integreerumise edendamiseks. Komitee toetab seda lähenemisviisi ja leiab, et see kehtib ka komitee suhtes;

Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste roll

46. juhib liikmesriikide valitsuste tähelepanu asjaolule, et romasid käsitlevate riiklike poliitikaraamistike väljatöötamisse tuleks kaasata kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused. Nad on romadele kõige lähemal seisvad organisatsioonid, nad on probleemide eesliinil ning neil on reaalsed tegutsemisvahendid ja võimalused olukorra parandamiseks;

47. kinnitab, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused on valitsustasand, kes vastutab kõige enam romade integratsiooni eest, ning peaksid toetama nende kaasamist mittepatalistlikku alt üles lähenemisviisi;

48. nõuab, et kõigis liikmesriikides loodaks ja hallataks kohalikke ja/või piirkondlikke vahetusfoorumeid, mis jälgiksid riiklike strateegiliste raamistike rakendamist, et tugevdada dialoogi ja tagada teatav koostöötase. Ainult end tõestanud töösuhted kõigi sidusrühmade vahel võivad viia tõhusa integratsioonini ning detsentraliseeritud lähenemisviisi tugevdamine tagab programmide tõhusama rakendamise;
49. soovitab, et roma kogukondade kohalikud omavalitsused toetaksid kohaliku kogukonna arenguprogramme, mis annavad asjaomastele roma rühmadele ja väikestele kogukondadele juurdepääsu põhilistele praktilistele põhiteadmistele, mida tuleb igapäevaelus omandada;
50. nõuab tungivalt, et kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused tagaksid romade suhtes tekkinud eelarvamusi kummutava sisu avaldamise meedias, mida nad juhivad;
51. juhib kohalike ja piirkondlike omavalitsuste tähelepanu asjaolule, et teadmiste levitamine romade ajaloo ja kultuuri kohta ning kultuuridevahelise õppe edendamine võib rassismi tõhusalt vähendada.

Brüssel, 5. veebruar 2021

Euroopa Regioonide Komitee
president

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Uus Euroopa teadusruum teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks“

(2021/C 106/07)

Raportöör:	Christophe CLERGEAU (FR/PES), Pays-de-la-Loire'i piirkonna volikogu liige
Viitedokument:	komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele „Uus Euroopa teadusruum teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks“ COM(2020) 628 final

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

- tuletab meelde oma arvamuse „Euroopa horisont“– üheksas teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm“ järeldusi, milles
 - „nõuab, et ka tegelikkuses võetaks arvesse kõikides liidu liikmesriikides ja piirkondades jagatavat tippteadust, et parandada teaduse taset kogu Euroopas, mitte üksnes mõnes suures piirkonnas ja suurlinnas;
 - tunneb sügavalt kahetsust selle pärast, et jätkuvalt keeldutakse tunnistamast tippteaduse seotust piirkonnaga, piirkondlike ökosüsteemide ja innovatsioonikeskuste panust liidu dünaamikasse;
 - nõuab tungivalt kohalike ja piirkondlike omavalitsuste täieulatuslikku osalemist strateegilises planeerimises [...] ning aruka spetsialiseerumise strateegiate arvessevõtmist selle raames;
 - leiab, et programmi ja projektide hindamisel tuleb territoriaalset mõju tunnustada mõju mõiste olulise elemendina“;
- väljendab heameelt võimaluse üle, mida käesolev teatis pakub, et teha ettepanek sidusa strateegia kohta kõigi sidusrühmade mobiliseerimiseks, et tugevdada Euroopa teadus- ja innovatsioonialaseid jõupingutusi; täheldab siiski tasakaalu puudumist teatistes, milles asetatakse ülemäära rõhku Euroopa teadusruumile kui programmi „Euroopa horisont“ laiendusele, kahjustades niiviisi muid elemente, mida tuleb arvesse võtta;
- toetab teatistes kavandatud ambitsioonikaid algatusi, mis aitavad valmistada Euroopat ette lahendamaks üleilmseid probleeme, millega Euroopa silmitsi seisab ning mis muudavad teadusmaastikku ja võimaldavad Euroopat teadmiste arendamise kaudu tugevamaks muuta. Teadusuuringud ja innovatsioon peavad olema kesksel kohal, et toetada ökoloogilist, digitaalset, sotsiaalset ja majanduslikku üleminekut, millega Euroopa peab toime tulema. See poliitika peab samuti aitama Euroopal saada üle haigusest COVID-19 Euroopa teadusruumi koroonavastase tegevuskava kohaselt;
- tervitab komisjoni rõhuasetust kodanike kaasamisele teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas ning nõuab, et akadeemilist vabadust austav kaasamine toimuks kõigis etappides, st poliitika määratlemisest rakendamise ja jälgimiseni, piirdumata pelgalt valgustamise ja teavitamisega, sest kodanikud soovivad selles aktiivselt osaleda. Komitee arvates peaks kaasamine toimuma eelkõige kohalikul tasandil ning linnad ja piirkonnad on selle hõlbustamisel ja arendamisel olulised osalejad, etendades tähtsat rolli teadusuuringute ja innovatsiooni kooskõlastamisel ühiskonna väärtuste, vajaduste ja ootustega. Kohaliku ja piirkondliku tasandi osalejate kaasamine teadusuuringute ja innovatsiooni protsessi ning tulemuste ühiskavandamisse ja ühisvastutusse suurendab seega teadusuuringute ja innovatsiooni kasutuselevõttu ja vastuvõetavust ühiskonnas. Linnad ja piirkonnad annavad ka palju vahendeid selleks, et rakendada ulatuslikumalt avatud teaduse tegevuskava, mis on eduka Euroopa teadusruumi arenguks hädavajalik;

5. tervitab komisjoni tahet eraldada 3 % SKPst teadus- ja arendustegevusele ning seada 2030. aastaks avaliku sektori jõupingutuste eesmärgiks 1,25 % (hetkel 0,81 %), kuid kahtleb nende eesmärkide saavutamiseks valitud tees, sest taastekava ei näe ette suuri vahendeid teadusuuringutele ja innovatsioonile ning kõrvale lükatakse näiteks komisjoni kavandatud programm „EL tervise heaks“;
6. peab kahetsusväärseks asjaolu, et vaatamata teadus-, innovatsiooni-, koolitus- ja noorsoopoliitika küsimuste kuulumisele üheainsa voliniku pädevusse, ei esitatud ettepanekut Euroopa haridus- ja teadusruumi uue käsitluse kohta. Komitee märgib vajadust valdkonnaülese lähenemise järele selles küsimuses, millel on otsene seos regionaalpoliitikaga. Ta avaldab lootust, et teatis teaduse, innovatsiooni, hariduse ja noorte alase üldise lähenemisviisi kohta, mille komisjon pakkus välja oma 2021. aasta tööprogrammis, on samm selles suunas;
7. rõhutab, et teatis on vaid lähtepunkt, mis peaks viima ühelt poolt uute konkreetsete tegevusteni ning teiselt poolt Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni pakti vastuvõtmiseni. Komitee soovib, et teda kaasataks nende uute etappide ettevalmistamisse; nõuab, et pakt aitaks kaitsta akadeemilist ja ülikoolide vabadust, kaitsta õpetajate, teadlaste, üliõpilaste ja intellektuaalide sõnavabadust ja nende vaba liikumist Euroopa Liidus, vaid ka liidu ja kõigi partnerriikide vahel. Seetõttu leiab komitee, et Euroopa teadusruumi raames toimuv rahvusvahelise koostöö poliitika peaks vastama samadele põhimõtetele, mistõttu väljendab komitee muret akadeemilise vabaduse olukorra kiire halvenemise pärast paljudes maailma riikides;
8. juhib tähelepanu sellele, et poliitika tõhusaks rakendamiseks on oluline innovatsiooni ja teadusuuringute nõuetekohane jälgimine ja järelevalve. Komitee tuletab sellega seoses meelde arvamust „Piirkondliku innovatsiooni tulemustabel ja selle mõju piirkondlikule kohapõhisele poliitikale“, milles märgitakse, et piirkondliku innovatsiooni tulemustabel on oluline vahend piirkondliku innovatsioonipoliitika tulemuste muutumise võrdlemiseks ning tuleks suurendada selle mõju piirkondlikus otsustusprotsessis, et parandada piirkondlikke innovatsiooni ökosüsteeme ja arukat spetsialiseerumist;
9. kiidab heaks edusammud seoses selle teatisega, kuna pakutakse välja strateegilise visiooni komisjoni ja liikmesriikide vahelisest partnerlusest, kaasates sellesse ka piirkondlikud valitsused, kes vastutavad sageli kõnealuse poliitika edendamise eest, integreerituna lähenemisviisi eest teadusuuringutele ja innovatsioonile, parema keskendumise eest eesmärkidele, mis tuleb asjaomase poliitikaga saavutada, ning nende mõju eest meie ühiskonnale. Komitee kiidab samuti heaks asjaolu, et teatistes uuritakse laiemalt avatud mitmetasandilist juhtimist, et Euroopa teadusruumi keskuste näol esitataks võimalik kontseptsioon piirkondlike ökosüsteemide ja innovatsioonikeskuste rolli paremaks tunnustamiseks, et tugevdatakse kooskõlastamist kõrghariduse, digihariduse ja -oskustega seotud aspektidega ning pühendatakse kaasavamale Euroopa teadusruumile, hõlbustades juurdepääsu tipptasemel teadusele ja tulemuste levitamisele;
10. rõhutab, kui oluline on arendada teadmiste jagamise ja liikumise majandust. Teadus- ja innovatsiooniprogrammide ja -projektide tulemuste (ideede, arusaamade, meetodikate, prototüüpide, leiutiste ja muude sarnaste teadmiste kasutamise tulemuste) levitamise kontseptsioone ja tavasid tuleks rahastada nii, et neid saaks uuesti mõtestada, hinnata ja aktiivselt kasutades rakendada kogu Euroopas;
11. toetab ettepanekut töötada välja kaasavad soolise võrdõiguslikkuse kavad, et edendada ELi soolist võrdõiguslikkust teadusuuringute ja innovatsiooni valdkonnas, ning nõuab linnade ja piirkondade kaasamist. Komitee tuletab meelde, et uue Euroopa teadusruumi meetmed hõlmavad meedet nr 12 soolise võrdõiguslikkuse kohta eesmärgiga suurendada Euroopa teadusuuringute ja innovatsiooni potentsiaali, ning rõhutab vajadust kaotada sooline lõhe digiülemineku ja innovatsiooni kontekstis, soodustades naiste suuremat osakaalu teaduse, tehnoloogia, inseneria, kunsti ja matemaatika ning info- ja kommunikatsioonitehnoloogia õpingutes ja töökohtadel;
12. hindab eriti seda, et Euroopa Regioonide Komiteed mainiti selgelt Euroopa teadusruumi olulise osalejana, seda eelkõige seoses teadmiste vahetamise platvormi ja algatusega „Teadus kohtub piirkondadega“;
13. on siiski vastu juhtimisviisile, kus keskendutakse endiselt komisjoni ja liikmesriikide vahelistele suhetele, mis seab linnad ja piirkonnad enamasti sihtmärgiks, mitte avaliku tegevuse osalisteks, ning lükkab kohalike ja piirkondlike probleemidega tegelemise liikmesriikidele. Komitee nõuab taaskord, et linnu ja piirkondi tunnustatakse täieõiguslike partneritena, kes tuleb kaasata Euroopa teadus- ja innovatsioonipoliitika väljatöötamisse, rakendamisse, jälgimisse ja hindamisse kooskõlas aktiivse subsidiaarsuse⁽¹⁾ põhimõttega;

(1) COM(2018) 703.

Uus lähenemine Euroopa teadusruumile

14. rõhutab Euroopa teadusruumi ja innovatsiooni komitee (ERAC)⁽²⁾ (17.12.2019) ja ERRINi⁽³⁾ väljatöötatud seisukohtade olulisust ning kaitseb uut lähenemist Euroopa teadusruumile, mis:

- võttes aluseks programmi „Euroopa horisont“ lähenemise teaduse tippasemele läheb üle käsitlusviisile, mis ühendab tippasemel teadusuuringud ja teadmised, mille eesmärk on eelkõige saavutada Euroopa juhtpositsioon kestliku majanduskasvu vallas ning uutele mudelitele ülemineku vallas;
- läheb teadusstrateegiatelt üle teadmisstrateegiatele, pakkudes välja integreeritud lähenemisviisi teadusuuringutele, innovatsioonile, haridusele ja oskustele, kaasates paljusid sidusrühmi – ülikoolid, tööstus, avaliku sektori eri tasandid, kodanikud ja kodanikuühiskond;
- läheb Euroopa raamprogrammilt ja sõltumatult riikliku teaduspoliitika süsteemilt üle tõeliselt mitmetasandilisele juhtimisraamistikule, tunnistades täielikult, et linnade ja piirkondade teadusuuringud ja innovatsioon on seotud asukohaga;

15. soovib pöörata rohkem tähelepanu teadusasutuste ja ettevõtete suhetele, tunnistades samal ajal kohalike ja piirkondlike omavalitsuste võtmerolli ettevõtluskeskkonna arendamisel ja teadmussiidreks vajalike ühenduste hõlbustamisel: alusuuringute sponsimine ettevõtete poolt läbipaistvuse nõuetest kinni pidades, ettevõtluse toetamine teaduses, erainvesteeringud, ettevõtete toetamine uuenduste väljatöötamisel;

16. kutsub seoses Euroopa teadusruumi talendiplatvormi loomisega üles täpsemalt selgitama: a) kuidas komisjon kavatab tagada järjepidevuse siiani väljatöötatud algatusega EURAXESS ja inimressurse käsitleva ELi strateegiaga HSR4R, et parandada teadlaste liikuvust ja karjäärivõimalusi eesmärgiga anda panus teadmiste, teadustegevuse ja innovatsiooni ühisturu loomise toetamise ning b) kuidas õhutada selliste algatuste puhul teadustöötajate tunnustamist ja edendada mehhanisme selliste piirkondade toetuseks, mis soovivad andekaid inimesi ligi meelitada ja hoida, edendada strateegiat HRS4R ning toetada institutsioonide ja teadustöötajate vajadusi;

17. rõhutab vajadust töötada kohalikul/piirkondlikul tasandil kooskõlastatult ja pakkuda vahendeid, mis võimaldavad kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel asuda juhirolli, näiteks poliitika toetusvahend (Policy Support Facility), koostoime regionaalpoliitika ja programmi „Euroopa horisont“ ning kvaliteedimärgi vahel. On vaja lihtsustada juurdepääsu teabele ja andmetele, et tugevdada Euroopa fondide koostoimet ja vastastikust täiendavust ning võimaldada koordineerimat koostööd ametiasutuste vahel;

18. soovib, et tippaseme mõistet selgitataks täpsemalt, eristades selgelt teaduse tippaset, mõjude tippaset, mis on tihedalt seotud teaduse ja innovatsiooni ökosüsteemide, eriti kohaliku ja piirkondliku tasandi ökosüsteemide koostööga, ning ökosüsteemide endi tippaset, mis väljendub konkreetsete teadusvaldkondade tippasemes ning nende strateegilises ja koordineerimisvõimekuses;⁽⁴⁾

19. kordab teaduse tippaset toetavate meetmete tähtsust eelkõige programmi „Euroopa horisont“ raames ning teeb ettepaneku tunnustada Euroopa teadusruumi tõelise lisaeesmärgina tippaseme kõrval ka seda, et kõigis liidu linnades ja piirkondades oleks kättesaadav kõrgetasemeline kvaliteetne teadus, mida saab kasutada innovatsiooni edendamiseks ning ühiskonna ja ettevõtete aitamiseks kestliku arengu eesmärkide saavutamisel ja praeguste kriisidega toimetulekul esinevate probleemidega;-

20. tunneb heameelt selle üle, et Euroopa Komisjon hõlbustab investeeringuid ja reforme, mis on suunatud ELi prioriteetidele, eelkõige rohe- ja digipöördele, mis on muutunud oluliseks pärast COVID-19 kriisi;

⁽²⁾ Euroopa teadusruumi ja innovatsiooni komitee (ERAC) arvamus Euroopa teadusruumi tuleviku kohta (<https://data.consilium.europa.eu/doc/document/ST-1201-2020-INIT/en/pdf>, inglise keeles).

⁽³⁾ Euroopa piirkondade teadusuuringute ja innovatsiooni võrgustiku (ERRIN) arvamus Euroopa teadusruumi tuleviku kohta (https://errin.eu/system/files/2020-06/200608%20ERRIN_recommendations_for_the_future_of_the_European_Research_Area_approved.pdf, inglise keeles).

⁽⁴⁾ Seega Euroopa ülikoolide ühenduse sõnul: „Excellence is not limited to highly cited publications but needs to be based on the many and diverse contributions of the research community, notably including Open Science practices, citizen engagement, and impact on society.“ (Tippase ei piirdu üksnes paljutsiteeritud publikatsioonidega, vaid see peab rajanema teadusringkondade rohkele ja erisugusele panusele, mis hõlmab eelkõige avatud teaduse tavade, kodanike kaasamise ja mõju ühiskonnale).

21. nõuab, et Euroopa teadusruum edendaks seoseid aruka spetsialiseerumise strateegiate, Euroopa teadusruumi prioriteetide ning nende üldise rakendamise vahel; nõuab samuti, et Euroopa teadusruum aitaks viia paremasse tasakaalu ühelt poolt teaduses olulise tippaseme ning teiselt poolt pakilise vajaduse kõrvaldada ELis liikmesriikide, piirkondade ja linnade vahel valitseva lõhe teadusuuringute ja innovatsiooni tulemuslikkuse valdkonnas;

Euroopa teadusruum, arukas spetsialiseerumine ja regionaalpoliitika

22. leiab, et uus Euroopa teadusruum peab andma võimaluse tunnustada arukate spetsialiseerumiste ning nende kollektiivse ja ettevõtlusprotsessi rolli praeguse ja tulevase Euroopa teaduse ja innovatsiooni tulemuslikkuse ühe alusena; toonitab, et arukad spetsialiseerumised toovad kokku kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused, teadusasutused, erasektori ja kodanikuühiskonna ning aitavad piirkondadel saavutada konkurentsieeliseid, innustada erasektori investeeringuid ja luua töökohti. Komitee rõhutab piirkondade võtmerolli Euroopa aruka spetsialiseerumise strateegias ja vajadust säilitada piirkondlike aruka spetsialiseerumise strateegiate erikäsitus muu hulgas ka juhul, kui on olemas riiklik aruka spetsialiseerumise strateegia; soovib sellega seoses kaardistada valdkondadevaheliselt ja dunaamiliselt teadusliku tippaseme jagunemine ja arukad spetsialiseerumised koostöös piirkondade, liikmesriikide ja Euroopa Liiduga. Komitee palub samuti arvestada vajadusega liikuda praegusel aruka spetsialiseerumise strateegialt kestliku aruka spetsialiseerumise strateegia poole ja võtta omaks nelja osalejaga lähenemisviisi, andes ühiskonnale võimaluse strateegias kaasa rääkida;

23. rõhutab, kui oluline on kaardistustulemuste põhjal edendada piirkondlike arukate spetsialiseerumiste võrgustiku loomist, mida toetab teaduslik tippase, ning hõlbustada piirkondadevahelist koostööd nii Interregi ja selle piirkondadevaheliste innovatsiooniinvesteeringute komponendi kaudu kui ka programmi „Euroopa horisont“ konkreetsete projektide kaudu, mis viiakse ellu kogu programmi, eriti aga selle II samba, eelkõige selle missioonide ja Euroopa innovatsioonipartnerluste ning valdkondadevahelise Euroopa teadusruumi tugevdamise programmi raames. Komitee toonitab, kuivõrd tähtis on kaasata linnad ja piirkonnad missioonide ja partnerluste juhtimisse;

24. toetab komisjoni kavatsust suunata ühiste tehnoloogiakavade väljatöötamist koos tööstusega, et lisada teadusuuringutesse ja innovatsiooni tehtavate investeeringute kavad, kuid on üllatunud, et neid mainitakse seoses liikmesriikide ja tööstusega ainult programmi „Horisont 2020“ raames kavandatud Euroopa partnerluse puhul. Komitee leiab, et rakendamisel tuleb arvesse võtta piirkondade arukat spetsialiseerumist ning piirkondlike ökosüsteemide ja innovatsioonikeskuste rolli, mis kujundavad ka tööstuslikke väärtusahelaid;

25. kinnitab veelkord linnade ja piirkondade kutsumust olla arengupartnerid ning teadusuuringute ja tehnoloogia ning Euroopa teadustaristu strateegiafoorumi võrgustike loomise partnerid; tuletab meelde, et omavalitsustel on keskne roll nimetatud taristu loomisel, arendamisel ja väärtuse suurendamisel; ⁽⁵⁾ kordab samuti, et omavalitsustel on keskne osa tõhusate piirkondlike ökosüsteemide ja innovatsioonikeskuste loomisel; ⁽⁶⁾

26. teeb ettepaneku liikuda piirkondade, liikmesriikide ja ELi partnerluslepingute poole, et kaasata kõik sidusrühmad ühiste teaduse, innovatsiooni ja kõrghariduse, digihariduse ja -oskuste eesmärkide saavutamisse ning aruka spetsialiseerumise valdkondi toetavatesse kavadesse, mis hõlmavad kõiki ELi poliitikavaldkondi ega piirdu ERFi vahendite kasutamise eeskirjadega. See võiks olla katsemeetme teema;

27. tuletab meelde, et ERFi vahendite kasutamine teadusuuringute ja innovatsiooni jaoks on programmitöö perioodidel märkimisväärselt suurenenud, ulatudes aastatel 2014–2020 enam kui 100 miljardi euroni. Samal ajavahemikul on linnade ja piirkondade rahaliste vahendite eraldamine nende endi eelarvest jõudnud tasemele, mis ületab Euroopa teadusuuringute raamprogrammi mahu peaaegu kahekordselt. Need andmed toovad esile Euroopa, riikliku, kohaliku ja piirkondliku poliitika koordineerimise, aga ka sekkumisvahendite koostoime küsimused;

⁽⁵⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Teadustaristud: Euroopa teadusruumi tulevik piirkondlikust ja piiriülesest perspektiivist“ (ELT C 39, 5.2.2020, lk 68).

⁽⁶⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „ELi uus teadusuuringute ja innovatsiooni tegevuskava – ELi võimalus suunata oma tulevikku“ (ELT C 168, 16.5.2019, lk 4).

28. on mures sünergia valdkonnas saavutatud vähese edu pärast, eelkõige riigiabi raamistiku väljatöötamist mõjutavate viivituste tõttu; kordab oma soovi, et „kõikidele vahenditele, mida kasutatakse programmile „Euroopa horisont“ tugineva meetme või meetmeprogrammi kaasrahastamiseks, rakendatakse sellele programmile kohaldatavaid õigusnorme, eeskätt riigiabi käsitlevaid eeskirju“,⁽⁷⁾ ning kinnitab veelkord oma arusaama koostoisest kui vabatahtlikust koostööst, mis on koondunud viie põhimõtte ümber: ühtekuuluvus, täiendavus, sobivus, kooskõla, ühine koostamine ning kohalike sidusrühmade tunnustamine;⁽⁸⁾ rõhutab veel kord vajadust tõhusa ühise koostamise käsitluse järele ja korraldusasutuse võimalike rahaliste ülekannete kontrollimise järele;

29. on neid asjaolusid arvestades seisukohal, et linnade ja piirkondade täielik kaasamine Euroopa teadusruumi üleminekufoorumisse on hädavajalik nii käsitletavate koostöö- ja koordineerimisküsimuste tõttu kui ka kohalike osalejate rolli tõttu kriiside ja üleminekutega seotud ümberkujundamiskava kasutuselevõtmises;

Piirkondlike ökosüsteemide ja innovatsioonikeskuste panus Euroopa teadusruumi dünaamikasse

30. Soovitab hinnata kohalikke ja piirkondlikke häid tavasid ja arendada neid osana aruka spetsialiseerumise strateegiate rakendamistingimuste täitmise kriteeriumide koostamisest, nagu on sätestatud struktuurifondide ühissätete määruses. Tuleb meeles pidada, et Euroopa Regionaalarengu Fondi piirkondlike programmide koostamise käigus tuleb tagada riikliku, piirkondliku või kohaliku aruka spetsialiseerumise strateegia hea juhtimine, kus iga kohalik või piirkondlik omavalitsus peab näitama oma aruka spetsialiseerumise strateegia rakendamisel tehtud edusamme, sealhulgas rahvusvahelise koostöö meetmeid. See on suurepärase võimaluse heade tavade arendamiseks ja levitamiseks näiteks selliste platvormide kaudu nagu „Teadus kohtub piirkondadega“ ja teadmiste vahetamise platvorm (KEP);

31. toetab entusiastlikult Euroopa teadusruumi keskuste kontseptsiooni, kuna tegemist on võimalusega tunnustada institutsionaalselt ja konkreetselt piirkondliku ökosüsteemi ja innovatsioonikeskuse ideed, mida juba aastaid toetatakse, ning tunnustada täielikult teaduse ja innovatsiooni kohapõhist lähenemisviisi; nõuab ettepaneku kiiret rakendamist ning soovib kasutada spetsifikatsioonide täpsustamiseks ja katseprojektide käivitamise soodustamiseks teadmiste vahetamise platvormi. Tervitatav on komisjoni kavatsus viia see algatus komitee kaasabil strateegilisele tasandile, edendades koostöötavad teadusuuringute ja innovatsiooni ning hariduse, täiendkoolituse, ümberõppe ja koolituse vahendite vahel, kasutades selleks piisaval määral ühtekuuluvuspoliitika vahendeid. Kuid see algatus ei tohi piirduda üksnes eesmärgiga hõlbustada juurdepääsu tipptasemel teadmistele;

32. juhib tähelepanu vajadusele vältida mitut lõksu: planeerimisprotsessis tuleb võtta arvesse digikeskuste ning Euroopa Innovatsiooni- ja Tehnoloogiainstituudi kogemust, kuid Euroopa teadusruumi keskused ei tohi piirduda vaid nende viidetega ega heade tavade vahetamisele ja teadmiste levitamisele keskenduva ühendatud teadmisteruumi korraldamisega. Pealegi pole Euroopal vaja nn keskuste keskusi; Euroopa teadusruumi keskused ei tohi olla pelgalt innovatsioonilõhe vähendamise vahend ega tõsta taaskord esile ainult maailmatasemel ülikoole, mida liikmesriigid ja raamprogramm juba niigi väga suurel määral toetavad;

33. teeb selle asemel ettepaneku tunnustada Euroopa teadusruumi keskuste raames sidusrühmasid, piirkondlikke (või piirkondadevahelisi) ökosüsteeme ja innovatsioonikeskusi, mida iseloomustavad järgmised kumulatiivsed kriteeriumid:

- olemas on teadmistestrategia, mis pakub integreeritud lähenemisviisi kõrgharidusele, digiharidusele, elukestvatele õppele, sealhulgas täiendkoolitusele ja ümberõppele, teadusuuringutele ja innovatsioonile;
- kõiki sidusrühmi kaasatakse nelja osalejaga mudeli abil, kus rõhutatakse kodanike ja demokraatlikus süsteemis tegutsevate kohalike avaliku sektori osalejate kaasamist;
- olemas on kollektiivse koordineerimise, strateegia koostamise ning jagatud otsustamise võimekus prioriteetide seadmiseks ja ressurside jaotamiseks;

⁽⁷⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Euroopa horisont“ – üheksas teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm“ (ELT C 461, 21.12.2018, lk 79).

⁽⁸⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Programmi „Horisont 2020“ kohalik ja piirkondlik mõõde ning uus teadusuuringute ja innovatsiooni raamprogramm“ (ELT C 342, 12.10.2017, lk 1).

- majanduslikud ja sotsiaalsed tulemused territoriaalse mõju osas kõigis valdkondades: koolitus, innovatsioon, töökohtade ja ettevõtete loomine, ettevõtetele pakutavad teenused, samuti avalikud teenused ja kolmas sektor, panus üleminekusse, sotsiaalne ja kultuuriline innovatsioon, sotsiaalne ühtekuuluvus, kodanikuaktiivsus, kultuuriline loovus (kasutades näiteks innovatsiooni tulemustabelit)⁽⁹⁾;
- tegutsemine Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil aruka spetsialiseerumise aladel, kuhu Euroopa teadusruumi keskused kuuluvad tippteaduse valdkondades, või liikumine kursil, mis võimaldab selle taseme kiiresti ja usaldusväärset saavutada;
- osalemine aruka spetsialiseerumise valdkonna temaatilistes piirkondadevahelistes või Euroopa võrgustikes ja partnerlustes;
- varasem osalemine teadlastele ja üliõpilastele mõeldud Euroopa teadus-, koolitus- ja liikuvusprogrammides;

34. leiab, et EL peab toetama Euroopa teadusruumi keskusi otse (sh rahaliste vahendite abil) kolmel sambal põhineva partnerluse raames:

- EL tunnustab Euroopa teadusruumi keskusi oluliste tugipunktidena Euroopa Liidu eesmärkide saavutamiseks ja asjakohase poliitika elluviimiseks. See tähendab, et Euroopa teadusruumi keskusi võetakse arvesse nii Euroopa teadusruumi üleminekufoorumi korraldamisel kui ka programmi „Euroopa horisont“ strateegilisel kavandamisel;
- Euroopa toetab peamiste tugifunktsioonide (strateegia, koordineerimine, euroopastumine, rahvusvahelistumine, koolitus, talentide ligimeelitamine, innovatsioon ja üleminek) tugevdamist ning hõlbustab juurdepääsu erinevatele Euroopa programmidele, sh programmile „Euroopa horisont“;
- Euroopa teadusruumi sidusrühmad kohustuvad suurendama strateegilist võimekust ja aruka spetsialiseerumise kvaliteeti, laiendama osalemist liidu võrgustikes ja programmides ning arendama koostööd Euroopa teadusruumi keskuste Euroopa võrgustiku raames;

35. soovib, et Euroopas tunnustataks Euroopa teadusruumi keskusena vähemalt 50–100 asukohta, et see võrgustik oleks laialdaselt avatud eelkõige EL-13 riikides ja kõige ebasoodsamas olukorras olevates piirkondades esilekerkivatele ökosüsteemidele;

36. rõhutab, et linnadel ja piirkondadel on ühiskondlike uuenduste valdkonna ulatuslike koostööprojektide algatajate ja korraldajatena oluline roll ühiskondlike probleemide lahendamisel. Euroopa teadusruumi keskused peaksid toimima vahendina, mis aitavad arendada selliste edusammude kiirendamiseks vajalikke pädevusi ja tavasid;

37. rõhutab, et Euroopa teadusruumi keskuste võrgustikust võiks saada suurepärase raamistik käivitamiseks kollektiivseid teadus- ja innovatsiooniprojekte, mis ühendavad alt-üles lähenemisviisiga mitmeid piirkondlikke ökosüsteeme ja innovatsioonikeskusi. Need konsortsiumid saaksid kasulikult rakendada programmi „Euroopa horisont“ kaasrahastatud tegevuste õiguslikku COFUNDi meedet. Seda vahendit on võimalik kasutada ka II samba raames ja see sobib ideaalselt koostöö loomiseks raamprogrammi, regionaalpoliitika ning linnade ja piirkondade eelarvete vahel;

COVID-19 kriis, innovatsioonilõhe, tippteadmiste levitamine: ühtekuuluvus Euroopa teadusruumi keskmes

38. hoiatab praeguste kriiside tagajärgede eest kõige haavatavamate ja enim mõjutatud piirkondades ning tuletab meelde, et 2008. aasta majandus- ja finantskriisi tõttu kuivasid kokku investeeringud teadusuuringutesse ja innovatsiooni teatud piirkondades, eelkõige lõunapoolsetes riikides. Komitee nõuab seetõttu, et taasterahastu „NextGenerationEU“ ja järgmine mitmeaastane finantsraamistik toetaksid jõulisemalt kõrgharidust, digiharidust, elukestvat õpet, sealhulgas täiendkoolitust ja ümberõpet, samuti Euroopa teadusruumi eesmärke teenivaid teadusuuringuid ja innovatsiooni ning et selle raames kasutataks ka programmi REACT-EU ja õiglase ülemineku fondi kooskõlas piirkondade rakenduskavade ja nende aruka spetsialiseerumise strateegiatega. See on vältimatu, sest enne kui piirkonnad saavutavad vastupidavuse, vajavad nad suuremat toetust majanduse elavdamiseks;

⁽⁹⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Piirkondliku innovatsiooni tulemustabel ja selle mõju piirkondlikule kohapõhisele poliitikale“ (ELT C 440, 18.12.2020, lk 87).

39. kutsub komisjoni üles selgitama, kuidas praeguses olukorras ja toetusi suurendamata saaksid liikmesriigid, kelle teadusuuringutesse ja innovatsiooni tehtavate investeeringute tase on alla ELi keskmise, saavutada eesmärgi (mida ka komitee toetab) ning suurendada neid investeeringuid järgmise viie aasta jooksul 50 %;

40. märgib, et Euroopa teadusruum on killustunud. ELi vahenditest ei piisa piirkondlike innovatsiooni ökosüsteemide koostöö rahastamiseks ning uurimistulemusi jagatakse harva laiema üldsuse ja ülejäänud piirkondadega, seda isegi liikmesriigi siseselt; väljendab samas kahetsust selle üle, et riikidevahelised teadusuuringute ja innovatsiooniprogrammid toovad kasu vaid vähestele ja suhteliselt suletud võrgustikele, kuhu kuuluvad eliitülikoolid, teaduskeskused, suured tööstusettevõtted ja pealinnade piirkonnad, mis paljudel juhtudel on juba osalenud raamprogrammi varasemates versioonides või mis on Brüsselis tugevalt esindatud;

41. jagab seisukohta, et Euroopa teadusruumi rakendamisel tehtud edusammud on aeglustunud ning et riikide ja piirkondade vahel on endiselt suuri erinevusi, nagu märgiti Euroopa teadusruumi 2018. aasta eduaruandes. Euroopa, riiklike ja piirkondlike teadusuuringute ja innovatsioonisüsteemide lähenemine ei ole olnud piisav, mis on toonud kaasa teadus- ja arendustegevuse tippkeskuste kahjuliku kontsentratsiooni kogu Euroopas, jättes terveid piirkondi kõrvale. See aga põhjustab tasakaalustamatust liikuvuse ja teadmiste liikumise osas, mis on vastuolus Euroopa teadusruumi poliitikaeesmärkidega;

42. märgib, et kuigi neid tähelepanekuid jagatakse laialdaselt ja korratakse sageli, ei ole neist tehtud poliitilisi järeldusi. Praeguste eelarvevalikute püsimisel ei ole võimalik neid puudusi kõrvaldada, mistõttu muutub innovatsioonilõhe kõrvaldamine soovunelmaks ning tippteadmiste jagamise ja osalemise suurendamise vahendid jäävad ebapiisavateks ega suuda saavutada kavandatud poliitilisi eesmärke.

Brüssel, 5. veebruar 2021

Euroopa Regioonide Komitee
president

Apostolos TZITZIKOSTAS

Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Kultuuri- ja loomesektori tegevuse taaskäivitamine“

(2021/C 106/08)

Raportöör: Gerace vallavolikogu liige (Reggio di Calabria provints) Giuseppe VARACALLI (IT/Renew Europe)

POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. juhib tähelepanu sellele, et COVID-19 pandeemia on toonud dramaatiliselt esile meie kõigi toetatud idee, et kultuur võib olla Euroopa sotsiaalse, majandusliku ja kestliku arengu suureks trumbiks. Teisest küljest on saanud selgeks ka kultuuri- ja loomemajanduse tegelikkus. Arvestades, et mõiste „kultuuri- ja loomemajandus“ on määratlemata ning et üleminek riiklikult rahastatavalt või subsideeritud kunstilt ja kultuurilt isemajandavatele loovisikutele ja kunstnikele on sama sujuv kui sektori piirid, juhib komitee käesolevas arvamuses tähelepanu eelkõige sektori ettevõtjatele, keda ametiasutused põhimõtteliselt ei toeta või väga piiratud ulatuses toetavad. Suure osa sellest sektorist moodustavad väikeettevõtted, sõltumatud kunstnikud ja teised loovad vabakutselised ning tegemist on haavatava, sageli ebakindlate töötingimustega sektoriga, mis on üks pandeemiakriisid kõige enam kannatanud sektoreid, nagu on rõhutatud komitee resolutsioonis prioriteetide kohta aastateks 2020–2025;
2. tuletab meelde, et kultuuri- ja loomesektori üks ühiseid eeltingimusi on inimeste kogunemine ehk kollektiivne nautimine, mistõttu sektor on mõjutatud liikumiskiirangutest, mis ei ole teatavate rühmade ja nende tegevuste jaoks veel lõppenud ning mis toovad kaasa tõsise majandusliku kahju ja töökohtade kaotuse. Kultuuri- ja loomesektor on aga ka oluliselt seotud progressi, teadusuuringute ja majanduskasvu ning ELi materiaalse ja immateriaalse kultuuripärandiga. Komitee juhib tähelepanu tõigale, et etenduskunsti sektori töötajad kuuluvad COVID-19 pandeemia põhjustatud kriisi tõttu enim kannatada saanud rühmadesse. Need on inimesed ja perekonnad, kellel on oht jääda sissetulekust täiesti ilma ja enam mitte toime tulla. Komitee kutsub Euroopa institutsiooni ja riikide valitsusi üles toetama selle sektori töötajaid, tagades, et programmi „Loov Euroopa“ vahendid jõuavad kultuuri- ja loomesektori kõigi vormideni ja kõigi inimesteni, kes on seotud nende loomisega, sõltumata töösuhte liigist, ning leppides koostöös liikmesriikidega kokku võimaluses pakkuda sellist toetust minimaalse toimetulekutoetusena;
3. rõhutab, et Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 6 ja 167 kohaselt seisneb ELi pädevus kultuuri valdkonnas selles, et toetada, kooskõlastada või täiendada liikmesriikide tegevust. Kooskõlas subsidiaarsuse põhimõttega toetab komitee ELi algatusi kõnealuses pädevusvaldkonnas, kuna neis rõhutatakse sektori olulist piiriülest ja Euroopa mõõdet. Kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on olulised pädevused kultuurialase ja kultuuridevahelise dialoogi edendamiseks, nad peaksid ka pandeemiakriisi ajal koordineerima kultuurivaldkonna mitmemõõtmeliste kohalike ja piirkondlike võrgustikke, mis hõlmavad kõiki olulisi osalejaid. Käesolev aramus on koostatud kooskõlas ELi iga-aastase piirkondliku ja kohaliku baromeetriga;
4. toonitab kunstide ja kultuuri vabaduse ja sõltumatuse tähtsust, rõhutades kultuuri- ja kunstiloomingu olemuslikku väärtust, kuid samal ajal ka vajadust edendada neid kui peamisi tegureid Euroopa identiteedi tugevdamiseks ja selle sotsiaalse funktsiooni väärtustamiseks ning taotleb, et kultuuril ja kunstil oleks ELi tuleviku üle peetavas arutelus varasemast silmapaistvam roll, tagades, et kultuuri- ja loomesektorit peetaks riigi tasandil prioriteediks tänu koostoimele teiste poliitikaaldkondadega ja struktuurifondidest eraldatava rahastamisele järgmisel programmitöö perioodil;
5. teeb ettepaneku seada sisse pidev dialoog kultuuri- ja loomesektori organisatsioonidega, et oleks võimalik välja töötada hõlpsasti kasutatavad toetusüsteemid, mille tulemuseks oleks innovatsiooni ja haridust soodustav mobiliseerimine dünaamilises territoriaalses ökosüsteemis, luues sihtotstarbelised vahendid võrgustike loomiseks, reguleerides kultuurivaldkonnas tegutsejate liikuvust, tugevdades asjaomaseid kanaleid ja IT-platvorme, millele usaldatakse kunstnike, ühenduste, kultuurivaldkonnas tegutsejate jt teabelehtede koostamine, et edendada nende rahvusvahelistumist (nagu Europassi puhul), avaldades kõik konkursikutsteated, meetmed ning sihtotstarbelised ja kohandatud tegevused, nii et üksikud kunstnikud ja sektori spetsialistid saaksid neid kasutada ja neile kergesti ligi pääseda, arvestades, et loome- ja kultuurisektoris töötab suur arv füüsilisest isikust ettevõtjaid ja ebakindlas olukorras olevaid töötajaid ning tegutsevad peamiselt väikesed ja keskmise suurusega ettevõtjad (VKEd), olenemata sellest, kas nad on tulunduslikud ja mittetulunduslikud;

6. juhib tähelepanu vajadusele tagada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste parem teavitamine ELis kultuuri- ja loomesektori heaks võetud meetmetest ja algatustest, tagades praegusel perioodil suurema järelevalve kultuuri- ja loomesektori üle kohalikul ja piirkondlikul tasandil ning tunnustades kohaliku ja piirkondliku tasandi pädevust kultuuripoliitikas, et saavutada sektorile eraldatud otseste vahendite õiglane jaotamine, kuna kohalikes asutustes tuntakse põhistruktuure paremini. Lähtepunktiks võiks olla juba olemasolev platvorm <https://creativesunite.eu>, samuti programmi „Loov Euroopa“ riiklike teabepunktide võimaluste täielik ärakasutamine;

7. kordab seda, kui oluline on kasutada ja edendada digitaalset võimalusi kultuuri edendamiseks interaktiivselt ning soodustada kõigi ühiskonnarühmade, eriti noorte kui tulevaste kultuuripärandi hoidjate ja edendajate juurdepääsu kultuurile⁽¹⁾. Komitee rõhutab vajadust ELi rahastamise suurendamise järele kõnealuste digiüleminekuga seotud tegevuste kaasrahastamiseks. See on kultuurivaldkonnas veelgi asjakohasem praeguse pandeemia ajal, mil olemasolev digilõhe on geograafilistel, majanduslikel ja põlvkondadevahelistel põhjustel esile tulnud;

8. kinnitab taas, et kultuur peab olema ELi rahvusvaheliste suhete keskmes ning et rahvusvahelise diplomaatia, sealhulgas kultuuridiplomaatia valdkonnas on tekkinud alternatiivsed vormid ja käsitused⁽²⁾. Komitee väidab sellele lisaks, et Euroopa kultuuridiplomaatia peaks keskenduma Euroopa Liidu ja selle liikmesriikide, samuti kohalike ja piirkondlike omavalitsuste edendamisele, sealhulgas haridus- ja kultuurivahetuse kaudu, pöördudes üldsuse ja kolmandate riikide poole selge huviga edendada Euroopa ning liikmesriikide ja piirkondade positiivset kuvandit kui identiteeti, mis suurendab sotsiaalset ühtekuuluvust ja dialoogi. Selleks, et säilitada Euroopa kultuuri mitmekesiste väljendusvormide juhtpositsioon ka COVID-19 kriisi järel, on vaja viia läbi paradigmuuutus, suurendades teadlikkust sellest, mis meil on ja mida me peame edendama ka alternatiivsete ja virtuaalsete vormide kaudu, kuid eelkõige loomingupotentsiaalset ja koostoimest teiste sektoritega (vastastikune rikastamine) kunstide ja kultuuri igas valdkonnas. COVID-19 pandeemia on aidanud meil mõista, kui oluline on tugevdada ja arendada ELi kultuuridiplomaatiat ning olla võimeline konkureerima varasemast suurema hulga pakkumiste ja innovatsiooniga maailmaareenil, kus kerkivad esile uued jõud ka kultuuri vallas. COVID-19 pandeemia põhjustatud olukord on rõhutanud võrgustike loomise ning etendus- ja tsirkusetuuri ja näituste edendamise tähtsust kui viisi jagada projekte kohalikul ja piirkondlikul tasandil väljaspool. Selleks tuleb iga kunstivaldkonna jaoks luua võrgustik, et alustada ringreiside ja tuuride kavandamisega 2022. aastaks;

9. rõhutab samal ajal, et jätkuvalt on oluline edendada traditsioonilist juurdepääsu algupärasele pärandile, et edendada ja säilitada Euroopa ühist kunsti-, ajaloo- ja juudi-kristlikku pärandit;

10. nõuab, et edendatakse ELi projektikonkursse, et premeerida ka projekte, millega edendatakse kultuuri sotsiaalset rolli, eksperimenteerimist ja innovatsiooni kaasaegses kujutavas kunstis, mille eesmärk on taaselustada äärepoolseid piirkondi, maapiirkondi või ebasoodsas olukorras olevaid linnapiirkondi, koole, haiglaid, varjupaiku ja vanglaid, premeerides kunstnike ja loovisikuid laiahaardelise Euroopa kultuuriprojekti elluviimise eest, mis ühelt poolt hõlmab kaasaegset kunsti ja innovatsiooni ning teiselt poolt annab tulemusi, mis võimaldavad end siduda originaalsel, uuenduslikul ja tundlikul viisil sihtrühmadega, aidates arendada elukvaliteedi uusi mudeleid;

11. kutsub üles pidama arutelusid üksikute liikmesriikidega, et tagada selliste vahendite kasutuselevõtmine, mille abil suudetakse võtta kultuuri- ja loomesektori keerukuses arvesse arvukate kutserühmade mitmekesisust, kellest kõik ei ole töötajate kaitsega hõlmatud. Komitee arvates tuleks kaaluda ühtset sotsiaalkaitse süsteemi, mis võimaldab juurdepääsu abile ja toetustele konkreetsetes olukordades, kohandades olemasolevat süsteemi, suurendades selle paindlikkust ja ajakohasust, pakkudes uusi õigusraamistikke, mis on kohandatud sektori uutele loomis-, tootmis- ja levitamismehhanismidele, ning keskendudes loovusele, et tunnustada osalejate professionaalsust. Selles kontekstis on hädavajalik hõlmata avaliku halduse töötajate hulka lavakunsti eriala ja muu loominguvalase hariduse omandanud töötajad, kes ei ole seal esindatud, nii et nad saaksid aidata arendada valdkonnatähtsaid programme, mis hõlmaksid näitlemist, audiovisuaal- ja teatrivaldkonda ning viimaks kogu loomevaldkonda;

12. rõhutab tungivat vajadust luua õigusraamistik, et tagada sõnaselgelt kõigi kultuuritöötajate ja kunstnike tervis ja ohutus nende töökeskkonnas ning võtta nii praeguse pandeemia ajal kui ka kogu kriisist taastumise ja selle tagajärgede vältel täielikult arvesse kultuuri- ja loomemajanduse ebakindlaid töötingimusi;

(1) Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kultuur edasipüüdlikumas Euroopa Liidus: piirkondade ja linnade roll“ (ELT C 141, 29.4.2020, lk 39).

(2) Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Rahvusvaheliste kultuurisuhete ELi strateegia“ (ELT C 207, 30.6.2017, lk 95).

Seos poliitiliste prioriteetidega

13. on mures kultuuri- ja loomesektori tuleviku pärast, vaatamata horisontaalsetele ja valdkondlikele meetmetele, mida on rakendatud alates COVID-19 pandeemia algusest;

14. tervitab nõukogu ja Euroopa Parlamendi vahel 2020. aasta detsembris programmi „Loov Euroopa“ osas saavutatud kokkulepet, eelkõige kunstnikele tagatud 2,2 miljardi euro suurust toetust. Kokkuleppes tunnistatakse kultuuri- ja loomesektori tähtsust ning suurendatakse märkimisväärselt rahastust sellele sektorile, mis vajab tugevat abi kogu taastamisetapi jooksul;

15. juhib tähelepanu vajadusele keskenduda jätkusuutlikule kultuuritegevusele, soodustades investeeringuid selliseid väärtusi nagu demokraatia, avatus, sotsiaalne integratsioon, kaasamine, keskkonnateadlikkus tootvatesse kunstnikesse ja muudesse loovisikutesse sõltumata nende vanusest ja kunsti avalikku tarbimisse, edendades tegevuste käivitamist ja taaselustamist ELi programmide kaudu ning hõlbustades juurdepääsu mitmesugustele jätkusuutlikele rahalise toetuse vahenditele, nagu riiklikud toetused, riskikapital ja pikaajalises perspektiivis soodustingimustel laenu saamine;

16. tunneb heameelt otsuse üle lihtsustada väikesemahuliste kultuuriprojektide osalemist programmis „Loov Euroopa“ bürokraatlike menetluste olulise lihtsustamise kaudu, peamiselt taotlemisetapis; soovib lisaks sellele integreerida omavahel kultuuriinvesteeringud erinevatest ELi fondidest, lihtsustades nende menetlusi ja laiendades asjakohasel juhul kaasrahastamise võimalust kuni 80 %-ni väikeettevõtjate projektide puhul, avades sihtasutustele, pankadele ja asutustele võimaluse katta ülejäänud osa. Komitee ühineb sellega seoses Euroopa Parlamendi üleskutsega pakkuda kultuuri- ja loomesektoritele ning -tööstusele märkimisväärset ja esmast toetuspõhist rahastust, et tagada kohalike kogukondade elatusvahendid ning nõustub vajadusega eraldada kultuuri- ja loomesektoritele ning -tööstusele vastavalt nende konkreetsetele vajadustele vähemalt 2 % majanduse elavdamiseks ette nähtud taaste ja vastupidavuse rahastamisvahendist⁽³⁾. Komitee kutsub üles lisama kultuuri- ja loomesektori REACT-EU algatusse, rõhutades vajadust integreerida kultuur REACT-EU rakendamise riiklikesse poliitikameetmetesse ja eriolukorras töötuseriski leevendamiseks pakutava ajutise toetuse Euroopa rahastusse, vältides, et kultuurikulud jääksid linnade ja piirkondade eelarvete kanda, kes juba niigi kannatavad COVID-19 pandeemia ajal, ning nõuab, et kasutataks mitmeastmelise rahastamise mehhanismi (*Cascade Funding*), mille Euroopa Komisjon on juba ette näinud nime all „rahaline toetus kolmandatele isikutele“;

17. nõustub vajadusega luua ühtne ELi portaal, mis ühendab teavet kõigist kultuuripärandit rahastavatest ELi programmidest;⁽⁴⁾

18. tunneb heameelt kogu Euroopa kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kasvava huvi ja jõupingutuste üle ühiste visioonide ja meetmete edendamisel liikmesriikides. Komitee soovib selliste sarnaste algatuste kordamist teistes riikides, mida on teostatud Agrigento harta⁽⁵⁾ raames, millele on alla kirjutatud sajad linnapead ja Itaalia maavanemad ning mida toetavad eriti esinduslikud ühendused ja Euroopa Regioonide Komitee;⁽⁶⁾

19. loodab, et kultuuripärandisektor suudab vaatamata COVID-19 pandeemiast tulenevatele piirangutele alati võimaldada osalemist, jätkusuutlikkust, kaitset ja innovatsiooni, mis moodustavad neli sammast, millele on kavandatud Euroopa kultuuripärandiaasta algatused, ning et COVID-19 kriisi silmas pidades muudetakse programmi „Loov Euroopa“ vahendite suurendamine struktuurseks ja seda haldavad otse piirkondlikud ametiasutused;

20. märgib, et kultuuripärandi spetsialistid oskavad kõige paremini teavitada kogu kogukonda kultuuripärandi olulisest kasust majandusele, kultuurile, keskkonnale ja ühiskonnale;

⁽³⁾ Euroopa Parlamendi 17. septembri 2020. aasta resolutsioon Euroopa julgeoleku tegevuskava kohta (2020/2708(RSP)).

⁽⁴⁾ Euroopa Parlamendi kultuuri- ja hariduskomisjoni raporti projekt, 2019/2194(INI).

⁽⁵⁾ 30. oktoobril 2019 Roomas allkirjastatud Agrigento harta eesmärk on edendada tõhusaid poliitikameetmeid, et parandada ELi kultuuripärandi kasutamist (<http://www.anci.it/wp-content/uploads/Carta-di-Agrigento-per-una-nuova-Agenda-europea-della-Cultura.pdf>).

⁽⁶⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kultuur edasipüüdlikumas Euroopa Liidus: piirkondade ja linnade roll“ (ELT C 141, 29.4.2020, lk 39), punkt 20.

21. toetab loovisikute, kunstnike, tehnilise personali ja sektori ettevõtjate ning kultuuripärandi suuremat rolli. Neid ei tohiks käsitada mitte ainult „vahenditena“ majanduskasvu ja konkurentsivõime suurendamiseks. COVID-19 olukord on veelgi tõstnud esile vajaduse lõimida kultuur haridussüsteemi valdkonnaülel ja õppekavade kaudu. Sellega seoses on äärmiselt oluline lisada etenduskunst koolitundidesse;

22. on eriti mures oskustöölise, restaureerimisspetsialistide ja kultuuripärandi ekspertide kasvava puuduse pärast. Kutsus Euroopa institutsioone üles lisama väärtuslike tavade ja teadmiste säilitamine tulevastesse kultuuripärandi säilitamise algatusesse;

Konkreetne kohalik või piirkondlik mõõde

23. taotleb, et liikmesriigid tegutseksid senisest aktiivsemalt, rakendades toetavaid või kooskõlastavaid meetmeid, et määratleda Euroopa strateegiline lähenemisviis kultuuri- ja loomesektori taaskäivitamisele, tagades vastastikuse täiendavuse ja subsidiaarsuse, mis on ELi juhtpõhimõtte kultuurisuhete valdkonnas;

24. tunnistab kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kesket rolli mh muusika, kujutava kunsti, rahvakunsti, etenduskunsti, audiovisuaalse kunsti ja väljaannetega ning kultuuripärandiga seotud kultuuritegevuse edendamisel, arendamisel ja toetamisel toetuste kaudu, mis aitavad parandada abisaajate olukorda ajal, mil COVID-19 pandeemiast tingitud tervishoiumeetmete tõttu on tulnud kuudeks sulgeda avalikud kohad või piirata lubatud külastajate arvu, kuid ka muude toetusmeetmete kaudu, näiteks pakkudes kultuuritegevuseks vaba ruumi või hõlbustades avaliku ruumi kasutamist;

25. tuletab meelde, et kultuurist ja loovusest rääkides ei pruugi alati tegemist olla materiaalse varaga. Mõnikord väljenduvad kultuur ja loovus immateriaalselt ja kunstnikust endast saab kunstiteos, nii nagu lauljate, tantsijate, žonglööride või trapetskunstnike, muusikute ja miimide, näitlejate ja köielkõndijate puhul. Igaüks neist annab edasi traditsioone, tavasid ja kombeid, tekitab emotsioone, loob elamusi, edendab piirkonda, meelitab ligi turiste, ületab küll mitmesugused psühholoogilised takistused, kuid mõnikord ei suuda ületada struktuurseid takistusi, mida pandeemia on praegu teravdanud. Kultuuripärandi spetsialistide kogemus on ainulaadne avalik hüve, mis on oluline, et tagada kultuuripärandi kaitsmise ja säilitamise kvaliteet, väärtus ja kestlikkus. Siin on vaja ametiasutuste strateegilist tegutsemist, mille eesmärk on kaitsta erinevaid kultuuriökosüsteeme;

26. rõhutab ja loodab, et EL võtab meetmeid liikmesriikide vahelise asjakohase koostöö käivitamiseks, et toetada ja edendada kultuuri- ja loomesektori eri kategooriaid ning taaskäivitada nende tegevus, mis on COVID-19 pandeemia tõttu peatunud. Igal kategoorial on oma iseärasused ning vajadused erinevate ruumide ja erineva kohtlemise järele, kuid nad kõik aitavad luua piirkondades võimalusi turismi ning piirkondade sotsiaalse, majandusliku ja kultuurilise arengu jaoks. Arvukate näidete hulka kuuluvad materiaalne kultuuripärand koos monumentide ja arheoloogiamälestiste, sh veeluste paikade äärmiselt keerukas haldamine, muuseumid, arhiivid ja raamatukogud, ning vaimne kultuuripärand, st kohalikud ja piirkondlikud pidustused, gastronoomia, käsitööndus; levitamisi viisid alates konverentsidest kuni üritusteni, nagu Euroopa kultuuripealinnad; etenduskunstnikud, meelelahutus, muusika, tants, ooper, sirkused, tänavakunstnikud; loomemajandus, k.a filmisektor, kirjastamine, disain, reklaam, aga ka raadio ja televisioon, graafika, skulptuur, maalikunst, arhitektuur ning kultuuriinstitutsioonid ja sihtasutused;

27. kutsus kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles kasutama ELi vahendeid ning erinevaid programme ja meetmeid, et edendada üksikkunstnikke, eriti neid, kes on vähem tuntud, kuid sektoris juba aktiivsed, arendades võimalusi – praegu ka veebis korraldatavateks – üritusteks ja vahetusteks, mille abil saab rakendada piirkondades peituvat suurt loomingulist potentsiaali. Nii võib neist, nagu seda olid varem paljud teised, saada oma kultuuri saadikud ja vahendajad. Üheskoos suudavad nad luua ühtse Euroopa näo, säilitades samal ajal igale riigile ja piirkonnale omased erijooned. Komitee kutsus üles edendama tõhusat koostööd programmi „Loov Euroopa“ riiklike büroodega, et suurendada teadmisi ja teavet territooriumide kohta, ning soodustama selle programmi raames piirkondade koostööd;

28. toetab kindlalt nõukogu ja Euroopa Parlamendi otsust seada kultuurivaldkonna prioriteediks piiriülene koostöö, tugevdada riikidevahelist koostööd ja Euroopa teoste loomise, levitamise ja nähtavuse piiriülel mõõdet ning kultuuri- ja loomemajanduses tegutsejate liikuvust. Komitee on valmis koostöös Euroopa Parlamendiga aitama kaasa Euroopa kunstniku põhikirja koostamisele ning nõuab sellega seoses erilise tähelepanu pööramist Euroopa kõige kaugematest piirkondadest pärit kunstnikele. Ta nõustub Euroopa Parlamendiga vajaduses kaitsta kultuuripärandi sektoris tööhõivet,

toetada restauraatoreid ja pärandieksperte ning anda neile Euroopa pärandisse kuuluvate paikade kaitsmiseks vajalikud vahendid (⁷). Komitee tuleb ka meelde, et ei tohiks unustada kultuuripärandi spetsialiste, kes töötavad valdkondadevahelises ja valdkondadeüleises keskkonnas ning kombineerivad traditsioonilisi, loomingulisi ja innovaatilisi lähenemisviise, et kaitsta Euroopa asendamatu pärandit tulevaste põlvkondade jaoks. Ta nõuab seetõttu liikuvuse suurendamist, võimaldades kultuuripärandi spetsialistidel oma formaalseid ja mitteformaalseid teadmisi ja oskusi täielikult ära kasutada;

29. kordab seda, mis kultuurivaldkonnas tegutsejatele on alati olnud selge: linnad ja piirkonnad, kes oskavad väärtustada oma ajalugu, jutustada oma lugusid, uueneda ja endale uut imagot luua, pakkudes võimalusi väikesemahulisele, loovale ja jätkusuutlikule majandusele, ei muutu atraktiivseks mitte ainult turistidele ja nendele tuginevatele majandussektoritele, vaid ka seal asutatavatele ettevõtetele ning piirkondade kinnisvara väärtusele, põlvkondade ja kultuuride tasakaalu seisukohast struktuurselt mitmeetnilistes ja mitmeusulistes ühiskondades;

30. kutsub üles piirkondi toetama tegevuse taaskäivitamise jõupingutuste juures, olles avatud eksperimentidele – oodates huviga uusi projekte ja mõtteid, mida tekib ohtralt nüüd, mil loome- ja kultuurisektori tegevuse taaskäivitamiseks on vaja paradigmuuutust. Linnaalade ja piirkondade taaselustamine peaks hõlmama lihtsaid projekte, mis hõlbustavad igapäevaelu teadmiste omandamist, sealhulgas äärealadel ning vähem arenenud ja äärepoolseimates piirkondades, integreerides ja kaasates piirkonnas olemasolevaid või kavandatavaid kultuuritaristuid ja viies ellu piirkonna ajaloopärandi kaitse ja säilitamise kavad;

31. peab vajalikuks töötada välja loomingulised lahendused piirkondade endi taastamiseks, ümberkorraldamiseks, ümbermõtestamiseks ja haldamiseks. Need lahendused võivad ulatuda konkreetse keskkonnaga seotud virtuaalsetest ja mittemateriaalsetest toimingutest füüsiliste sekkumiseni kohtades, kasutades näiteks kujutatavat, etendus- ja jutustavat kunsti, rakenduskunsti, kommunikatsiooni, digitaalset tootmist ja virtuaalset reaalsust, kaasates kogukondi tegevuste kaudu, mis edendavad sotsiaalset ühtekuuluvust ning rakendatavuse ja jätkusuutlikkuse tunnustega võrgustike arendamist inimeste vahel. Näiteks tuuakse kunstirada „Fiumara d'Arte“, mis kujutab endast mitmeid provintse läbivat marsruuti, mille äärde jäävad maailmakuulsate kunstnike teosed, mis eraldi ürituste kaudu aitavad avastada uusi talente, andes neile võimaluse end tutvustada. Nii viisi arendatakse kohalikku kultuuri, tugevdades selle identiteeti ja eripära, luues ainulaadse ja kohapärase väärtuse, mida ei saa üle kanda mujale ja milles kultuuritegurid on olulised ka Euroopa tasandil;

32. tuleb meelde varem väljendatud seisukohti Euroopa kultuuripealinnade algatuse kohta, mis on aidanud esile tõsta Euroopa kultuuride rikkust, mitmekesisust ja ühiseid aspekte. Komitee peab vajalikuks jätkata nii kõnealuse kui ka muude algatustega, mida võiks Euroopa kultuuripärandi märgise eeskujul senisest paremini kasutada. Oluline on arendada kultuurilisi ja loomingulisi teadmisi, eriti nooremas põlvkonnas ning seejuures mitte alahinnata turismi ja kooliturismi, mis kannatavad sama palju kui kultuuri- ja loomesektor ning mille jaoks ei ole olemas virtuaalseid lahendusi;

33. rõhutab vabatahtliku töö tähtsust kultuuripärandi kaitsmisel ja väljendab seetõttu heameelt Euroopa solidaarsuskorpuse raames kultuuripärandile suunatud üleskutse üle;

Üldmärkused

34. peab vajalikuks edendada kunsti- ja kultuuriloomingu levitamist kogu Euroopas ning kunstnike, kuraatorite ja kriitikute ning teiste kultuuriloojate ja teiste valdkondade loovisikute rahvusvahelist edendamist hangete abil, milles rõhutatakse kunsti ja kultuuri sotsiaalset rolli, kaasates kohalikke omavalitsusi, piirkondi, kitsamas tähenduses kultuuriasutusi, koole, haiglaid, varjupaiku ja vanglaid, kes juhivad projekte, mille eesmärk on taaselustada äärepoolseid või ebasoodsas olukorras linnapiirkondi ja hooneid. Projektid peaksid hõlmama koostööd eri Euroopa riikide asutuste vahel ja mitmes ELi riigis teostatavat edendamisetappi, mille käigus luuakse teoseid, mis suudavad end siduda originaalsel, uuenduslikul ja kogukonnapähisel viisil sidusrühmadega, aidates arendada uusi elukvaliteedi mudeleid ja kujutades endast vajalikku sammu kultuuri tõelise demokratiseerimise ja rohkemate inimeste kaasamise suunas. Samuti tuleb edendada kultuurivaldkonna juhtimise uusi vorme ning tugevdada kultuuriprojektide ja -algatuste inkubaatoreid;

(⁷) Euroopa Parlamendi 17. septembri 2020. aasta resolutsioon Euroopa julgeoleku tegevuskava kohta (2020/2708(RSP)).

35. toetab vajadust luua uusi teoseid, kuid iseäranis toetada kunsti ja kultuuri kaudu integreeritumaid, struktureeritumaid ja tõhusamaid sotsiaalseid eesmärke, seda ka COVID-19 pandeemia põhjustatud ja süsteemseid turukriise arvestades. Võttes eeskuju Itaalia valitsuse kehtestatud ja häid sponsorluse tavaid järgivalt „kunstipreemialt“, võiks algatada hankeid, pakkumiskutseid ja konkursse, et edendada Euroopa kaasaegsete kunstnike ja kultuuriloojate teoste tellimist eraisikute ja ettevõtjate poolt, mille puhul ostja kohustub tegema muuseumites või ringnaituse ajal teosed kindlaksmääratud ajaks kättesaadavaks üldsusele;

36. rõhutab seoses kultuuriklastrite ja loomapiirkondadega, et COVID-19 kriisi tõttu tuleb linnad ja piirkonnad asetada teadmiste võrgustike keskmesse, et saada täielikku kasu ideede, kapitali ja inimeste vabast liikumisest võrgustunud maailmamajanduses. Kohalike ja piirkondlike omavalitsuste toetus on selliste klastrite arendamiseks väga oluline, kuid nende tõhususe suurendamiseks tuleb klastrid siduda ka integreeritud ja laiendamiskõlblike Euroopa ja globaalsete teadmiste võrgustikega. Seetõttu peaksid ELi institutsioonid rahaliselt toetama kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi ning kohalikke osalejaid selliste projektide elluviimisel;

37. nõuab, et kultuuri- ja loomesektorit käsitletaks esmatarbekaupade tootjana, nii et sektor ei kannataks uute erakorraliste sündmuste korral nagu COVID-19 pandeemia kehtestatavate liikumispiirangute all. Seetõttu on vaja olla ettenägelik ja koostada ühised suunised, mis võimaldaksid sektoril tegevust jätkata, ehkki piiratud ligipääsu tingimustes;

38. tervitab huviga president von der Leyeni väljakuulutatud uut Euroopa Bauhausi algatust, mis on lisatud renoveerimislaine strateegiasse, pidades vajalikuks toetada uut Euroopa esteetikat, mis põhineb sotsiaalsel iluvajadusel, olemasolevate olude, taaselustamise ja keskkonna vahelistel seostel ning keskkonnasõbralike materjalide arendamisel ja rakendamisel, nt Milanos asuva ettevõtte Superstudio Group eeskuju järgides;

39. kordab sellega seoses oma varasemat üleskutset suurendada investeeringuid kultuuri ja kavadesse kasutada ja ühiselt kestlikul viisil hallata kultuuripärandit, sh hüljatud või mahajäetud kultuuripärandit, samuti edendada nende kaitset ja levitamist, uue linnade tegevuskava 2030 raames, kasutades ära omavalitsuste edendatavaid uuenduslikke algatusi ja piirkondlike sidusrühmade edendatavaid koostööalgatusi ⁽⁸⁾.

Brüssel, 5. veebruar 2021

Euroopa Regioonide Komitee
president

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽⁸⁾ Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kultuur edasipüüdlükumas Euroopa Liidus: piirkondade ja linnade roll“ (ELT C 141, 29.4.2020, lk 39).

III

(Ettevalmistavad aktid)

REGIOONIDE KOMITEE

INTERACTIO — KAUGISTUNG — EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE TÄISKOGU
142. ISTUNGJÄRK, 3.2.2021–5.2.2021

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kaheksas keskkonnaalane tegevusprogramm“

(2021/C 106/09)

Pearaportöör:	Dimitros KARNAVOS (EL/EPP), Kallithea linnapea
Viitedokument:	Ettepanek; Euroopa Parlamendi ja nõukogu otsus, milles käsitletakse Euroopa Liidu üldist keskkonnaalast tegevusprogrammi aastani 2030, Brüssel, 14.10.2020 COM(2020) 652 final, 2020/0300 (COD)

I. MUUDATUSETTEPANEKUD

Muudatusettepanek 1

Põhjendus 9

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Kaheksas keskkonnaprogramm peaks kiirendama üleminekut taastavale majandusele, millega saab planeet rohkem tagasi kui tarbitakse. Taastava majanduskasvu mudelis tunnustatakse, et ühiskonna heaolu ja õitseng sõltub stabiilsest kliimast, heas seisundis keskkonnast ja rikkalikest ökosüsteemidest, mis tagavad majanduse toimimiseks turvalise tegevusruumi. Arvestades, et maailma rahvastik ja nõudlus loodusvarade järele aina kasvab, peaks majandustegevus arenema selliselt, et sellega ei tekitata kahju, vaid pööratakse tagasi kliimamuutused ja keskkonnaseisundi halvenemine, minimeeritakse saastust ning aidatakse säilitada ja rikastada looduskapitali, tagades seega taastuva ja taastumatu loodusvara külluse. Pideva innovatsiooni, uute probleemidega kohanemise ja koosloomise kaudu tugedab taastav majandus vastupanuvõimet ning kaitseb praeguste ja tulevaste põlvkondade heaolu.	Kaheksas keskkonnaprogramm peaks kiirendama üleminekut sellisele majandusele, millega saab planeet rohkem tagasi kui tarbitakse. Kestliku majanduskasvu mudelis tunnustatakse, et ühiskonna heaolu ja õitseng sõltub stabiilsest kliimast, heas seisundis keskkonnast ja rikkalikest ökosüsteemidest, mis tagavad majanduse toimimiseks turvalise tegevusruumi. Arvestades, et maailma rahvastik ja nõudlus loodusvarade järele aina kasvab, peaks majandustegevus arenema kestlikult, see tähendab nii, et sellega ei tekitata kahju, vaid pööratakse tagasi kliimamuutused ja keskkonnaseisundi halvenemine leevendavate või kompenseerivate meetmete abil ja tuues seejuures kasu kohalikule keskkonnale ja kogukondadele, jälgitakse pidevalt keskkonnamõju, minimeeritakse saastust ning aidatakse säilitada ja rikastada looduskapitali, tagades seega taastuva ja taastumatu loodusvara külluse. Pideva innovatsiooni, uute probleemidega kohanemise ja koosloomise kaudu tugedab kestlik majandus vastupanuvõimet ning kaitseb praeguste ja tulevaste põlvkondade heaolu.

Motivatsioon

- i) Majandustegevus peaks olema kestlik ja jätkuvalt kasvama, tagades keskkonnakaitse ning kohaliku keskkonna ja kogukondade jätkusuutliku kasvu, kasutades erimeetmeid ja järelevalvemehhanismi või -vahendeid, nagu keskkonna- ja sotsiaalhoolduskavad jne ii) „Taastava majanduse“ mõiste sisaldab endas ohtu, et eeldatakse, et loodust ja keskkonda on võimalik lihtsalt taastada. Alternatiivina soovitatakse kasutada mõistet „kestlik majanduskasvu mudel“.

Muudatusettepanek 2

Artikli 2 lõige 1

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Kaheksanda keskkonnaprogrammi pikaajaline esmatähtis eesmärk aastani 2050 on jõuda selleni, et kodanikud elavad hästi, planeedi ökoloogiliste võimaluste piires ja taastava majandusega ühiskonnas, kus ei raisata midagi, kus puudub kasvuhoonegaaside netoheide ning kus majanduskasv on lahutatud ressursikasutusest ja keskkonnaseisundi halvenemisest. Kodanike heaolu põhineb heas seisundis keskkonnal, valitseb elurikkus ning looduskapitali kaitstakse, taastatakse ja väärtustatakse viisil, millega suureneb vastupanuvõime kliimamuutustele ja muudele keskkonnariskidele. Liit näitab suunda praeguste ja tulevaste põlvkondade heaolu tagamisel kogu maailmas.	Kaheksanda keskkonnaprogrammi pikaajaline esmatähtis eesmärk aastani 2050 on jõuda selleni, et kodanikud ja nende kohalikud kogukonnad elavad hästi, planeedi ökoloogiliste võimaluste piires ja kestliku majandusega ühiskonnas, kus ei raisata midagi, kus puudub kasvuhoonegaaside netoheide ning kus majanduskasv on lahutatud ressursikasutusest ja keskkonnaseisundi halvenemisest. Kodanike heaolu ja tervis põhineb heas seisundis keskkonnal, ökosüsteemi teenused arenevad, valitseb elurikkus ning looduskapitali kaitstakse, taastatakse ja väärtustatakse viisil, millega suureneb vastupanuvõime kliimamuutustele ja muudele keskkonnariskidele. Kaheksanda keskkonnapoliitika ja inimtervise vahelist seost. Tervislikest eluviisidest tuleb lähtuda kõigis ELi poliitikavaldkondades, edendades inimeste tervist, meie planeedi head keskkonnaseisundit, elujõulist majandust ja hästitoimivat ühiskonda, mis tagab kõigile võrdsed võimalused. Liit näitab suunda praeguste ja tulevaste põlvkondade heaolu tagamisel kogu maailmas.

Motivatsioon

- i) Mitmeid keskkonnapoliitika meetmeid ei käsitle mitte ainult üksikisikud, vaid ka kohalikud kogukonnad. ii) Võttes arvesse COVID-19 pandeemia põhjustatud olukorda, tuleks terviseaspekti rohkem rõhutada. Rõhutada tuleks ka tervise ja keskkonna vahelist seost, sest see on väga oluline. Kohalikud ja piirkondlikud omavalitsused näevad oma kogukonnas keskkonnapoliitika mõju tervisele ja heaolule. iii) Ka ökosüsteemi teenuste mõiste on seotud hea keskkonnaseisundiga.

Muudatusettepanek 3

Artikli 2 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Kaheksandal keskkonnaprogrammil on järgmised kuus temaatilist esmatähtsat eesmärki: a) vähendada liidus pöördumatult ja järk-järgult kasvuhoonegaaside heidet ning suurendada kasvuhoonegaaside sidumist looduslikes ja muudes neeldajates, et saavutada kasvuhoonegaaside heite vähendamise 2030. aasta eesmärk ja saada 2050. aastaks kliimaneutraalseks, nagu on sätestatud määruses (EL).../...³²;	Kaheksandal keskkonnaprogrammil on järgmised kuus temaatilist esmatähtsat eesmärki: a) vähendada liidu, riikide, piirkondade ja kohalikul tasandil pidevalt ja järk-järgult kasvuhoonegaaside heidet ning suurendada kasvuhoonegaaside sidumist looduslikes ja muudes neeldajates või keskkonnahoidlike investeeringute abil, mis aitavad vähendada CO₂ heidet, et saavutada kasvuhoonegaaside heite vähendamise 2030. aasta eesmärk ja saada 2050. aastaks kliimaneutraalseks, nagu on sätestatud määruses (EL).../...³²;

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
b) teha pidevaid edusamme kohanemis- ja vastupanuvõime suurendamisel ning kliimamuutuste suhtes haavatavuse vähendamisel; c) liikuda taastava majanduskasvu mudeli poole, mille järgi saab planeet rohkem tagasi kui tarbitakse, lahutada majanduskasv ressursikasutusest ja keskkonnaseisundi halvenemisest ning kiirendada üleminekut ringmajandusele; d) püüda saavutada nullsaaste eesmärk, milleks on tagada mürgivaba keskkond, sealhulgas õhk, vesi ja muld, ning kaitsta kodanike tervist ja heaolu keskkonnaga seotud riskide ja mõjude eest; e) kaitsta, säilitada ja taastada elurikkust ning tugevdada looduskapitali, eelkõige õhu, vee, mulla ja metsa, magevee, märgalade ja mereökosüsteemide valdkonnas; f) edendada keskkonnasäästlikkust ning vähendada tootmisest ja tarbimisest tulenevaid põhilisi keskkonda ja kliimat mõjutavaid survetegureid, eelkõige energeetika, tööstusarengu, hoonete ja taristu, liikuvuse ning toidusüsteemi valdkonnas.	b) pidev vajadus teha edusamme kohanemis- ja vastupanuvõime suurendamisel ning kliimamuutuste suhtes haavatavuse vähendamisel, eelkõige haavatavates piirkondades ja asulates; c) liikuda kestliku majanduskasvu mudeli poole, mille järgi saab planeet rohkem tagasi kui tarbitakse, lahutada majanduskasv ressursikasutusest ja keskkonnaseisundi halvenemisest ning kiirendada üleminekut ringmajandusele; d) püüda saavutada nullsaaste eesmärk, milleks on tagada mürgivaba keskkond, sealhulgas õhk, vesi ja muld, ning kaitsta kodanike tervist ja heaolu keskkonnaga seotud riskide ja mõjude eest; e) kaitsta, säilitada ja taastada elurikkust ja ökosüsteemi teenuseid nii kaitsealadel kui ka mujal ning tugevdada looduskapitali, eelkõige õhu, vee, mulla ja metsa, magevee, märgalade ja mereökosüsteemide valdkonnas; f) edendada keskkonnasäästlikkust ning vähendada tootmisest ja tarbimisest tulenevaid põhilisi keskkonda ja kliimat mõjutavaid survetegureid, kasutades selliseid vahendeid nagu keskkonnamõju hindamine ja muud asjakohased hindamised ning töötades välja meetodeid ja vahendeid mõju üldiseks ja pidevaks jälgimiseks ja keskkonnatoime pidevaks parandamiseks, eelkõige energeetika, tööstusarengu, hoonete ja taristu, liikuvuse ning toidusüsteemi valdkonnas.

Motivatsioon

- i) Õhusaastet saab vähendada lisaks looduslikele ja muudele neeldajatele ka keskkonnahoidlike ja jätkusuutlike investeeringute abil. ii) Kliimamuutustega kohanemise suutlikkuse suurendamine ja kliimamuutustele vastupanuvõime tugevdamine puudutab haavatavamaid piirkondi, näiteks rannikualasid. Seepärast võib öelda, et see on peamiselt piirkondlik ja kohalik küsimus. iii) Enamiku punktis f nimetatud valdkondade puhul (nt energeetika, tööstus, taristu jne) tuleb järgida keskkonnalubade väljastamise menetlust. See menetlus võib teataval määral tagada nende ehitamise ja käitamise kestlikul viisil. Seepärast on väga oluline, et oleks olemas mehhanism nende keskkonnatoime alaliseks seireks ja pidevaks parandamiseks.

Muudatusettepanek 4

Artikli 3 lõike 1 punkt b

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
1. Kaheksanda keskkonnaprogrammi esmatähtsate eesmärkide saavutamiseks on vaja: a) b) tugevdada poliitika väljatöötamise ja rakendamise lõimitud käsitlust eelkõige järgmise kaudu: — artiklis 2 loetletud esmatähtsaid eesmärke võetakse liidu, riikide, piirkondade ja kohalikul tasandil arvesse kõigis asjakohastes strateegiates, seadusandlikes ja mitteseadusandlikes algatustes, programmides, investeeringutes ja projektides selliselt, et need ega nende rakendamine ei kahjusta ühegi artiklis 2 loetletud esmatähtsa eesmärgi saavutamist; — viiakse maksimumini Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2014/52/EL ja 2001/42/EÜ rakendamisest saadav kasu;	1. Kaheksanda keskkonnaprogrammi esmatähtsate eesmärkide saavutamiseks on vaja: a) b) tugevdada poliitika väljatöötamise ja rakendamise lõimitud käsitlust eelkõige järgmise kaudu: — artiklis 2 loetletud esmatähtsaid eesmärke võetakse liidu, riikide, piirkondade ja kohalikul tasandil arvesse kõigis asjakohastes strateegiates, seadusandlikes ja mitteseadusandlikes algatustes, programmides, investeeringutes ja projektides selliselt, et need ega nende rakendamine ei kahjusta ühegi artiklis 2 loetletud esmatähtsa eesmärgi saavutamist; — töötatakse välja tavad ja rakendatakse meetmeid, mis toetavad kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi nende eesmärkide saavutamisel; — tugevdatakse Euroopa Komisjoni ja Regioonide Komitee koostööd keskkonnavalase koostöö tehnilise platvormi raames ning uuritakse võimalusi, kuidas parandada dialoogi ja teadmiste koondamist; — viiakse maksimumini Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivide 2014/52/EL ja 2001/42/EÜ rakendamisest saadav kasu;

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
— pööratakse suurt tähelepanu sünergiale ja võimalikele kompromissidele majandus-, keskkonna- ja sotsiaaleesmärkide vahel, et tagada kodanike tootmis-, eluaseme- ja liikuvusvajaduste rahuldamine kestlikul viisil nii, et kedagi ei jäeta kõrvale; — hinnatakse korrapäraselt olemasolevaid poliitika-meetmeid ja koostatakse uute algatuste kohta mõjuhindangud, mis põhinevad ulatuslikel, usaldusväärse, kaasava, teabepõhise ja lihtsasti rakendatava korra kohaselt tehtavatel konsultatsioonidel ning milles võetakse nõuetekohaselt arvesse prognoositavat mõju keskkonnale ja kliimale;	— pööratakse suurt tähelepanu sünergiale ja võimalikele kompromissidele majandus-, keskkonna- ja sotsiaaleesmärkide vahel, et tagada kodanike tootmis-, eluaseme- ja liikuvusvajaduste rahuldamine kestlikul viisil nii, et kedagi ei jäeta kõrvale; — <i>tagatakse, et artikli 2 lõikes 1 sätestatud pikaajalise esmatähtsa eesmärgi aastani 2050 saavutamise ei tooks Euroopa tarbijatele ja ettevõtjatele kaasa kõrgemaid makse, kõrgemaid energiahindu ja/või suuremat regulatiivset koormust;</i> — hinnatakse korrapäraselt olemasolevaid poliitika-meetmeid ja koostatakse uute algatuste kohta mõjuhindangud, mis põhinevad ulatuslikel, usaldusväärse, kaasava, teabepõhise ja lihtsasti rakendatava korra kohaselt tehtavatel konsultatsioonidel ning milles võetakse nõuetekohaselt arvesse prognoositavat mõju keskkonnale ja kliimale; — <i>edendatakse teabevahetust ELi, riigi, piirkonna ja kohalikul tasandil, et suurendada eelkõige noorte teadlikkust keskkonnapoliitika nõuetekohase rakendamise tähtsusest ja kasust ning selle lisaväärtusest kodanikele, ettevõtetele ja meie planeedile, et suurendada vastutustunnet ja kõigi asjaomaste sidusrühmade osalemist rakendamises;</i>

Motivatsioon

- i) 2012. aastal loodi keskkonnavalase koostöö tehniline platvorm, mis lisati seejärel seitsmendasse keskkonnavalasesse tegevusprogrammi. Nagu nähtub platvormi veebilehelt, annab selle lisamine seitsmendasse keskkonnavalasesse tegevusprogrammi platvormile usaldusväärse ja pikaajalise aluse. Võttes arvesse seniseid positiivseid koostöökogemusi, oleks platvormi lisamine kaheksandasse keskkonnavalasesse tegevusprogrammi loomulik samm, mis tagaks selle foorumi jätkuva toetamise. ii) Teabevahetus vajab täiustamist ning kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel võib olla selles oluline roll.

Muudatusettepanek 5

Artikli 3 lõike 1 punkt d

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
kaasata kestlikud investeeringud avaliku ja erasektori allikatest, sealhulgas liidu eelarve alusel saadaolevatest fondidest ja vahenditest, Euroopa Investeerimispinga kaudu ja riikide tasandil;	kaasata kestlikud investeeringud avaliku ja erasektori allikatest, sealhulgas liidu eelarve alusel saadaolevatest fondidest ja vahenditest, Euroopa Investeerimispinga kaudu ja riikide tasandil, tagades õige koostoime ning samal ajal ka selle, et piisavalt investeeringuid saaks eraldada tasandil, kus neid kõige rohkem vajatakse ja kõige tõhusamalt kasutatakse, kindlustades seeläbi, et kohalikel ja piirkondlikel kogukondadel oleksid meetmete kohapeal rakendamiseks piisavad vahendid;

Motivatsioon

Paljudel juhtudel rakendatakse keskkonnapoliitikat kohalike ja piirkondlike omaavalitsuste aktiivsel osalusel. Oluline on tagada, et kohalikele ja piirkondlikele kogukondadele oleksid kättesaadavad piisavad vahendid. Isegi kui poliitikameetmete elluviimise eest vastutavad riigiasutused, hallatakse poliitikameetmete otsesest ja kaudset kohapealset mõju sageli kohalikul ja piirkondlikul tasandil.

Muudatusettepanek 6

Artikli 3 lõike 1 punkt e

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
lõpetada järk-järgult keskkonnakahjulikud toetused liidu ja riikide tasandil, kasutades võimalikult hästi ära turupõhiseid ja rohelise eelarvestamise vahendeid, sealhulgas neid, mis on vajalikud sotsiaalselt õiglase ülemineku tagamiseks, ning toetada ettevõtjaid ja muid sidusrühmi looduskapitali arvestamise standarditud tavade väljatöötamisel;	lõpetada järk-järgult keskkonnakahjulikud toetused liidu ja riikide tasandil, kasutades võimalikult hästi ära turupõhiseid ja rohelise eelarvestamise vahendeid, ning toetada ettevõtjaid ja muid sidusrühmi looduskapitali arvestamise standarditud tavade väljatöötamisel, tagades seejuures sotsiaalselt õiglase ülemineku kõigile piirkondadele, linnadele ja valdadele;

Motivatsioon

Sotsiaalselt õiglase ülemineku peaks hõlmama kõiki vahendeid, mitte ainult rohelise eelarvestamise vahendeid, ning puudutama kõiki piirkondi, linnu ja valdu kogu ELis.

Muudatusettepanek 7

Artikli 3 lõike 1 punkt f

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
tagada, et keskkonnapoliitika ja -meetmed põhinevad parimatel kättesaadavatel teadusandmetel, ning suurendada keskkonnavalast teadmusbaasi ja selle kasutuselevõttu muu hulgas teadusuuringute, innovatsiooni, roheliste oskuste edendamise ning keskkonnaarvestuse ja ökosüsteemi arvepidamise arendamise kaudu;	tagada, et liidu, riikide, piirkondade ja kohaliku tasandi keskkonnapoliitika ja -meetmed põhinevad parimatel kättesaadavatel teadusandmetel, ning suurendada keskkonnavalast teadmusbaasi ja selle kasutuselevõttu muu hulgas teadusuuringute, innovatsiooni, roheliste oskuste edendamise ning keskkonnaarvestuse ja ökosüsteemi arvepidamise arendamise kaudu ning edendada ka piirkondlikul tasandil võrreldavatel näitajatel põhinevat teaduslike teadmiste pidevat täiustamist, et langetada teadlikke otsuseid;

Motivatsioon

Muudatusettepanekus rõhutatakse kõigi tasandite otsustavat rolli ja soovitakse tugevdada suutlikkust hinnata kaheksanda keskkonnavalase tegevusprogrammi üldeesmärkide saavutamisel tehtavaid edusamme kõigil tasanditel, hõlmates ka piirkondliku tasandi näitajad.

Muudatusettepanek 8

Artikli 3 lõige 1 – lisada punkti g järele uus punkt h

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
—	<i>h) tagada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste täielik osalemine ja koostöö nendega keskkonnapoliitika väljatöötamise kõigis mõõtetes – koostööl ja mitmetasandilisel valitsemisel põhineva toimimisviisi kaudu;</i>

Motivatsioon

Muudatusettepanek peaks aitama kaasa poliitika väljatöötamise ja rakendamise tugevdamisele.

Muudatusettepanek 9

Artikli 3 lõige 1 – lisada punkti i järele uus punkt j

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
—	<i>j) edendada kaheksanda keskkonnavalase tegevusprogrammi eeliseid kohalikul ja piirkondlikul tasandil kui olulist osa ELi keskkonnapoliitika tulemuslikust ja tõhusast rakendamisest, nagu on sätestatud keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamise vahendis;</i>

Motivatsioon

Oluline on teavitada kaheksanda keskkonnavalase tegevusprogrammi eelistest ja neid edendada, et suurendada keskkonnapoliitika rakendamise määra.

Muudatusettepanek 10

Artikli 3 lõige 2

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
Et kaheksanda keskkonnaprogrammi esmatahtsaid eesmärke saavutada, on vaja saada laialdane toetus, kaasates kodanikke, sotsiaalpartnereid ja muid sidusrühmi ning kannustades riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke ametiasutusi <i>linna- ja maapiirkondades</i> tegema koostööd kaheksanda keskkonnaprogrammiga seotud strateegiate, poliitikameetmete või õigusaktide väljatöötamisel ja rakendamisel.	Et kaheksanda keskkonnaprogrammi esmatahtsaid eesmärke saavutada, on vaja saada laialdane toetus, kaasates kodanikke, sotsiaalpartnereid ja muid sidusrühmi ning kannustades riiklikke, piirkondlikke ja kohalikke ametiasutusi tegema koostööd kaheksanda keskkonnaprogrammiga seotud strateegiate, poliitikameetmete või õigusaktide väljatöötamisel ja rakendamisel. <i>EL edendab terviklikku kohapõhist ja piirkonnakeskset käsitusviisi, võttes arvesse kõigi kogukonnatüüpide, nagu linna- ja maapiirkonnad, aga ka ranniku-, mägi-, saare-, saarestiku- ja äärepoolseimad piirkonnad, konkreetseid probleeme ja tugevaid külgi. Selle käsitusviisi puhul võetakse arvesse kogukondade ja neid ümbritsevate alade, eelkõige linnalähialade vastasmõju.</i>

Motivatsioon

ELi kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi on mitut tüüpi, millest igäühel on oma probleemid ja tugevad küljed. Keskkonnapoliitikal on sageli tugev territoriaalne komponent, mida tuleb kohandada konkreetsete kohapealsete oludega. Seitsmendas keskkonnaalases tegevusprogrammis keskendutakse peamiselt linnamõõtmele. Kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi ettepanekus mainitakse ainult linna- ja maapiirkondi. ELi keskkonnapoliitika tõhusaks rakendamiseks tuleb arvesse võtta ELi kogukondade keerukat mitmekesisust.

Muudatusettepanek 11*Artikkel 4*

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
1. Komisjon, keda toetavad Euroopa Keskkonnaamet ja Euroopa Kemikaaliamet, hindab korrapäraselt liidu ja liikmesriikide edusamme artiklis 2 loetletud esmatähtsate eesmärkide saavutamisel, võttes arvesse artikli 3 kohaseid eesmärkide saavutamist võimaldavaid tingimusi, ning annab nende kohta aru. 2. Lõikes 1 osutatud hindamisel võetakse arvesse uusimaid arengusuundi andmete ja näitajate kättesaadavuses ja asjakohasuses ning tuginetakse liikmesriikides ja liidu tasandil kättesaadavatele andmetele, eelkõige andmetele, mida hallatakse Euroopa Keskkonnaametis ja Euroopa statistikasüsteemis. Hindamine ei mõjuta keskkonna- ja kliimapoliitikaga seotud olemasolevaid seire-, aruandlus- ja juhtimisraamistikke ega -tegevusi. 3. Euroopa Keskkonnaamet ja Euroopa Kemikaaliamet toetavad komisjoni andmete ja teadmiste kättesaadavamaks ja asjakohasemaks muutmisel ning täidavad selleks eelkõige järgmisi ülesandeid: a) koguvad ja töötlevad tõendeid ja andmeid ning annavad nende kohta aru, kasutades nüüdisaegseid digivahendeid; b) teevad tööd asjakohaste seireandmelünkade täitmiseks; c) teevad poliitika jaoks olulisi ja süsteemseid analüüse ning aitavad viia ellu poliitikaeesmärke liidu ja liikmesriikide tasandil; d) lõimivad keskkonna-, sotsiaal- ja majanduslikku mõju käsitlevaid andmeid ning kasutavad täielikult muid kättesaadavaid, nt Copernicuse kaudu saadud andmeid;	1. Komisjon, keda toetavad Euroopa Keskkonnaamet ja Euroopa Kemikaaliamet, hindab korrapäraselt liidu ja liikmesriikide edusamme artiklis 2 loetletud esmatähtsate eesmärkide saavutamisel, võttes arvesse artikli 3 kohaseid eesmärkide saavutamist võimaldavaid tingimusi, ning annab nende kohta aru. 2. Lõikes 1 osutatud hindamisel võetakse arvesse uusimaid arengusuundi andmete ja näitajate kättesaadavuses ja asjakohasuses ning tuginetakse liikmesriikides ja liidu tasandil kättesaadavatele andmetele, eelkõige andmetele, mida hallatakse Euroopa Keskkonnaametis ja Euroopa statistikasüsteemis. Hindamine ei mõjuta keskkonna- ja kliimapoliitikaga seotud olemasolevaid seire-, aruandlus- ja juhtimisraamistikke ega -tegevusi. 3. Euroopa Keskkonnaamet ja Euroopa Kemikaaliamet toetavad komisjoni andmete ja teadmiste kättesaadavamaks ja asjakohasemaks muutmisel ning täidavad selleks eelkõige järgmisi ülesandeid: a) koguvad ja töötlevad tõendeid ja andmeid ning annavad nende kohta aru, kasutades nüüdisaegseid digivahendeid; b) teevad tööd asjakohaste seireandmelünkade täitmiseks; c) teevad poliitika jaoks olulisi ja süsteemseid analüüse ning aitavad viia ellu poliitikaeesmärke liidu, liikmesriikide, piirkondade ja kohalikul tasandil; d) lõimivad keskkonna-, sotsiaal- ja majanduslikku mõju käsitlevaid andmeid ning kasutavad täielikult muid kättesaadavaid, nt Copernicuse kaudu saadud andmeid;

Euroopa Komisjoni ettepaneku tekst	Komitee muudatusettepanek
e) parandavad veelgi andmetele juurdepääsu liidu programmide kaudu; f) tagavad läbipaistvuse ja aruandekohustuse; g) aitavad kodanikuühiskonnal, ametiasutustel, kodanikel, sotsiaalpartneritel ja erasektoril teha kindlaks kliima- ja keskkonnanariskid ning võtta meetmeid nende ennetamiseks, leevendamiseks ja nendega kohanemiseks, ning soodustavad nende osaliste kaasamist puuduvate andmete hankimisse. 4. Komisjon kontrollib korrapäraselt andme- ja teadmiste vajadusi liidu ja riikide tasandil, sealhulgas Euroopa Keskkonnaameti ja Euroopa Kemikaaliameti suutlikkust täita lõikes 3 osutatud ülesandeid.	e) parandavad veelgi andmetele juurdepääsu liidu programmide kaudu; f) parandavad andmete kättesaadavust ja koostalitlusvõimet kohalikul ja piirkondlikul tasandil; g) tagavad läbipaistvuse ja aruandekohustuse; h) aitavad kodanikuühiskonnal, riigi, piirkonna ja kohaliku tasandi ametiasutustel, kodanikel, sotsiaalpartneritel ja erasektoril teha kindlaks kliima- ja keskkonnanariskid ning võtta meetmeid nende ennetamiseks, leevendamiseks ja nendega kohanemiseks, ning soodustavad nende osaliste kaasamist puuduvate andmete hankimisse. i) edendavad positiivseid keskkonnaalaseid sidemeid linna-, linnalähi- ja maapiirkondade vahel kooskõlas kestliku arengu eesmärgiga nr 11 „Jätkusuutlikud linnad ja asumid“. 4. Komisjon kontrollib korrapäraselt andme- ja teadmiste vajadusi liidu ja riikide tasandil ning vajadusel piirkondlikul ja kohalikul tasandil, sealhulgas Euroopa Keskkonnaameti ja Euroopa Kemikaaliameti suutlikkust täita lõikes 3 osutatud ülesandeid.

Motivatsioon

Kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on oluline roll keskkonnapoliitika rakendamisel kohapeal. Uue seireraamistiku loomisel tuleks neid tasandeid arvesse võtta ning esitada andmeid, millega toetada poliitikameetmete rakendamist kohalikes ja piirkondlikes kogukondades.

II. POLIITILISED SOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE

1. väljendab heameelt kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi üle, milles määratakse kindlaks keskkonna- ja kliimapoliitika strateegiline käsitlus aastani 2030 ning säilitatakse 2050. aastani ulatuv pikaajaline visioon elada hästi meie planeedi võimaluste piires, keskendudes poliitika paremale rakendamisele ja järelevalvele;

2. nõuab, et kaheksandal keskkonnaalasel tegevusprogrammil oleks tugev Euroopa rohelist kokkulepet täiendav roll ning et see toetaks ELi majanduse keskkonnahoidlikku taastamist tegevusprogrammi pikaajalise suunitluse ja esmatähtsate keskkonnaneesmärkide abil;

3. tõdeb, et erinevalt oma eelkäijatest ei sisalda kaheksas keskkonnaalane tegevusprogramm meetmeid ja nõuab, et see ei tohi luua pretsedenti tulevastele keskkonnaprogrammidele. Komitee rõhutab, et rohelises kokkuleppes on üksnes aastani 2024 ette nähtud meetmed, mis puudutavad 2030. aastani kehtiva kaheksanda keskkonnaalase tegevusprogrammi esmatähtsaid eesmärke. Seepärast nõuab komitee kaheksandas keskkonnanalases tegevusprogrammis selgitust selle kohta, kuidas määratakse programmi vahekokkuvõtte kontekstis kindlaks uued meetmed selle esmatähtsate eesmärkide saavutamiseks;

4. peab kiiduväärseks asjaolu, et kaheksandas keskkonnaalases tegevusprogrammis on üheks põhiprioriteediks seatud poliitika tulemuslikum ja tõhusam rakendamine, ning nõuab seepärast piisavaid vahendeid ja ressursse ning innovaatilisi käsitlusviise, mis aitavad kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel pakkuda kohandatud lahendusi, et parandada keskkonnapoliitika rakendamist kohapeal;

5. rõhutab, et rakendamisprobleeme ei saa lahendada üksnes rohkemate õigusaktidega. Sihtväärtuste saavutamiseks ja standardite täitmiseks on vaja ka toetusmehhanisme, uusi käsitusviise ja innovatsiooni;
6. rõhutab Euroopa Komisjoni ja Euroopa Regioonide Komitee vahelise keskkonnavalase koostöö tehnilise platvormi positiivset rolli ning seda, et platvormi lisamine seitsmendasse keskkonnavalasesse tegevusprogrammi andis sellele tugeva pikaajalise aluse; kutsub üles kaheksandas keskkonnavalases tegevusprogrammis veelgi tõhustama ENVE komisjoni ja keskkonna peadirektoraadi loodud keskkonnavalase koostöö tehnilist platvormi, et edendada dialoogi ning koguda teavet kohalike ja piirkondlike probleemide ja lahenduste kohta ELi keskkonnavalatuse kohaldamisel;
7. kutsub üles tugevdama keskkonnavalaste teadmiste baasi, kasutades ära digitaal- ja andmetehnoloogia potentsiaali, ning suurendama looduspõhiste lahenduste ja sotsiaalse innovatsiooni kasutamist, et poliitikat paremini rakendada;
8. rõhutab, et traditsiooniline valdkondlik keskkonnapoliitika ei ole enamasti tõhus, mistõttu tuleks keskkonnapoliitika tugevdamiseks kaheksanda keskkonnavalase tegevusprogrammiga luua integreeritud käsitlus, käsitleda keskkonnaprobleemide mitmetahulist olemust, luua koostöid ja vältida ebakõlasid järgmiste valdkondade vahel:
- a) eri keskkonna-, energia- ja kliimameetmete eesmärgid, ajakava, rakendamiskord ja vahendid;
- b) ELi keskkonnavalaste õigusaktide ja saasteallikapõhise poliitika piirnormide eesmärgid ja ajakava;
9. juhib tähelepanu ebakõlale kaheksanda keskkonnavalase tegevusprogrammi vastuvõtmise ja mitmeaastase finantsraamistiku 2021–2027 vahel ning kordab, et tulevaste keskkonnavalaste tegevusprogrammide otsustusprotsess tuleks viia kooskõlla mitmeaastase finantsraamistiku ajakavaga;
10. märgib, et seatud eesmärkide saavutamiseks on väga oluline tõhusalt koguda, töödelda ja kasutada keskkonnaseisundit puudutavaid andmeid. Seda tehakse aga endiselt väga erinevalt ja sageli väga algeliselt, kasutades liigselt inimestööjõudu, eriti kohalikul ja piirkondlikul tasandil. Sellega seoses rõhutab komitee vajadust arengumeetmete ja investeeringute järele kogu ELis, et vajalik andmetöötlus võiks toimuda ühtsel viisil, pannes rõhku ühilduvusele ning kasutades automatiseeritud andmevooge ja avatud liideseid;
11. on seisukohal, et kahju mittetekitamise põhimõttest, mis on üks tervisliku eluviisi aluspõhimõte, tuleks lähtuda ka taaste- ja vastupidavuskavades, et tagada poliitika integreeritus ja sidusus;
12. kutsub üles integreerima keskkonna- ja kliimapoliitika ning ringmajandust toetava poliitika täielikult ELi eelarve-, majandus- ja sotsiaalmeetmetesse ning tuleb meelde, et majanduse keskkonnahoidlikuks taastamiseks tehtavas töös tuleb võtta arvesse piirkondlike erinevusi ja probleeme ning tagada, et ükski kogukond ei jää kõrvale;
13. kordab oma üleskutset võtta kasutusele terviklik kohapõhine või piirkonnakeskne käsitlusviis, sest see on parim võimalus muuta kõigi inimeste tervislik eluviis reaalsuseks kooskõlas asjaomases paigas või piirkonnas valitsevate konkreetsete tingimustega, kaasa arvatud biokultuuriline mitmekesisus;
14. väljendab heameelt pühendumise üle Euroopa rohelisel kokkuleppel põhinevale majanduse taastamise strateegiale ning kordab oma seisukohta, et keskkonna-, kliima- ja üleminekuprobleemid vajavad märkimisväärseid rohelisi ja siniseid investeeringuid ning innovatsiooni kõigil valitsemistasanditel;
15. nõuab suuri investeeringuid peamistesse keskkonnahoidlikesse sektoritesse (nt taastuenergia projektid, ringmajandus, üleminek keskkonnahoidlikele transpordiliikidele), mis on vajalikud vastupanuvõime suurendamiseks ning majanduskasvu ja töökohtade loomiseks õiglasel, kaasavas ja jätkusuutlikus solidaarsuspõhises ühiskonnas, ning juhib tähelepanu mitmesugusele kasule, mida need sektorid toovad majandusele ning inimeste tervisele ja heaolule. Kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel võib olla oluline roll majanduse taastamisel ning nad tuleb asjakohastel juhtudel kaasata nende investeeringute kavandamisse ja teostamisse;

16. juhib tähelepanu sellele, et kohalikel ja piirkondlikel omavalitsustel on oluline roll kodanike, ettevõtjate, uurimiskeskuste, akadeemiliste ringkondade ja kohalike sidusrühmade kaasamisel keskkonnapoliitika kujundamisse ja rakendamisse;

17. nõuab hästi toimivat mitmetasandilise valitsemise raamistikku ning julgustab kõiki valitsustasandeid edendama kaheksanda keskkonnavalase tegevusprogrammi elluviimiseks asutustevahelist, piirkondadevahelist, kohalike omavalitsuste vahelist ja piiritülest koostööd;

18. juhib tähelepanu sellele, et konkreetsete keskkonnaprobleemide lahendamiseks ja võimaluste ärakasutamiseks eri tüüpi kohalikes ja piirkondlikes kogukondades, võttes arvesse maapiirkondade rahvastikukadu, elanikkonna vananemist ja piirkondlikke erinevusi, on vaja rohkem teadusuuringuid, andmeid ja teadmisi, ning rõhutab, et need andmed ja teadmised peaksid olema avalikud ja kergesti kättesaadavad;

19. märgib, et vaja on rohkem kohalikke andmeid, sealhulgas andmeid, mida kogutakse otse keskkonnahoidlike projekte (nt mullastik, vesi, linnuvaatlus, elupaigad jne) välja töötavatelt kodanikelt või erasektori asutustelt, ning kutsub Euroopa Komisjoni ning kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi üles tegema koostööd kohalike andmete saamiseks, sest see on vajalik keskkonnavalase tegevusprogrammi paremaks elluviimiseks;

20. toetab uue seireraamistiku loomist, võttes nõuetekohaselt arvesse olemasolevaid raamistikke, nagu keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamine. Komitee pooldab enda ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamist konsulteerimisprotsessi, et määrata kindlaks peamised näitajad kohaliku ja piirkondliku mõõtme asjakohaseks arvessevõtmiseks;

21. kutsub üles tegema jätkuvaid jõupingutusi, et tugevdada keskkonnaseiret (nt elurikkus, nullsaaste, mürgivabadus, läbivaadatud ringmajandus), siduda see valdkonnaülest seirevahenditega (nt kestliku arengu eesmärgid, toimetulekuvõime tulemustabel jne) ja kehtestada peamised näitajad (nt ringmajandus, kliima ja energia, mürgivabadus, elurikkus, nullsaaste, survetegurid, keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamine – rakendamise näitajad jne), tuginedes sellistele üldpõhimõtetele nagu kvaliteedi tagamine, tasakaal, kohaldatavus, prioriseerimine, paindlikkus, ajakava ja perioodilisus;

22. nõuab, et uus seireraamistik tugineks võimalikult suurel määral olemasolevatele seirevahenditele ja -näitajatele, mida kasutatakse keskkonnapoliitikas ning energialiidu ja kliimameetmete juhtimise valdkonnas, ning koondaks tehnilisi aruandlusnõudeid, et vältida võimalusel töö dubleerimist ja piirata halduskoormust;

23. märgib, et kaheksanda keskkonnavalase tegevusprogrammi elluviimist saab kiirendada selliste algatustega nagu roheliste linnade lepe, Euroopa rohelisemate linnade aasta 2022 ja ELi linnade tegevuskava, samuti vabatahtlike meetmetega, nagu linnapeade kliima- ja energiapakt ning linnalise liikumiskeskonna vaatluskeskus, ning neid tuleks seepärast rohkem edendada;

24. pooldab suuremate jõupingutuste tegemist keskkonnahariduses ja noorteprojektides, et suurendada keskkonnateadlikkust;

25. tunnistab, et paljusid keskkonnapoliitika meetmeid on võimalik täielikult rakendada ainult kodanike täieliku kaasamisega igapäevategevusse;

26. leiab, et rohkem tähelepanu tuleks pöörata linna- ja maapiirkondade osalejate suhetele ning asjaolule, et sellist tüüpi piirkondadel nagu mägipiirkonnad, saared, rannikualad, äärepoolseimad piirkonnad jne on uskumatult suur keskkonnahoidlike investeeringute arendamise potentsiaal (nt taastuenergia projektid);

27. juhib tähelepanu haavatavate piirkondade, sealhulgas söetööstus- ja CO₂-mahukate piirkondade ning äärepoolseimate piirkondade võetud kohustustele, mille eesmärk on saavutada CO₂ heite vähendamine 2040. aastaks. Seepärast palub komitee toetada nende piirkondade jõupingutusi, et kiirendada nende globaalsete muutuste strateegiate elluviimist, võimaldades neil muutuda katsealadeks testimaks raskusi, mis tuleb neil lahendada kõnealuse valdkonna eesmärkide saavutamiseks.

28. nõustub keskkonnavalase tegevusprogrammi ettepaneku põhjendusega 19, mille kohaselt ei suuda liikmesriigid üksinda selle eesmärgi piisavalt saavutada. Ettepanekul selle praegusel kujul ei näi olevat probleeme subsidiaarsuse põhimõttele vastavusega. Samuti ei ole ettepanekul probleeme proportsionaalsuse põhimõtte järgimisega;

29. toetab ELi õiguskaitsesüsteemi tugevdamist ja väljendab heameelt Århusi konventsiooni kavandatud muudatuste üle; ⁽¹⁾ rõhutab vajadust tugevdada keskkonnainfo kättesaadavuse ja keskkonnaasjade otsustamisel üldsuse osalemise ning neis asjus kohtu poole pöördumise ELi süsteemi; kutsub komisjoni üles edendama dialoogi komitee ning kohalike ja piirkondlike omavalitsustega, et tagada kohalikele kogukondadele juurdepääs asjakohastele õiguskaitsesüsteemi kättesaadavuse kanalitele ning nende kogukondade täielik panus ELi keskkonnapoliitika rakendamise parandamisse.

30. teeb ettepaneku hinnata võimalust luua keskkonnavalase koostöö tehnilises platvormis nn saadikute võrgustik, et edendada keskkonnavalaste õigusaktide rakendamist kõigil valitsemistasanditel viisil, mis oleks kooskõlas olemasolevate mehhanismidega, nagu tehnilise abi ja teabevahetuse vahend (TAIEX), vastastikuse abi vahend, keskkonnapoliitika rakendamise läbivaatamine, roheliste linnade lepe ja Natura 2000 biogeograafiline protsess, ning täiendaks neid.

Brüssel, 5. veebruar 2021

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Apostolos TZITZIKOSTAS

⁽¹⁾ Tekstid ja lisateave on kättesaadavad järgmises pressiteates: https://ec.europa.eu/environment/news/commission-proposes-improve-public-scrutiny-eu-acts-related-environment-2020-10-14_et.

ISSN 1977-0898 (elektroniline väljaanne)
ISSN 1725-5171 (paberväljaanne)

Euroopa Liidu
Väljaannete Talitus
L-2985 Luxembourg
LUKSEMBURG

ET